

ПРИКАЗ

17.01.2022

БОЕРЫК

№ 37-осн

Казан ш.

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының «Минзэлә урманчылыгының урман хужалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 12 февралендәге 87-осн номерлы боерыгы белән расланган Минзэлә урманчылыгы урман хужалыгы регламентына үзгәрешләр кертү турында

Россия Федерациясе Урман кодексының 83 статьясының 1 өлешендәге 9 пункты, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2018 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясының 3 өлешендәге 1 пункты нигезендә боерык бирәм:

1. Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының «Минзэлә урманчылыгының урман хужалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 12 февралендәге 87-осн номерлы боерыгы (10.04.2020 №291-осн, 02.12.2020 №831-осн боерыклар нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) белән расланган Минзэлә урманчылыгы урман хужалыгы регламентына үзгәреш кертәп, аны кушымтада бирелә торган яңа редакциядә баян итәргә.

2. Юридик бүлек җитәкчесенә (В.В.Мәнихова) әлеге боерыкны Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына дәүләт теркәвенә алу өчен җибәрергә.

3. Финанслар, бухгалтерлык исәбе һәм тикшереп тору бүлегенә әлеге боерыкның татар теленә тәржемә ителүенә бәйле чыгымнарның финанслануын тәэмин итәргә.

4. Әлеге Боерык үтәлешен контрольдә тотуны урман хужалыгы министрының беренче урынбасары И.Н.Зариповка йөкләргә.

Министр

Р.Ә. Кузюров

Татарстан Республикасы Урман
хужалыгы министрлыгының
17.01.2022 № 37-осн
боерыгы белән расланды

**МИНЗЭЛӘ УРМАНЧЫЛЫГЫНЫҢ УРМАН
ХУҖАЛЫГЫ РЕГЛАМЕНТЫ**

ЭЧТӘЛЕК

ЭЧТӘЛЕК	3
Кереш	6
Россия Федерациясенең закон актлары	7
Россия Федерациясе Урман кодексында каралган хокукый мөнәсәбәтләрне жайга салучы норматив хокукый актлар (2021 елның 01 гыйнварына)	8
1 нче бүлек. Гомуми мәгълүматлар	16
1.1. Урманчылыкның кыскача характеристикасы	16
1.1.1. Урманчылыкның атамасы һәм урнашкан урыны	16
1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми майданы, урманчылык территориясенең районнар буенча бүленеше	16
1.1.3. Урман үсә торган зоналар, урманлы районнар һәм урманнарны саклау һәм урман-орлык районнарына юүлү зоналары буенча урманчылык урманнарын бүлү	19
1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм яклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук яклаучы, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре	21
1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды жирләре составыннан урманлы һәм урмансыз жирләргә сыйфатлама	27
1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланучы табигый территорияләргә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләр өстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама	27
1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарга сыйфатлама	30
1.1.8. Диләнке эшләр өчен гамәлгә ашырганда саклану тиеше биологик күптөрлелек төрләр өчен һәм буфер зоналары зурлыктары исемлегенә	30
1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлегә объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территориаль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама	34
1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	38
2 бүлек. Урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, урманнарны саклау, яклау һәм янадан торгызу нормативлары	43
2.1. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	43
2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме	45
2.1.2. Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)	67
2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)	107
2.1.4. Кисентеләрнең яше	111
2.1.5. Агачлыкларның тулылыгын һәм составын, диләнкеләрнең күләмнәрен, диләнкеләрнең тоташу чорларын, киртеккеләр санын, кисүләргә кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)	112
2.1.6. Урманнарны торгызу алымнары	114
2.1.7. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар	114
2.2. Урманнардан чәер эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	115
2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	116
2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләре буенча эзерләү һәм жыеп	

алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары	116
2.3.2. Урманнардагач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю өчен файдалану чорлары	117
2.4. Урманнардагач азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	117
2.4.1. Урманнардагач азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары	118
2.4.2. Эзерләү һәм жыеп алу вакытлары	118
2.4.3. Агач сутлары эзерләгәндә нормативлар һәм параметрлар	119
2.4.4. Абага-кара абага эзерләү	119
2.4.5. Урманнардагач азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану чорлары	119
2.5. Урманнардагач аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	120
2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен биотехник чаралар уздыру исемлегенә һәм нормалары	121
2.6. Асыл хужалыгын алып бару өчен урманнардагач файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, балыкчылыкны гамәлгә ашыру, һәм һәм балыкчылыктан тыш	121
2.6.1. Урманнардагач асыл хужалыгын алып бару өчен файдалану параметрлары	122
2.7. Урманнардагач фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	122
2.8. Урманнардагач рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	122
2.8.1. Урманнардагач рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары	122
2.8.2. Рекреация эшчәнлегенә бәйле зона кварталларының һәм (яки) аларның өлешләре исемлегенә	123
2.8.3. Рекреация эшчәнлегенә караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү	124
2.8.4. Урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелгән, корылмалар исемлегенә һәм аларны төзекләндерү нормативлары	124
2.8.5. Урманнардагач рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары	124
2.9. Урманнардагач урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	125
2.10. Урманнардагач жимешле, жыләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	126
2.11. Урманнардагач урман питомниклары ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	126
2.12. Жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардагач файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	127
2.13. Урманнардагач сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	129
2.14. Урманнардагач чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	130
2.15. Урманнардагач агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	133
2.16. Урманнардагач дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	134
2.17. Урманнардагач саклауга, яклауга һәм торгызуга карата таләпләр	134

2.17.1. Урманнарда янғын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдэлэр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр	134
2.17.2. Урманнарны яклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны яклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганакларын бетерү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары)	137
2.17.3. Урманнарны торгызуга карата таләпләр	148
2.18. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре	161
3 БҮЛЕК. Урманнардан файдалануда чикләмәләр	163
3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр	163
3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләре буенча чикләмәләр	164
3.3. Урманнардан файдалану төрләре буенча чикләүләр	165

Кереш

Әлеге урман хужалыгы регламенты Минзәлә урманчылыгы чикләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм торгызу нигезе булып тора.

Урман хужалыгы регламенты Россия Федерациясе Урман кодексының 87 статьясының 7 өлеше, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман хужалыгы регламентлары составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу чорларын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы босрыгы нигезендә эшләнә.

Урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чоры - 2029 елның 1 апреленә кадәр.

Урман хужалыгы регламентын эшлэгәндә дәүләт урман реестры материаллары файдаланылды.

Регламентны эшләүчеләр:

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгы

Почта адресы: Ямашев пр., 37А йорт, Казан шәһәре, 420124.

E-mail: Minleshoz@tatar.ru.

Сайт: Minleshoz.tatarstan.ru.

Тел. (843) 221-37-01.

Факс (843) 221-37-37.

Урман хужалыгы регламентына үзгәрешләр кертүне гамәлгә ашыручы:

«Бөтенроссия урманчылык һәм урман хужалыгын механикалаштыру фәнни-тикшеренү институты» федераль бюджет учреждениесе филиалы - «Көнчыгыш-Европа урманнарны сынау станциясе».

Почта адресы: 420097, Казан шәһәре, Товарищеская урамы, 40.

E-mail: tatloskzn@gmail.com, tatlos@rambler.ru

Тел. (843) 236-29-31, 236-24-91.

Факс (843) 236-33-48.

Россия Федерациясенен закон актлары

Россия Федерациясе Урман кодексы (алга таба - РФ Урман кодексы).

Россия Федерациясе Су кодексы (алга таба - РФ Су кодексы).

Россия Федерациясе Жир кодексы (алга таба - РФ Жир кодексы).

Россия Федерациясе Гражданлык кодексы (алга таба - РФ Гражданлык кодексы).

«Жир асты байлыктары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе законы (алга таба - «Жир асты байлыктары турында» РФ законы).

«Янғын куркынычсызлыгы турында» 1994 елның 21 декабрдендәге 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - «Янғын куркынычсызлыгы турында» ФЗ).

«Махсус сакланыла торган табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 33-ФЗ номерлы федераль закон).

«Хайваннар дөньясы турында» 1995 елның 24 апрелдендәге 52-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 52-ФЗ номерлы федераль закон).

«Геодезия, картография һәм киңлек мәгълүматлары турында һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 30 декабрдендәге 431-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 431-ФЗ номерлы федераль закон).

«Пестицидлар һәм агрохимикатлар белән имин эш итү турында» 1997 елның 19 июлендәге 109-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 109-ФЗ номерлы федераль закон).

«Намус иреге турында һәм дини берләшмәләр турында» 1997 елның 26 сентябрдендәге 125-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 125-ФЗ номерлы федераль закон).

«Кадастр эшчәнлегенә турында» 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 221-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында» 1999 елның 31 мартындагы 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 69-ФЗ номерлы федераль закон).

«Жир корылышы турында» 2001 елның 18 июнендәге 78-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 78-ФЗ номерлы федераль закон).

«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 7-ФЗ номерлы федераль закон).

«Электр энергетикасы турында» 2003 елның 26 мартындагы 35-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 35-ФЗ номерлы федераль закон).

«Элемтә турында» 2003 елның 07 июлендәге 126-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 126-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясе Урман кодексын гамәлгә кертү турында» 2006 елның 04 декабрдендәге 201-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 201-ФЗ номерлы федераль закон).

«Орлыкчылык турында» 1997 елның 17 декабрдендәге 149-ФЗ номерлы

федераль закон (149-ФЗ номерлы федераль закон).

«Ау һәм аучылык ресурсларын саклау һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2009 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 209-ФЗ номерлы федераль закон).

«Үсемлекләр карантини турында» 2014 елның 21 июлендәге 206-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 206-ФЗ номерлы федераль закон).

Россия Федерациясе Урман кодексында каралган хокукый мөнәсәбәтләрне жайга салучы норматив хокукый актлар (2021 елның 01 гыйнварына)

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
РФ Хөкүмәте актлары		
91 статьяның 7 өлеше	Дәүләт урман реестрыннан өземтәләр биргән өчен түләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Дәүләт урман реестрыннан өземтәләр биргән өчен түләү күләме һәм аны алу тәртибе турында» 2007 елның 3 мартындагы 138 номерлы карары
100 статьяның 2 өлеше	Урманнардан файдаланганда барлыкка килә торган, урман кишәрлекләренә һәм мөлкәт хокукларына китерелгән мөлкәти зыянны каплау. Урман законнары бозылу нәтижәсендә урманнарда китерелгән зыян күләмен исәпләү таксаларын һәм методикаларын раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урман законнарын бозу нәтижәсендә урманнарда һәм аларда булган табигать объектларына китерелгән зыянны каплау үзенчәлекләрен раслау турында» 2018 елның 29 декабрдәге 1730 номерлы карары
96 статья	Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге)	«Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге) турында» 2021 елның 30 июнендәге 1098 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары
50 статьяның 3 өлеше	Зат, затлар төркеме тарафыннан эзерләнергә тиешле агач материалының иң зур күләмен билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Зат, затлар төркеме тарафыннан эзерләнергә тиешле агач материалының иң зур күләмен билгеләү турында» 2007 елның 22 июнендәге 395 номерлы карары
73 статьяның 4 өлеше	Федераль милектәге урман ресурслары берәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман кишәрлеген арендау өчен урман кишәрлеге майданы берәмлеге өчен түләү ставкалары билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Федераль милектәге урман кишәрлеген түләүле нигездә файдалануга алу буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре һәм урман кишәрлеге майданы берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
44 статья	Урманнардан сусаклагычлар, башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Су объекттын файдалануга тапшыру турында карар эзерләү һәм кабул итү тәртибе турында» 2006 елның 30 декабрдәге 844 номерлы карары
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе элементә чыбыкларын һәм

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексинда каралган	Норматив актлар
1	2	3
	үзгәртеп кору, аларны эшлөтү өчен файдалану	корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында» 1995 елның 9 июнендәге 578 номерлы карары
76 статьяның 3 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу килешүе буенча түләү Федераль милектәге, шулай ук Россия Федерациясе субъектлары милегендә һәм муниципаль милектәге жирләрдә эзерләнә торган агач материалы берәмлеге өчен түләү ставкаларын билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Федераль милектәге урман кишәрлеген түләүле нигездә файдалануга алу буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре һәм урман кишәрлеге мәйданы берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
16 статьяның 3 өлеше, 60.3 статья	Урманнарда санитар иминлек. Урман утыртмаларын кисүне гамәлгә ашыру тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре турында» 2020 елның 9 декабрдәге 2047 номерлы карары
16 статьяның 3 өлеше, 53 статья	Урманнарда янғын куркынычсызлыгы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Урманнарда янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 7 октябрдәге 1614 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Урманнарны янгына каршы кору чаралары турында» 2011 елның 16 апрелдәге 281 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Урман янғыннарны аркасында урманнарда барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен федераль башкарма хакимият органнары көчләрен һәм чараларын жәлеп итү турында» 2017 елның 2 декабрдәге 1464 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Урман янғыннарны нәтижәсендә барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләр турында» 2011 елның 17 маендагы 376 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Урман янғыннарны сүндерү планын тәзү һәм аны һәм аның рәвешен раслау кагыйдәләрен раслау турында» 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Урманнарда һәм урман янғыннарда янғын куркынычы турындагы мәгълүматларның дөреслеген контрольдә тоту кагыйдәләрен раслау турында» 2011 елның 18 августындагы 687 номерлы карары
22 статьяның 3 өлеше	Урманнарны үзләштерү өлкәсендә инвестиция эшчәнлеге. Урманнарны үзләштерү өлкәсендә инвестиция проектлары исемлеген тәзү һәм раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Урманнарны үзләштерү турында өстенлекле инвестиция проектлары турында һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенә кайбер актларын көчен югалткан дип тану турында» 2018 елның 23 февралдәге 190 номерлы карары
114 статьяның 6 өлеше	Урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда, яшел зоналарда урнашкан урманнарда функциональ зоналар	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 1 өлешенә 3 һәм 4 пунктларында күрсәтелгән урманнар урнашкан жирләрнең чикләрен үзгәртү һәм урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексинда каралган	Норматив актлар
1	2	3
		функциональ зоналарны билгеләү гагыйдәләрен раслау турында» 2019 елның 21 декабрендәге 1755 номерлы карары
13 статья	Урман инфраструктурасы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Якый торган урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы күрсәтмәсе
21 статья	Урман инфраструктурасы булдыруга бәйлә булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Якый торган урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы булдыруга бәйлә булмаган объектлар исемлеген раслау турында» 2013 елның 27 маендагы 849-р номерлы күрсәтмәсе
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләү өчен файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Электр челтәрләре хужалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары
73.1 статьяның 6 өлеше	Дәүләт яисә муниципаль милектәге урман кишәрлеген файдалануга алу турында шартнамә төзү Дәүләт милегендә яисә муниципаль милектәге урман кишәрлегенә аренда шартнамәсен эзерләү һәм төзү тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Агач материалы эзерләү өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлеген арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста катнашучыларның конкурс тәкъдимнән бәяләү кагыйдәләрен һәм тәкъдим ителгән шартларны бәяләү һәм агач материалы эзерләү өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлеген арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста жинүченә билгеләүгә нигез булган билгеләрне раслау турында» 2019 елның 7 мартындагы 241 номерлы карары
Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгы (алга таба - Россия Табигать министрлыгы) норматив актлары		
62 статьяның 3 өлеше	Урман торгызу. Урман торгызу кагыйдәләре	«Урманнарны торгызу кагыйдәләрен, урманнарны торгызу проекты составын, урманнарны торгызу проекты эшләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2020 елның 4 декабрендәге 1014 номерлы боерык
73.1 статьясындагы 7 өлеше	Урман кишәрлеген файдалануга бирү турында бер төр килешү	«Урман кишәрлекләрен түләүле нигездә файдалануга тапшыруның бер төрле шартнамәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 542 номерлы боерык
77 статьяның 7 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу турында типик шартнамә	«Урман утыртмаларын сату-алуның бер төрле шартнамәсен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 488 номерлы боерык
60.15 статья	Сирәк һәм юкка чыгу куркынычы яный торган агачларны, куаклыкларны, лианаларны, башка урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләре	«Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерык

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексинда каралган	Норматив актлар
1	2	3
16 статьяның 3 өлеше, 64 статьяның 3 өлеше	Урманнарны тәрбия кылу. Урманнарны тәрбия кылу кагыйдэләре. Урман утыртмаларын кисүне гамәлгә ашыру тәртибе	«Урманнарны карау кагыйдэләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерык
112 статьяның 5 өлеше	Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан үстерү үзенчәлекләре	«Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, торгызу үзенчәлекләрен раслау турында» 2007 елның 16 июлендәге 181 номерлы боерык
53.1 статья	Урман янгыннарын кисәтү	«Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары төрләрен, урманнардан файдаланучы затларның әлеге чаралар белән тәэмин ителү нормативларын, урманнардан файдаланганда булырга тиешле урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары нормаларын раслау турында» 2014 елның 28 мартындагы 161 номерлы боерык
53.2 статья	Урманнарда янгын куркынычы буенча һәм урман янгыннарына карата мониторинг	«Урманнарда янгын куркынычын һәм урман янгыннарын күзәтүне гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2014 елның 23 июнендәге 276 номерлы боерык
15 статьяның 3 өлеше	Урман үсә торган зоналар һәм урманлы районнар	«Россия Федерациясенең урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясенең урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерык
87 статьяның 7 өлеше	Урман хужалыгы регламентларының составы, аларны эшләү тәртибе, аларның гамәлдә булу чорлары һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибе	«Урман хужалыгы регламентлары составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу вакытын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы боерык
60.5 статья	Урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы	«Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2017 елның 5 апрелендәге 156 номерлы боерык
60.7 статья	Зарарлы организмнар таралуын кисәтү	«Зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдэләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 912 номерлы боерык
60.6 статьяның 4 өлеше	Урман патологиясе буенча тикшеренүләр. Урман патологиясе буенча тикшеренүләрне уздыру тәртибе	«Урман авыруларына бәйле тикшеренүләрне уздыру тәртибен һәм урман авыруларына бәйле тикшеренү актының рәвешен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 910 номерлы боерык
16.1 статьяның 4 өлеше, 29 статьяның 9 өлеше	Диләнке эшләр. Агач материалы эзерләү. Агач материалы эзерләү кагыйдэләре. Урман утыртмаларын кисүне гамәлгә ашыру тәртибе	«Агач материалы эзерләү кагыйдэләрен һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач материалы эзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрәндәге 993 номерлы боерык «Диләнке эшләр төрләрен, аларны уздыру тәртибен һәм эзлеклелеген, Диләнке эшләрнең технологик карта рәвешен, Диләнкене карап чыгу акты рәвешен һәм Диләнкене карау тәртибен раслау турында» 2016 елның 27 июнендәге 367 номерлы боерык
60.4 статья	Урманнарны яклау буенча	«Урманнарны яклау буенча районнарда бүлү

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексінде каралган	Норматив актлар
1	2	3
	районнарға бүлү	тәртибен раслау турында» 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерык
91 статья	Дәүләт урман реестры	«Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматлар кертүгә һәм аны үзгәртүгә нигез булган документларның исемлеген, аларның формаларын һәм аларны эзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрәндәге 496 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрында булган, зарури тәртиптә тапшырыла торган мәгълүмат төрләре исемлеген һәм аларны тапшыру шартларын раслау турында» 2013 елның 30 октябрәндәге 464 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрын алып бару рәвешләрен раслау турында» 2016 елның 6 октябрәндәге 514 номерлы боерык
70.1 статьяның 12 өлеше	Урман кишәрлекләрен проектлау	«Урман кишәрлегенә проект документлары составына һәм аның эчтәлегенә карата таләпләр, аны эзерләү тәртибен раслау турында» 2017 елның 3 февралендәге 54 номерлы боерык
60.13 статья	Урманнарны радиоактив пычранудан саклау үзенчәлекләре	«Урманнарның радиоактив пычрану зоналарында профилактика һәм тернәкләндерү чараларын гамәлгә ашыру үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 8 июнендәге 283 номерлы боерык
65 статьяның 5 өлеше	Урман орлыкчылыгы	«Урман орлыкчылыгы объектларын (урман орлыкчылыгы плантацияләрен, даими урман орлыклары кишәрлекләрен һәм шуңа охшаш объектларны) төзү һәм аерып чыгару кагыйдәләрен раслау турында» 2015 елның 20 октябрәндәге 438 номерлы боерык, «Төп урман ағач токымнарының урман үсемлекләренә районнарға бүленгән орлыкларын куллану тәртибен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 909 номерлы боерык
46 статьяның 3 өлеше	Урманнарда ағач материалы һәм башка урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану. Урманнарда ағач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре	«Урманнарда ағач материалы һәм башка урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерык
38 статья	Урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану	«Урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә генә урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерык
49 статьяның 3 өлеше	Урманнарда файдалану турында хисап. Урманнарда файдалану турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарда файдалану турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарда файдалану турында хисап тапшыру формасын һәм тәртибен, шулай ук урманнарда файдалану турында электрон рәвештә хисап формасына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 21 августындагы 451

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексинда каралган	Норматив актлар
1	2	3
		номерлы боерык
66 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисап. Урманнардан файдалану һәм урманнарны үрчетү турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урман торгызу һәм урман үрчетү турында электрон рәвештәге хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 21 августындагы 452 номерлы боерык
89 статья	Урманнарны үзләштерү проектына дәүләти һәм муниципаль экспертиза. Урманнарны үзләштерү проектына дәүләти һәм муниципаль экспертиза тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проектына дәүләт экспертизасы һәм муниципаль экспертиза тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 513 номерлы боерык
26 статьяның 3 өлеше	Урман декларациясе. Урман декларациясен тутыру һәм тапшыру тәртибе	«Урман декларациясенен рәвешен, аны тутыру һәм тапшыру тәртибен, электрон рәвештә урман декларациясе форматына таләпләр раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 539 номерлы боерык
60 статьяның 3 өлеше, 60.11 статьяның 3 өлеше	Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап. Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап тапшыру тәртибе. Урманнарны яклау турында хисап. Урманнарны яклау турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны янгыннардан саклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны янгыннардан саклау турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны янгыннардан саклау турында электрон рәвештә хисап тапшыру форматына карата таләпләр, урманнарны яклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны яклау турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны яклау турында электрон рәвештә хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 09 мартындагы 78 номерлы боерык
60.8 статьяның 5 өлеше	Зыянлы организмнар чыганакларын бетерү	«Зыянлы организмнарның чыганакларын юк итү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрдәге 913 номерлы боерык
53.4 статья	Урман янгыннарын сүндерү	«Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2014 елның 8 июлендәге 313 номерлы боерык
64.1 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кергү	«Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кергү тәртибен һәм тиешле акт рәвешен раслау турында» 2019 елның 11 мартындагы 150 номерлы боерык
86 статьяның 5 өлеше	Россия Федерациясе субъекты урман планы. Россия Федерациясе субъектының урман планы составы һәм аны эзерләү тәртибе	«Россия Федерациясе субъекты урман планының бер төрле рәвешен һәм составын, аны эзерләү һәм аңа үзгәрешләр кергү тәртибен раслау турында» 2017 елның 20 декабрдәге 692 номерлы боерык
32 статья	Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу	«Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерык
67 статья, 68 статья	Урман корылышын уздыру турында гомуми нигезләмәләр.	«Урманнарны тәртипкә китерүнең кулланма кагыйдәләрен раслау турында» 2018 елның 29

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексінде каралган	Норматив актлар
1	2	3
	Урман корылышының эчтәлеге	мартындагы 122 номерлы боерык
63 статьяның 2 өлеше	Урманнарны үрчетү. Урманнарны үрчетү кагыйдәләре	«Урманнарны үрчетү кагыйдәләрен, урманнарны үрчетү проекты составын, аны эшләү тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 541 номерлы боерык
Федераль урман хужалыгы агентлыгы норматив актлары (алга таба - Рослесхоз)		
88 статьяның 2 өлеше	Урманнарны үзләштерү проекты Урманнарны үзләштерү проектының составы һәм тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проекты составын һәм аны эшләү тәртибен раслау турында» 2012 елның 29 февралендәге 69 номерлы боерык
29 статьяның 5 өлеше	Файдалану өчен исәпләнгән диләнкене исәпләп чыгару тәртибе	«Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы боерык
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	«Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерык
43 статья	Жир асты байлыктарын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләре	«Урманнардан жир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, жир кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урманнардан жир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерык
31 статья	Чәер эзерләү	«Чәер эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерык
39 статья	Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	«Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерык
34 статья	Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю	«Азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерык
40 статья	Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерык
41 статья	Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерык
29 статьяның 6 өлеше, 81 статьяның 3 пункты	Агач материалы эзерләү. Агачын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токимнары) исемлеге	«Агач материалын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токимнары) исемлеген раслау турында» 2011 елның 5 декабрәндәге 513 номерлы боерык
53 статьяның 4 өлеше, 53.1	Урманнарда янғын куркынычсызлыгы.	«Урманнарны янғынга каршы тәэмин итү нормативларын раслау турында» 2012 елның 27

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексенде каралган	Норматив актлар
1	2	3
статья	Урман янгынарнын кисәтү	апрелендәге 174 номерлы боерык, «Урманнарнын табигый янгынын куркынычы классификациясен һәм, һава шартларына карап, урманнарда табигый янгынын куркынычы классификациясен раслау турында» 2011 елнын 5 июлендәге 287 номерлы боерык
Татарстан Республикасы норматив актлары		
82, 83 статьялар	Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләре. Россия Федерациясе субъектларынын дәүләт хакимияте органнарына урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясенен аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тапшыру	«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елнын 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Президентынын «Татарстан Республикасы Урман планын раслау турында» 2018 елнын 24 декабрәндәге ПУ-880 номерлы указы, «2014-2024 елларга Татарстан Республикасынын урман хужалыгын үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елнын 30 июлендәге 531 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетынын «Татарстан Республикасынын төбәк әһәмиятендәге яки муниципальара әһәмиятендәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары исемлеген раслау турында» 2019 елнын 17 октябрәндәге 916 номерлы карары Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетынын «Татарстан Республикасында шәхси ихтыяжлар өчен урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе буенча гражданныр өчен түләү дәрәжәләрен билгеләү турында» 2020 елнын 7 октябрәндәге 107-2/нпс-2020 номерлы карары

1 нче бүлек. Гомуми мәгълүматлар

1.1. Урманчылыкның кыскача характеристикасы

1.1.1. Урманчылыкның атамасы һәм урнашкан урыны

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының Минзәлә урманчылыгы (алга таба - урманчылык) Татарстан Республикасының төньяк-көнчыгыш өлешендә Актаныш, Минзәлә, Мөслим һәм Тукай районнары территориясендә урнашкан.

Урманчылыкның конторасы Минзәлә шәһәренең иң якин Круглое поле тимер юл станциясеннән 65 километр (алга таба - км), Татарстан Республикасының башкаласы Казан шәһәреннән 292 км ераклыктагы район үзәгендә урнашкан.

Урманчылыкның юридик почта адресы: 423700, Татарстан Республикасы, Минзәлә шәһәре, К. Маркс ур., 57

Тел. 8 (85555) 3-17-32, E-mail: Menzelinskoe.Gku@tatar.ru.

Урманчылык территориясенең төньяктан көньякка кадәрге озынлыгы - 68 км, көнчыгыштан көнбатышка кадәр - 62 км.

1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми мәйданы, урманчылык территориясенең районнар буенча бүленеше

Урманчылык территориясенең муниципаль берәмлекләр буенча бүленеше 1 нче таблицада китерелә.

1 нче таблица

Урманчылыкның төзелеше

№	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Административ район	Гомуми мәйданы, гектар
1	2	3	4
1.	Актаныш	Актаныш	16206
		Минзәлә	72
	жәмгысе		16278
2.	Калинино	Актаныш	3250
		Минзәлә	2793
		Мөслим	3982
	жәмгысе		10025
3.	Минзәлә	Минзәлә	13564
4.	Мөслим	Мөслим	10100
5.	Усы	Мөслим	12473
6.	Юртово	Актаныш	441
		Минзәлә	7666
		Тукай	1369

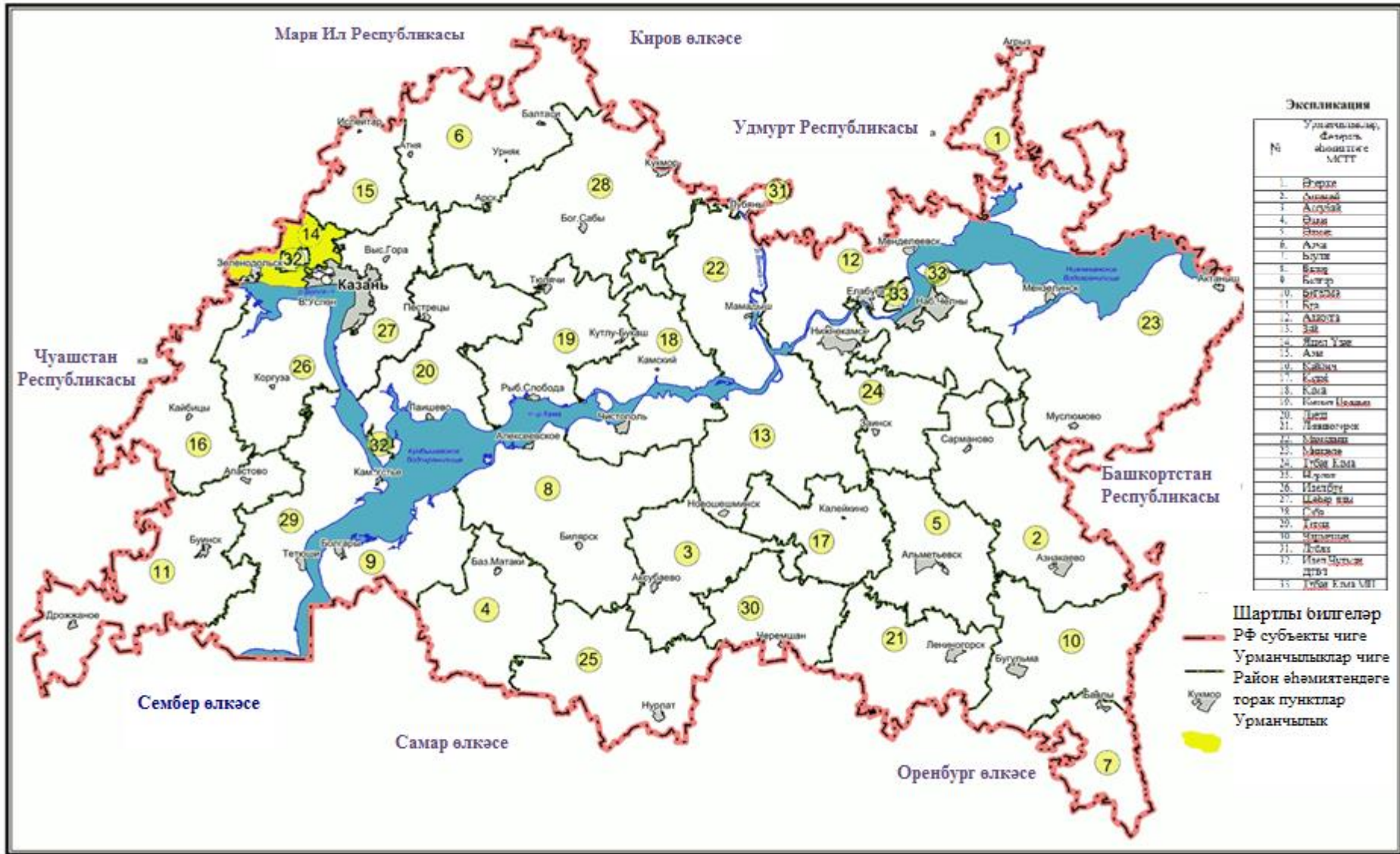

№	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Административ район	Гомуми майданы, гектар
1	2	3	4
	жәмгысе		9476
	Урманчылык буенча барлығы		71916
	шул исәптән районнар буенча:	Актаныш	19897
		Минзәлә	24095
		Мөслим	26555
		Тукай	1369

Урманчылык республиканың аз урманлы өлешендә урнашкан. Территорияләрендә урман фонды урнашкан муниципаль районнарның урманлы өлеше 9,1 процент тәшкил итә.

Урманчылык территориясе бүлеп күрсәтелгән Татарстан Республикасы 1 нче схематик каратада күрсәтелгән.

1 нче карта-схема

1.1.3. Урман үсә торган зоналар, урманлы районнар һәм урманнарны саклау һәм урман-орлык районнарына юүлү зоналары буенча урманчылык урманнарын бүлү

Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Россия Федерациясенең урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясенең урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерыгы белән расланган урман үсү районнарына бүленеш нигезендә урманчылык территориясе Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районына кертелгән (2 нче таблица).

2 нче таблица

Урманчылык урманнарын урман үсә торган зоналарга һәм урманлы районнарга бүлү

№	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Урман үсә торган зона	Урманлы район	Урманнарны яклау буенча районнарга бүлү зонасы	Урман-орлык буенча районнарга бүленеш зонасы	Урман кварталлары исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Актаныш	Урман-дала зонасы	Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районы	Урман патологиясе буенча уртача куркыныч	Нарат өчен - 3, чыршы - 4, имән - 2	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
2.	Калинино					1-22, 30-123, 168	10025
3.	Минзәлә					1-25, 27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
4.	Мөслим					1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
5.	Усы					1-116	12473
6.	Юргово					46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456-471	9476
Барлығы							71916

Урманчылык территориясенең һәм кишәрлек урманчылыкларының урманнар үсә торган зоналарга һәм урманлы районнарга бүленеше 2 нче схематик картада күрсәтелгән.

1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм яклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук яклаучы, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре

3 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеше һәм яклагыч урман категорияләре буенча бүленеше

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
Жәмгысе урманнар, шул исәптән	Актаныш		16278	
	Калинино		10025	
	Минзәлә		13564	
	Мөслим		10100	
	Усы		12473	
	Юртово		9476	
	жәмгысе		71916	
1. Яклаучы урманнар барлыгы, шул исәптән	Актаныш		13108	
	Калинино		10025	
	Минзәлә		4632	
	Мөслим		3203	
	Усы		3597	
	Юртово		6400	
	жәмгысе		40965	
1.1. су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Актаныш	кварталлар: 76, 362-366, 369, 378, 379, 389, квартал өлешләре: 24, 77, 84, 103, 106, 108, 162, 169, 170-173, 175-178, 185, 201-204, 206-208, 210, 212-214, 216-218, 220, 223, 225-229, 357, 358, 367, 368, 373, 380-383, 385-388, 392-396, 491, 501	2309	РФ Урман кодексы, РФ Су кодексы «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары
	Калинино	квартал өлешләре: 10, 16, 18, 38, 39, 41, 42, 45, 51, 53, 54, 62, 67, 68, 72, 74-76, 83, 84, 86, 87, 91, 92, 96, 99-101, 104, 105, 109-114, 116, 117, 119, 120, 123	304	
	Минзәлә	кварталлар: 132, 133, 154, квартал өлешләре: 11, 13, 16-19, 22-25, 27, 41, 46, 51-53, 58, 59, 62-64, 104, 105, 107, 116, 117, 122, 123, 130, 134, 135, 153, 155-162,	911	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрнең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
		167, 170, 172, 177, 178, 182, 185, 187-189, 191, 193, 196, 198, 200, 201, 203		министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Мөслим	квартал өлешләре: 1-3, 12, 13, 22-24, 30, 50-54, 56, 57, 65, 67, 68, 74, 87, 90, 98, 102-106, 109, 111, 113-116	516	
	Усы	квартал өлешләре: 1, 2, 4, 7-9, 11, 13, 16, 17, 19, 21, 22, 24-32, 35-37, 39, 40, 45, 47, 49-51, 53-55, 57, 60, 62-64, 73-76, 78-83, 86, 90, 93, 94, 96, 98-99, 101-102, 105-107, 109-116	1104	
	Юртово	кварталлар: 311, 314, 315, 319, 334, 355, 468, 469, 471, квартал өлешләре: 70, 74, 76, 77, 85, 93-99, 105-112, 114, 121, 134, 135, 158, 159, 177-188, 195, 196, 198, 200, 202, 333, 340-348, 350-352, 459, 462-464, 467, 470	1254	
	жәмгысе		6398	
1.2. табигый һәм бүтән объектларны яклау вазыйфасын үтәүче урманнар, шул исәптән барлыгы	Актаныш		410	
	Калинино		417	
	Минзәлә		972	
	Мөслим		275	
	Усы		535	
	Юртово		815	
	жәмгысе			3424
1.2.1. яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлегенә турындагы законнар нигезендә билгеләнгән тиммер юлларга бүлеп бирелгән	Актаныш	квартал өлешләре: 25, 26, 28, 29, 103, 108, 110, 115, 121, 154, 180, 203, 206, 208-212, 215-217, 219, 220, 222, 223, 225, 228, 388	410	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать
	Калинино	квартал өлешләре: 12-14, 16, 21, 22, 33, 34, 37, 62, 63, 98, 100, 101, 103, 104, 106-109, 111, 113, 114, 116, 117, 119, 121	417	
	Минзәлә	квартал өлешләре: 72, 76, 86, 100, 102-105, 107, 108, 110, 114, 116, 130, 170, 176-179, 183, 187, 188, 198, 202	428	
	Мөслим	квартал өлешләре: 13, 21, 34, 41, 42, 49, 51, 52, 55-57, 90-92, 100, 103, 104, 106, 112, 113, 115, 116	275	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
полосалар цикләрендә һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларында урнашкан урманнар)	Усы	квартал өлешләре: 2, 21, 39, 45, 47-50, 53, 55-57, 61, 62, 66, 69, 71, 72, 76-78, 85, 96, 99-101, 106, 110-116	535	ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Юргово	квартал өлешләре: 82, 87, 91, 92, 100, 101, 104, 105, 108, 110, 117, 134, 135, 178, 179, 180, 184, 187, 188, 198, 199, 201	157	
	жәмгысе		2222	
1.2.2. яшел зоналарда урнашкан урманнар	Минзэлә	кварталлар: 1-5	544	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның цикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
1.2.3. урман паркы зоналарында урнашкан урманнар	Юргово	кварталлар: 149-155	658	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның цикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
				министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
1.3. кыйммәтле урманнар, шул исәптән	Актаныш		10389	
	Калинино		9304	
	Минзәлә		2749	
	Мөслим		2412	
	Усы		1958	
	Юртово		4331	
	жәмгысе		31143	
1.3.1. урман-дала урманнары (дала зонасында, урман-дала зонасында урнашкан, саклау функцияләрен үти торган урманнар)	Актаныш	кварталлар 23, 27, 97, 98, 100-102, 107, 111, 113, 114, 118, 137-139, 163, 164, 166-168, 181, 182, 205, 221, 224, квартал өлешләре: 24-26, 28, 29, 105, 106, 115, 162, 169, 170, 180, 201-204, 206-220, 222, 223, 225-229.	4175	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына керту һәм аларның цикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Калинино	кварталлар: 1-9, 11, 17, 19, 20, 31, 32, 35, 36, 40, 44, 47, 49, 50, 52, 55-61, 64-66, 69-71, 73, 77-82, 85, 88-90, 97, 102, 115, 122, 168, квартал өлешләре: 10, 12-14, 16, 18, 21, 22, 33, 34, 42, 62, 63, 67, 72, 74-76, 83, 84, 86, 87, 91, 98-101, 103-114, 116-121, 123	7672	
	Минзәлә	кварталлар: 118, 119, 171, 180, 181, 184, 186, 190, 192, 194, 195, 197, 199, 204, квартал өлешләре: 46, 107, 117, 170, 177-179, 182, 183, 185, 187-189, 191, 193, 196, 198, 200-203	1695	
	Мөслим	кварталлар: 45, 46, 86, 88, 89, 93, 94, 97, 99, 107, 108, 110, 117, квартал өлешләре: 87, 90-92, 98, 100, 103-106, 109, 111-116	1945	
	Усы	кварталлар: 3, 70, 108, квартал өлешләре: 69, 71, 72, 74, 105-107, 109-116	1347	
	Юртово	кварталлар: 83, 84, 86, 88-90, 189-194, 197, квартал өлешләре: 85, 87, 91-95,	1535	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрнең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
		117, 177-188, 195, 196, 198-202		
	жәмгысе		18369	
1.3.2. фәнни яки тарихи-мәдәни әһәмияткә ия урманнар	Мөслим	кварталлар: 35, 36, 40, 43, 44	467	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Юргово	кварталлар: 46-50, 55-62	584	
	жәмгысе		1051	
1.3.3. су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары	Актаныш	кварталлар: 74, 90, 91, 99, 190, 192, квартал өлешләре: 104	382	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Минзәлә	135 квартал өлеше	63	
	Юргово	кварталлар: 75, 78, 79, квартал өлешләре: 74, 76, 77, 82, 134, 135	453	
1.3.4. уылдык саклаучы урман полосалары	Актаныш	кварталлар: 52-54, 75, 103, 301-351, 355, 356, 370, 371, 494, квартал өлешләре: 77, 84, 103, 357, 358, 367, 368, 373, 380-383, 385-388, 392-396, 491, 501	5336	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Калинино	кварталлар: 15, 30	117	
	Минзәлә	кварталлар: 163-166, 173, квартал өлешләре: 134, 153, 155-162, 167, 172, 176	991	
	Юргово	кварталлар: 73, 156, 157, 160-164, 328, 330-332, 335-337, 339, 349, 353, 354, 360-366, 456-458, 460, 461, 465, 466, квартал өлешләре: 158, 159, 333, 340-348, 350-352, 459, 462-464, 467, 470	1759	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрнең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
	жәмгысе		8203	
1.3.5. эрозиягә каршы урманнар	Актаныш	кварталлар: 109, 112, 116, 117, 119, 120, квартал өлешләре: 108, 110	496	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Калинино	кварталлар: 43, 46, 48, 93-95, квартал өлешләре: 37-39, 41, 45, 51, 53, 54, 68, 92, 96	1515	
	Усы	квартал өлешләре: 2, 73, 75-80	611	
	жәмгысе		2622	
2. Эксплуатация урманнары	Актаныш	Кварталлар: 122-136, 140-153, 155-161, 174, 179, квартал өлешләре: 121, 154, 171-173, 175-178	3170	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Минзәлә	кварталлар: 6-10, 12, 14, 15, 20, 21, 28-40, 42-45, 47-50, 54-57, 60, 61, 65-71, 73-75, 77-85, 87-99, 101, 106, 109, 111-113, 115, 120, 121, 124-129, 174, 175, квартал өлешләре: 11, 13, 16-19, 22-25, 27, 41, 51-53, 58, 59, 62-64, 72, 76, 86, 100, 102-105, 108, 110, 114, 116, 122, 123, 130	8932	
	Мөслим	кварталлар: 4-11, 14-20, 25-29, 31-33, 37-39, 47, 48, 58-64, 66, 69-73, 75, 76-83, квартал өлешләре: 1-3, 12, 13, 21-24, 30, 34, 41, 42, 49-57, 65, 67, 68, 74, 102	6897	
	Усы	кварталлар: 5, 6, 10, 12, 14, 15, 18, 20, 23, 33, 34, 38, 41-44, 46, 52, 58, 59, 65, 67, 68, 84, 87-89, 91, 92, 95, 97, 103, 104, квартал өлешләре: 1, 4, 7-9, 11, 13, 16, 17, 19, 21, 22, 24-32, 35-37, 39, 40, 45, 47-51, 53-57, 60-64, 66, 81-83, 85, 86, 90, 93, 94, 96, 98-102	8876	
	Юргово	кварталлар: 102, 103, 113, 115, 116, 119, 120, 122, 124-132, 136-148, квартал өлешләре: 96-101, 104-112,	3076	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрнең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
	жәмгысе	114, 121	30951	

1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды жирләре составыннан урманлы һәм урмансыз жирләргә сыйфатлама

4 нче таблица

Урманчылык территориясендә урман фондының урманлы һәм урмансыз жирләренә сыйфатлама

Жирләренә категориясе	Урманчылык буенча барлыгы	
	Майданы, гектар	Процент
1	2	3
Жирләренә гомуми майданы	71916	100
Урманлы жирләр - барлыгы	63794	88,7
Урман үсемлекләре каплаган жирләр, барлыгы	62986	87,2
Шул исәптән: урман культуралары	16321	21,9
Урман үсемлекләре капламаган жирләр, барлыгы	808	1,5
Шул исәптән:		
- тоташмаган урман культуралары	645	0,8
- урман питомниклары; плантацияләр	31	0,1
- табигый аралыклар	-	-
- урман торгызу фонды, барлыгы	132	0,6
Шул исәптән:		
- көекләр	-	-
- һалак булган утыртмалар	-	-
- кисентеләр	42	0,4
- ачык, ташландык урыннар	90	0,2
Урмансыз жирләр - барлыгы	8122	11,3
Шул исәптән:		
- сөрүлекләр	50	0,1
- печән чабу урыннары	956	1,3
- жәйләүләр	715	1,0
- сулар	930	1,3
- бакчалар	10	-
- юллар, ызаннар	545	0,8
- утарлар һ.б.	21	-
- сазлар	4413	6,1
- комнар	1	-
- башка төрле жирләр	481	0,7

1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланучы табигый территорияләргә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама

Хокукий режим РФ Урман кодексының 112 статьясыбелән билгеләнә. Бу жирләр әйләнештән алынган яки әйләнешендә чикләнгән (РФ Жир кодексының 27 статьясы).

Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә тыела яисә рөхсәт ителә, гамәлгә ашырыла торган конкрет эшчәнлек төрләре, шул исәптән урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау яисә яңадан житештерү өлкәсендә, РФ Жир кодексы, РФ Урман кодексы, «Махсус сакланыла торган табигать территорияләре турында» 33-ФЗ номерлы федераль закон, шулай ук аларны үтәү өчен чыгарылган Татарстан Республикасы норматив хокукий актлары белән билгеләнә.

Урманчылык территориясендә гамәлдәге һәм проектлана торган түбәндәге махсус сакланыла торган табигать территорияләре бар (5 нче таблица).

5 нче таблица

Махсус сакланучы табигый территорияләр исемлеге

№	Махсус сакланучы табигый территориянең аталышы. Аерып чыгару нигезе	Объект-ның майданы, гектар	Кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	МСТТ профиле	Кыскача сыйфатлама һәм хужалык алып бару тәртибе
1	2	3	4	5	6
Махсус саклана торган территорияләр					
1.	«Татарстан Республикасында махсус саклана торган табигать территорияләре турында» 1972 елның 19 маендагы 251 номерлы ТАССР Министрлар Советы карары	584	Юртово, кварталлар: 46-50, 55-62	Комплекслы	Тугай өсте террасасында нарат урманының бер өлеше, комсыл туфрактар. Ландшафты чүллекле. Төп урман хасил итүче токым - нарат. Кайбер урыннары йомшак яфраклылардан барлыкка килгән, күпчелек очракта бу каен һәм юкә. 500дән артык төрдә тамырлы үсемлек билгеләнгән. Сөзәк урынында сусаклагычка таба мәче борчагының зур популяцияләре булган комсыл чүллекләр бергәлегә үзгәрәп тора. ТР Кызыл китабына кертелгән башка төрләрдән: биек жил үләне, комлы мәче борчагы, кыргый кишер; урманда - булавка сыман күкерт үләне, төньяк линней үләне, кырпулы лалә. 90 төрле кош һәм 24 төрле имезүче теркәлгән. Кошларның 17 төре - «Кызыл китап әһелләре». Алар арасында зур каракош, гүр каракошы, елга каракошы,

№	Махсус сакланучы табигий территориянең аталышы. Аерып чыгару нигезе	Объект-ның майданы, гектар	Кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	МСТТ профиле	Кыскача сыйфатлама һәм хужалык алып бару тәртибе
1	2	3	4	5	6
					сапсан, төн лачыны, байгыш, соры һәм озын койрыклы ябалаклар, төн күгәрчене, яр чыпчыгы, алтын корташар кош, һөд-һөд кош, каракош, ак зәңгәр чыпчык. Күп еллык экологик эзләнүләр полигоны. Үтеп керүе чагыштырмача авыр булуына һәм якын тирәдә торак пунктларының булмавына бәйле рәвештә хайваннарның һәм үсемлекләрнең сирәк очрый торган һәм хужалык өчен кыйммәтле резерваты үз ролен саклай.
2.	«Наратасты урманы» төбәк әһәмиятендәге биологик (ботаник) профильле дәүләт табигать тыюлыгы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Табигать объектларын төбәк әһәмиятендәге табигать ядкәрләре итеп тану турында» 1994 елның 29 октябрендәге 522 номерлы карары)	467	Мөслим, кварталлар: 35, 36, 40, 43, 44	Биологик	Әлеге кишәрлек Ык елгасының төп ярындагы калкулыклы урыннарда урнашкан. Үсемлекчелек катламы нигездә 100-120 еллык нарат урманнарыннан гыйбарәт. Агачлар арасында нарат белән берлектә каен, юкә, имән агачлары да бар. Нигездә болар - урта яшьле һәм өлгереп килә торган, тигезсез тулылыклы агачлар. Вак агачлар арасында шомырт, кабар агачы, гөлжимеш, миләш шәйләнә. Үлән катламы 130дан артык урман һәм болын үсемлекләреннән гыйбарәт, алар арасында ТР Кызыл китабына кертелгәннәре дә бар (чын башмакчәчәк, зәңгәр тупыйбаш, төз утыручы тәпичә, ике яфраклы төнге миләүшә). Имән үскән урыннарда шытымнарның яхшы үсеш алуы күренә. Имезүчеләрдән биредә поши, кабан, кыр кәжәсе, гади төлке, европа кerpесе; орнитофаунада 27 якын төрдә кош исәпләнә, шул исәптән ТР Кызыл китабына кертелгәннәре дә бар: яшел тукран һәм эрбетче; сөйрәлүчеләрдән житез һәм тере бала тудыручы кәлтәләр, гади тузбаш, шулай ук ТР Кызыл китабына кертелгән жиз елан һәм гади

№	Махсус сакланучы табигый территориянең аталышы. Аерып чыгару нигезе	Объект-ның майданы, гектар	Кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	МСТТ профиле	Кыскача сыйфатлама һәм хужалык алып бару тәртибе
1	2	3	4	5	6
					кара елан очрый; амфибийлардан очлы танаулы бака билгеләнгән. Рекреацион һәм эстетик әһәмияткә ия.
Проектлана торган махсус сакланучы территорияләр					
Проектланмый					

1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарда сыйфатлама

Татарстан Республикасы территориясендә сыйфатламалары буенча илкүләм мирас урманнарына кертү өчен тиешле урманнар юк.

1.1.8. Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланучыга тиешле биологик күптөрлелек төрләрен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлеге

Биологик күптөрлелекне саклау - урман хужалыгы эшчәнлеген алып баруда зарури шарт. Ул яклаучы урманнарда, махсус сакланучы урман кишәрлекләрендә генә түгел, ә диләнке эшләре гамәлгә ашырылганда да тәмин ителергә тиеш.

Урман кишәрлекләрендә кисү эшләре уздырылганда тереклек итү тирәлеге шартлары шактый үзгәрә. Үсеш алуның үзгәргән шартларында, яңа шартларга хас булганча, бары тик урман биоценозлары гына яши ала, шуңа күрә тереклек тирәлеген тамырдан үзгәртә торган тоташ кисүләр барышында биотопларны (биоценоз биләгән киңлекләренң абиотик факторлары буенча беришлеләренә карата) максимал саклау мөһим.

Үсемлекләренң һәм хайваннарның урман төрләре тереклек итә торган шартлар төрлелеген саклау өчен диләнкеләрне аерып чыгарганда һәм таксацияләгәндә әһәмиятле биотоплар (әһәмиятле объектлар) - кисү эшләре кагылмый торган һәм биотөрлелекне саклау өчен әһәмиятле булган, зур булмаган жир кишәрлекләре аерып чыгарыла, ә диләнкеләр эшләнгәндә, - саклана.

Аларның булуы билгеле бер дәрәжәдә табигый жимерелү нәтижеләрен имитацияләргә булыша, киселгән урыннарда урман тирәлеген сакларга һәм торгызырга ярдәм итә. Әлеге объектлар Россия Кызыл китабына һәм/яки төбәкләрдәге Кызыл китапларга кертелгән, сирәк очраучы һәм зәгыйфь тере организм төрләренң потенциал тереклек итү урыннары булып тора.

Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланучыга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары 6 нчы таблицада чагылдырылды.

Диләнке эшләрэн гамәлгә ашырганда сакланьрга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары

№	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
1	Даими һәм вакытлы су агымнары	Су агымының аерым ачык күренеп тора торган үзене. Вакытлы су агымы даими рәвештә су басу эзләре буенча ачыкланырга мөмкин. Коры жәйдә су агымы кибергә мөмкин.	Әгәр нормативларда башкача билгеләнмәсә, даими су агымнары өчен киңлеге кимендә 50 метр (алга таба - м), вакытлы су агымнары үзәннәре буйлап кимендә 20 м буфер зоналары билгеләнә. Буфер зонасы инде урман баскан тугайлык булырга тиеш түгел һәм су агымы үзәннән башлап яисә урмансыз тугайлыктан башлап һәр ягыннан үлчәнә. Искәрмә: буфер зонасына мәжбүри рәвештә сөзәк таулар һәм тамыр токымнары чыккан урыннар кертелергә тиеш
2	Кизләүләр (чишмәләр), грунт сулары чыгу урыннары	Төптә кизләүләр аерылып торырга мөмкин, яисә су таудан агучы чишмә рәвешендә агып чыга. Чишмә карст бүрәнкәсеннән агып чыгарга мөмкин.	Чишмәләр буйлап (алар чыккан урыннар тирәли) киңлеге кимендә 50 м буфер зоналары аерыла. Дәвалану яисә савыктыру максатларында файдаланыла торган, шулай ук зиярәт кылу объекты булып хезмәт итүче (изгеләр чишмәсе) чишмәләр тирәли буфер зонасы киңәйтелергә мөмкин - аерым тәртиптә билгеләнә.
3	Сазланган уйсулыклар һәм вакыты-вакыты белән су баса торган урыннар	Әлеге кишәрлек артыгы белән дымланган: су өслеккә чыккан яисә аяк белән басканда бүселеп чыга. Объект чикләрендә - артык дымланган урман типларының туфрак катламы. Кырые буйлап, шулай ук объектлар чикләрендә агачлар юк яисә үлене аз булган агачлыклар белән бирелә.	Су баса торган кишәрлек кырые буйлап су өслектә тора яисә басканда чыга. Рельефта түбәнрәк урында, туфрак өсте капламы чигендә, чиге буйлап туфрак өсте катламы һәм агачлыклар сыйфатында.
4	Күлләрнең, сазларның һәм башка ачык урыннарның ярлары буйлап урман кашаклары, сазлыкларда зур булмаган утраулар	Ачык киңлекләрнең (күлләр, сазлар, болыннар) ярларында урман кашакларын аерып чыгару урман корылышы буенча яклагыч полоса билгеләнмәгән очракта башкарыла.	Киңлеге кимендә 50 м урман кашагы күл суыннан алып яисә ачык башка урын киселешеннән башлап үлчәнә. Ләкин, әгәр күлдә утраучык яисә сазланган урын булса, буфер зонасын каты яр кырыеннан яисә сазлык яки ачык территория кырыеннан башлап үлчиләр. Шулай ук сазлык белән әйләндереп алынган зур булмаган (0.5 гектарга кадәр) утраулар да билгеләнә.

№	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
			Искәрмә: әгәр әлеге күл яисә сазлык хайваннарның сезонлы туплану һәм үрчү урыны, сирәк очрый торган һәм нәзберек төрләрнең фактта тереклек итү урыны булып торса, ул очракта буфер зонасы киңәйтелергә тиеш
5	Чокырлар, су агымнарының тирән үзәнлекләре, башка төрле сөзәклекләр	Су агымнарының тирән кергән үзәнлекләре һәм чокырлар - тауның текәлегә 10° башланып киткәндә. Башка текә таулар (киртләчләр, текә ярлар) - тауның текәлегә кимендә 20° булганда.	Нормативларда башкача билгеләнмәсә, сөзәк тау өсте һәм асты буйлап киңлегә кимендә 15-20 м буфер зоналары билгеләнә. Сөзәк тауның үзе һәм буфер зонасы әһәмиятле объект булып тора.
6	Төп токымнарның, урман белән капланган калкулыкның шәрә урыннары, известлы токым, ачык комлы кишәрлекләр, дюналар, таш чәчелгән урыннар	Куәте аз булган туфрак үсемлекләре белән капланган, төп токымнар шәрәләнә торган урыннар. Таш чәчелгән урыннар - төрле зурлыктагы һәм шомалыктагы ташлар жыелмасы. Тау битләрендә, тау киртләчләрендә, ярларда һәм алар янәшәсендә еш очрый. Ташлы һәм шәрәләнгән урыннар аз куәтле туфрак үсемлекләре белән капланырга мөмкин. Комлы дюналар өлешчә аз куәтле туфрак-үсемлек катламы белән ныгытылырга мөмкин.	Объект кишәрлекнең төп токымнары шәрәләнгән чиге буйлап яисә таш чәчелгән урын чиге буйлап билгеләнә. Таш чәчелгән, төп токымнар шәрәләнгән урын, дюна комплексы кырыеннан киңлегә кимендә 20 м буфер зонасы билгеләнә
7	Аерым зур йомры ташлар һәм кантарлар	Лишайниклар һәм үсемлекләр белән капланган аерым зур йомры ташлар (2 куб.метрдан башлап) һәм кантарлар.	Аерым зур йомры ташларны майданлы объектны билгеләмичә генә билгеләргә була, аларның тупланышы майданлы объект буларак билгеләнә
8	Карст элементлары	Известькатнашмалы токым ятмалары яқын яткан урыннарда ярыклар, бүрәнкәләр, юкка чыга торган су агымнары һәм сулыклар, коры үзәнлекле сазлыклар. Калын известьташ катламының су белән юылган куышлыклары. Өслегендә уйсулыклар, жимерек, ярык урыннар күренә. Карст элементлары белән чишмәләр, кизләүле сазлыклар бәйлә булырга мөмкин. Өслегендә шәрәләнгән известьташлар күренергә мөмкин.	Объект тирәли уйсулык, куышлык кырыеннан киңлегә кимендә 20 м буфер зонасы билгеләнә.
9	Ачык һәм ярымачык урыннар	Урман белән капланмаган кишәрлекләр: зур булмаган аланлыклар, сирәклекләр, болынлыклар һ.б. (шул исәптән	Чиге буйлап агачлар арасында (тулылыгы һәм запасы ким булган кишәрлек)

№	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
		сазлыкланган). Агачларның тулылыгы 0,4 ким. Запас 50 куб.метр/гектардан азрак.	
10	Таркалу тәрәзәләре чыбык-чабык һәм жыл аударган агачлар-туфрак комплекслары белән тупланган.	Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге аунаклар бар (диаметры 20 сантиметрдан (алга таба - см) башлана). Жыл аударган агач-туфрак комплекслары (ВПК) - зур агачларның тамыр системасы һәм туфракның өске катламнары белән бергә ачу нәтижәсе.	Таркалу тәрәзәләрен табигый яңару төркемнәре, шулай ук башка объектлар белән берлектә билгеләү максатка ярашлы була. Билгеләү эше объект чикләре буенча башкарыла.
11	Коры-сары, биек түмәрләр, куышлы агачлар, берән-сәрән ятучы зур чыбык-чабыклар	Төрле токымнардан зур күләмле (диаметры 20 см башлана торган) коры-сары. Куышлы һәм тукран тукуган эзләре булган коры-сары аеруча кыйммәтле була. 2-5 м биеклегендәге һәм 20 см зуррак диаметрлы табигый эре түмәрләр. Куышлы агачлар. Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге чыбык-чабыклар (диаметры 20 см башлана).	Диләнке эшләгәндә куркыныч тудырмый торган коры-сарыны саклау максатка ярашлы була. Коры-сарылы һәм куышлы тере агачлар зарури сакланыйрга тиеш.
12	Күп еллык агачлар һәм аларның чәчәклекләре, жыйнак биологик кыйммәтле урыннар	Берән-сәрән күп еллык агачлар, аларның чәчәклекләре һәм жыйнак биологик кыйммәтле кишәрлекләр.	Күп еллык, янгынга каршы корытылган наратлар, карт усақ, кара зирек, кәжә талы аеруча кыйммәтле. Агачларның ябалдашы яхшы үсеш алган һәм жылгә каршы торырга сәләтле булырга тиеш. Күп еллык агачларның чәчәклекләре һәм жыйнак биологик кыйммәтле өлешләре составында агачларны саклау оптималь булып тора.
13	Төбәк өчен сирәк токым агачлары	Киң яфраклы токымлы агачлар: имән, корычагач, карама, өрәңге, юкә.	Сирәк токым агачларының жыйнак төркемнәрен һәм шушы токымнарга караучы берән-сәрән агачларны үз эченә алган чәчәклекләр саклана.
14	Сирәк һәм терлек азыгы булган куаклыклар	Чикләвек куагы, артыш, миләш, гөлжимеш, зөлпә куаклары һ.б.	Сөйрәнмәләрдән башка саклана.
15	Яңартылуның гамәлдәге төркемнәре	Киселгән урыннарда үсеш алырга мөмкин булган ышанычлы үренте төркемнәре. Дренажланган урыннарда агач чыбылдыгы тәрәзәләрендә яңартылу төркемнәре, зур коры-сары тупланган урыннарда чыршы шытымы.	Үренте чәчәклекләре яңартылуның югары тыгызланган өлеше чикләре буенча билгеләнә
16	Сирәк очраучы һәм нәзберек үсемлекләрнең һәм гөмбәләренң тереклек итү урыннары	Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм/яисә төбәк Кызыл китабына кертелгән сирәк очраучы һәм нәзберек үсемлек һәм гөмбә төрләренең яңа	Төрләренң биологиясе һәм экологик таләпләре нигезендә билгеләнә. Күпчелек сирәк төрләрен билгеләве авыр булганга күрә, сирәк төр һәм аларны саклау

№	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күлэмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
		ачыкланган даими тереклек итү урыннары.	өчен зарури чикләр булу-булмавын тәгаенләштерү өчен биология белгеченә мөрәжәгать итәргә киңәш ителә. Әгәр бер нөсхә яисә тереклек ияләренең жыйнак төркеме ачыкланса, алар тирәли киңлеге кимендә 50 м буфер зонасын билгеләргә кирәк
17	Куышлы агачлар	Берән-сәрән тере яки куышлы коры агачлар.	Аерым агачлар яки агач төркемнәре рәвешендә жилгә каршы торучанлыкны, бөжәк ашаучы кошларны күчерү урыннарын тәэмин итү өчен, шулай ук башка кыйммәтле объектлар составында саклана
18	Зур оялыклары булган агачлар	Зур оялыклары булган агачлар саклана, диаметрында 1 метрдан зуррак оялар, шулай ук эре оялар тупланган урыннар махсус кыйммәткә ия.	1 м һәм аннан зуррак диаметрлы оялар өчен буфер зонасының киңлеге - 500 м (елның теләсә кайсы вакытында), ә калган оялар өчен 100-300 м кимрәк булырга тиеш (кошларның күздә тотылган төренә карап). Буфер зонасының зурлыгы орнитолог белгеч тарафыннан тикшерү, ояның кемгә каравын һәм статусын билгеләү нәтижәләре буенча тәгаенләштереләргә мөмкин.
19	Зур кырмыска оялары	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары.	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары тирәли 20 м радиуста кисүләр тыелган буфер зонасы аерып чыгарыла

1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлеге объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территориаль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Яклай торган урманнар, эксплуатация урманнары һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы боекыгы.

РФ Урман кодексының 13 статьясы нигезендә урман юллары урманнардан теләсә нинди файдалану ысулында, шулай ук урманнарны саклау, яклау һәм торгызу максатларында да төзеләргә мөмкин.

Гамәлдәге урман юлларына сыйфатлама 7 нче таблицادا китерелә.

Урман юлларына сыйфатлама

Юлларның төрләре	Юлларның озынлыгы, чм						
	Барлыгы	Урман хужалыгы (типлары буенча)				Агач ташу	Гомуми файдаланудагы
		1	2	3	жәмгысе		
1	2	3	4	5	6	7	8
Юллар, барлыгы	306	3	2	264	269	-	37
Шул исәптән							
а) автомобиль алардан:	306	3	2	264	269	-	37
каты түшәмәле	12					-	12
грунтлы, алардан:	294	3	2	264	269	-	25
ел дәвамьнда кулланыла торган	110	2	1	82	85	-	25

Урманчылык территориясендә булган гомуми файдаланудагы барлык автомобиль юллары һәм урман хужалыгы юллары агач материалы саты һәм эшкәртү урыннарына чыгару юллары булып хезмәт итә.

Квартал ызаннарының озынлыгы - 938 км.

Чик ызаннарның озынлыгы - 14 км.

Жирдән катнаш файдаланучылар белән чик озынлыгы - 776 км. Квартал баганалары 1855 данә күләмендә.

Гамәлдәге урман инфраструктурасы объектлары 35 км озынлыгында агач кисүне, квартал ызаннары белән ызандаш жирдән файдаланучылар белән берлектәге чикләргә 376 км озынлыгында чистартуны һәм 1480 данә күләмендә квартал баганалары урнаштыруны таләп итә.

Урман эшкәртү инфраструктурасы (эзерләнгән агач материалын эшкәртү объектлары, биоэнергетика объектлары һәм башкалар) агач материалы белән башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен төзелә. РФ Урман кодексының 14 статьясы нигезендә яклаучы урманнарда урман эшкәртү инфраструктурасын төзү тыела.

Урманчылык территориясендә урман эшкәртү объектлары юк.

Урман инфраструктурасы төзүгә бәйле булмаган объектларны урман фонды жирләрендә төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү РФ Урман кодексының 21 статьясына нигезләнәп гамәлгә ашырыла.

Урманчылык территориясендә урман инфраструктурасын төзүгә бәйле булмаган чираттагы объектлар бар:

ясалма түшәмәле машина юллары - 12 км;

электр энергиясе тапшыру чыбыклары - 24 км;

газүткәргечләр - 15 км;

нефть үткәргечләр - 19 км;

бүтән трассалар - 6 км;

мелиоратив трассалар - 1 км.

Чыбыклы объектларның гомуми озынлыгы 77 км тәшкил итә.

Моннан тыш, 2 гектар майданда юлларны ремонтлау өчен табигый карьерлар

бар.

Территориаль планлаштыру схемасы буенча урманчылык территориясендә өстәмә объектлар планлаштырылмый. Башка категориягә караган, урман урнашкан жирләрдә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү урманнарның максатчан билгеләнеше буенча башка федераль законнарда каралган очракларда рөхсәт ителә.

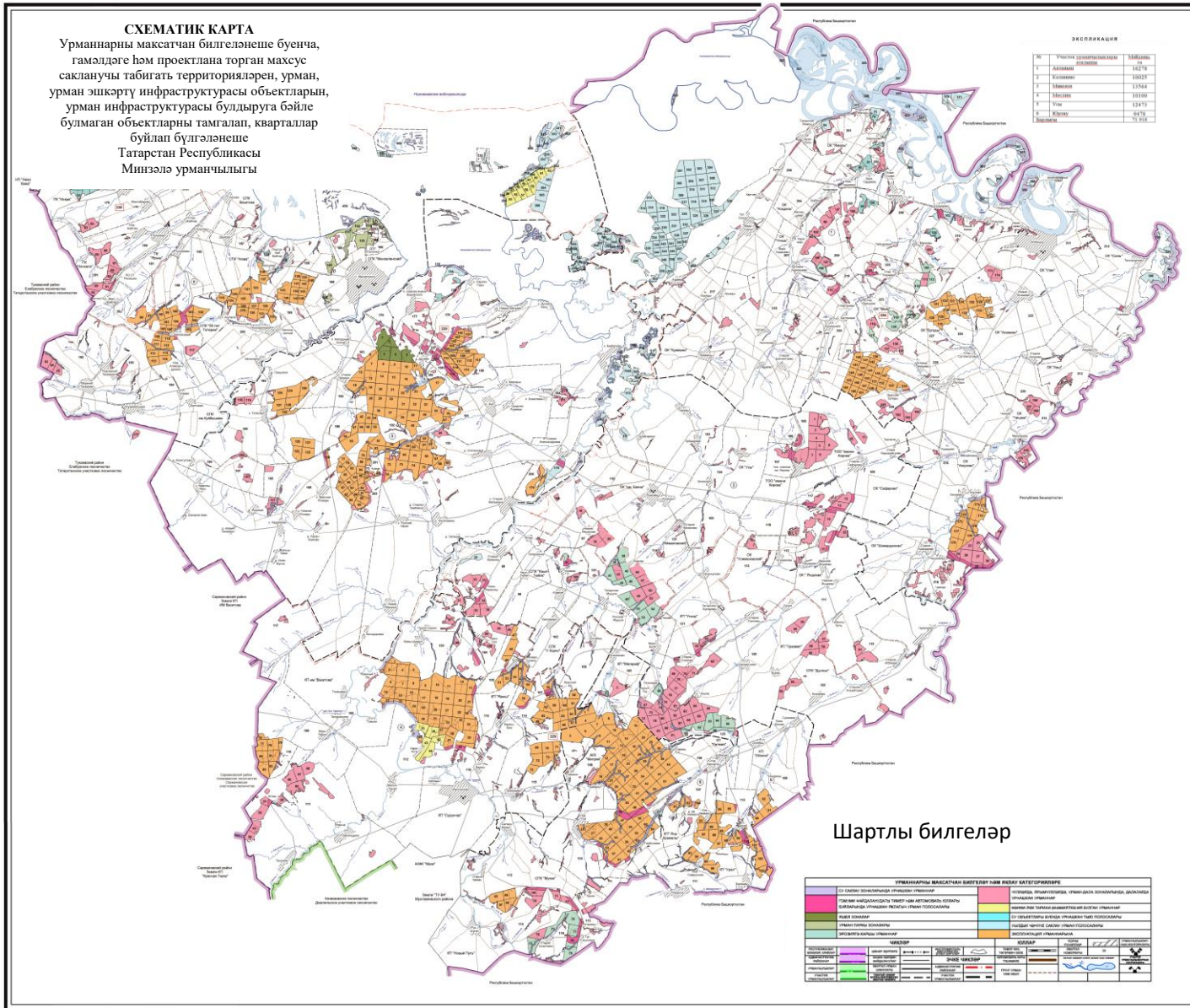
Территориаль планлаштыру схемасы буенча урманчылык территориясендә өстәмә объектлар планлаштырылмый. Башка категориягә караган, урман урнашкан жирләрдә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү урманнарның максатчан билгеләнеше буенча башка федераль законнарда каралган очракларда рөхсәт ителә.

Урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен файдаланылган жирләр РФ Урман кодексының 21 статьясындагы 6 өлеше нигезендә рекультивацияләнергә тиеш.

Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарда агач материалын һәм бүтән урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре нигезендә яклаучы урманнарда һәм махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча, гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланыла торган табигать территорияләрен, урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын, урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны тамгалап, кварталлар буйлап бүлгәләнеше 3 номерлы карта-схемада күрсәтелә.

3 нче карта-схема

1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан файдалану урман мөнәсәбәтләрендә катнашучы гражданның һәм юридик затлар тарафыннан гамәлгә ашырыла (РФ Урман кодексының 4 ст.).

Шул ук вакытта, РФ Урман кодексының 5 статьясы нигезендә, урман динамикалы рәвештә яңартыла һәм трансформациягә бирелә торган табигый ресурс буларак карала, чөнки югарыда аталган статья нигезендә урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм яңадан үстерү экологик система яки табигый ресурс кебек урман төшенчәсеннән чыгып гамәлгә ашырыла.

Урманчылык территориясендә урманнардан кварталларга бүлүп рөхсәтле файдалану төрләре 8 нче таблицада күрсәтелә.

8 нче таблица

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлегә	Майданы, гектар
1	2	3	4
Агач эзерләү (РФ Урман кодексының 25, 29 статьялары)	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119- 122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456-471	9476
	жәмгысә		71916
Терлек азыгы эзерләү (РФ Урман кодексының 25, 31 статьялары)	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119- 122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456-471	9476
	жәмгысә		71916
Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю (РФ Урман кодексының 25, 32 статьялары)	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләрe	Кишәрлек урманчылығының атагышы	Кварталлар яки аларның өлешләрe исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
	Минзәлә	1-25, 27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456- 471	9476
	жәмгысе		71916
Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрe жыю (РФ Урман кодексының 25, 35 статьялары)	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456- 471	9476
жәмгысе		71916	
Ау хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрeн гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 36 статьялары) Тыела: урман-парк зоналары, яшел зоналар, әгәр эшчәнлекнең әлеге төрләрeн гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисү яки аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китереп чыгармаса, шәһәр урманнары	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	6-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13020
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-148, 156-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360- 366, 456-471	8818
жәмгысе		70714	
Авыл хужалыгын алып бару (РФ Урман кодексының 25, 38 статьялары), һәвәскәр балыкчылыктан тыш, балыкчылыкны гамәлгә ашыру (25 статьяның 6.1 пункты) Тыела: урман паркы зоналары, шәһәр урманнары. махсус яклана торган кишәрлекләр, яшел зоналар, печән чабу белән умартачылыктан гайре тыела.	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25, 27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-148, 156-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360- 366, 456-471	8818
жәмгысе		71258	
Фәнни-тикшеренү,	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90,91, 97-164,	16278

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләрe	Кишәрлек урманчылығының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләрe исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 40 статьялары)		166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494,501	
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456- 471	9476
	жәмгысе		71916
Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 41 статьялары)	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456- 471	9476
	жәмгысе		71916
Урман плантацияләрe булдыру һәм аларны эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 42 статьялары) Тыела: яклаучы урманнар, махсус сакланлыла торган кишәрлекләр	Актаныш	Кварталлар: 122-124, 126-135, 140, 142, 143, 146, 148, 149, 153, 155-159, 174, квартал өлешләрe: 121, 125, 136, 141, 144, 145, 147, 150-152, 160, 161, 171-173, 175-178, 179	2378
	Минзәлә	Кварталлар: 6-9, 14, 15, 20, 21, 28-40, 42- 45, 47-50, 54, 55, 60, 61, 65, 66, 73-75, 7- 79, 82-85, 88-91, 93, 94, 96-99, 101, 109, 111, 115, 121, 128, 175, квартал өлешләрe: 10-13, 16-19, 22-25, 27, 41, 51- 53, 56, 57, 58, 59, 62-64, 67-69, 72, 76, 80, 81, 86, 87, 92, 95, 100, 102-106, 108, 110, 113, 114, 116, 120, 122-127, 129, 174	7985
	Мөслим	Кварталлар: 4, 5, 7-11, 14-20, 25-29, 31- 33, 37-39, 62-64, 66, 76-79, 81, 83, квартал өлешләрe: 1-3, 6, 12, 13, 21-24, 30, 34, 41, 42, 47, 48, 50-61, 65, 67-75, 80, 82,102	5637
	Усы	Кварталлар: 6, 12, 14, 20, 33, 34, 41, 43, 46, 67, 68, 104, квартал өлешләрe: 1, 4, 5, 11, 13, 15, 16, 17-19, 21-32, 35-39, 40, 44, 45, 47-66, 81-103	6197
	Юртово	Кварталлар: 102, 116, 120, 122, 125-128, 141-148, квартал өлешләрe: 96-101, 103, 104-115, 119, 121, 124, 129-132, 136-140	2240
		жәмгысе	
Жимешле, жиләкле,	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164,	16278

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләрe	Кишәрлек урманчылығының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләрe исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
декоратив урман үсемлекләрe, дару үләннәрe үстөрү (Россия Федерациясe Урман кодексының 25, 39 статьялары)		166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456- 471	9476
	жәмгысe		71916
Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 39.1 статьялары)	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456- 471	9476
	жәмгысe		71916
Жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм табу (РФ Урман кодексының 25, 43 статьялары) Тыела: урман-парк зоналары, яшел зоналар, шәһәр урманнары; РФ Урман кодексының 114 статьясы нигезендә, жир асты байлыктарын геологик өйрәнү урман- парк зоналарында рөхсәт ителә.	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	6-25, 27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13020
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-148, 156-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360- 366, 456-471	8818
	жәмгысe		70714
Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 44 статьялары)	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456- 471	9476

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләрe	Кишәрлек урманчылығының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләрe исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
	жәмгысе		71916
Чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 45 статьялары) * Гамәлдәге чыбыклы объектлар, шул исәптән, РФ Урман кодексында элегә куллану төре буенча чикләүләр кертелгән яклагыч урманнар категориясендә дә, кулланылырга мөмкин	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456- 471	9476
	жәмгысе		71916
Агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү (РФ Урман кодексының 25, 46 статьялары) Тыела: яклаучы урманнар, махсус сакланыла торган кишәрлекләр	Актаныш	Кварталлар: 122-124, 126-135, 140, 142, 143, 146, 148, 149, 153, 155-159, 174, квартал өлешләрe: 121, 125, 136, 141, 144, 145, 147, 150-152, 160, 161, 171-173, 175-178, 179	2378
	Минзәлә	Кварталлар: 6-9, 14, 15, 20, 21, 28-40, 42- 45, 47-50, 54, 55, 60, 61, 65, 66, 73-75, 77- 79, 82-85, 88-91, 93, 94, 96-99, 101, 109, 111, 115, 121, 128, 175. Квартал өлешләрe: 10-13, 16-19, 22-25, 27, 41, 51- 53, 56, 57, 58, 59, 62-64, 67-69, 72, 76, 80, 81, 86, 87, 92, 95, 100, 102-106, 108, 110, 113, 114, 116, 120, 122-127, 129, 174	7985
	Мөслим	Кварталлар: 4, 5, 7-11, 14-20, 25-29, 31- 33, 37-39, 62-64, 66, 76-79, 81, 83. Квартал өлешләрe: 1-3, 6, 12, 13, 21-24, 30, 34, 41, 42, 47, 48, 50-61, 65, 67-75, 80, 82,102	5637
	Усы	Кварталлар: 6, 12, 14, 20, 33, 34, 41, 43, 46, 67, 68, 104, квартал өлешләрe: 1, 4, 5, 11, 13, 15, 16, 17-19, 21-32, 35-39, 40, 44, 45, 47-66, 81-103	6197
	Юртово	Кварталлар: 102, 116, 120, 122, 125-128, 141-148. Квартал өлешләрe: 96-101, 103, 104-115, 119, 121, 124, 129-132, 136-140	2240
	жәмгысе		24437
Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 47 статьялары)	Актаныш	23-29, 52-54, 74-77, 84, 90, 91, 97-164, 166-182, 185, 190, 192, 201-229, 301-351, 355-358, 362-371, 373, 378-383, 385-389, 392-396, 491, 494, 501	16278
	Калинино	1-22, 30-123, 168	10025
	Минзәлә	1-25,27-130, 132-135, 153-167, 170-204	13564
	Мөслим	1-83, 86-94, 97-100, 102-117	10100
	Усы	1-116	12473
	Юртово	46-50, 55-62, 70, 73-79, 82-117, 119-122, 124-132, 134-164, 177-202, 311, 314, 315, 319, 328, 330-337, 339-355, 360-366, 456-	9476

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Майданы, гектар
1	2	3	4
		471	
	жәмгысе		71916

2 бүлек. Урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, урманнарны саклау, яклау һәм яңадан торгызу нормативлары

2.1. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач материалы эзерләү өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 29, 29.1, 30 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы эзерләү кагыйдәләре белән регламентлана.

Агач материалы эзерләү эшкуарлык эшчәнлегенә максатларында гражданнар, юридик затлар тарафыннан, шулай ук гражданнар тарафыннан - шәхси максатларда (жылыту, төзелмәләр торгызу һ.б. өчен) гамәлгә ашырылырга мөмкин.

«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында каралган искәртмәле очракларда урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә дәүләт ихтыяжларын яки муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен агач материалы эзерләүне гамәлгә ашыру рөхсәт ителә.

Чикләрендә агач материалы эзерләү өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән кварталлар исемлеге 8 нче таблицада күрсәтелә.

Диләнкедә (урман кишәрлегенә кисү өчен билгеләнгән урман утыртмалары урнашкан бер өлешендә, урман-таксация бүлемтегендә, урман кварталында) агач материалы эзерләү өчен түбәндәгеләрне кисү рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 16 статьясы):

1) өлгергән, картайган урман утыртмаларын;
2) урманнарны тәрбия кылганда, һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән, картайган урман утыртмаларын;

3) РФ Урман кодексының 13, 14 һәм 21 статьяларында каралган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә теләсә нинди яшьтәге урман утыртмаларын.

Агач материалы эзерләү эше эксплуатация урманнарында, яклаучы урманнарда гамәлгә ашырыла, әгәр РФ Урман кодексында, бүтән федераль законнарда башкасы каралмаса.

Эксплуатация урманнарында агач эзерләү максатында тоташ һәм сайланма кисүләр гамәлгә ашырыла.

Сайланма кисүләр үзләренә эйләнә-тирәлеккә хасил итү, су саклау,

санитария-гигиена, савыктыру һәм башка төрле файдалы вазыйфаларын югалта баручы, яклаучы урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар үти торган файдалы вазыйфаларның сакланышын тәэмин итүче урман утыртмаларын алмаштырырга ирек бирмәсә һәм РФ Урман кодексының 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очрақларда яклаучы урманнарда тоташ кисүләр гамәлгә ашырыла.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, эзерләнган агач материалын алып чыгу агач материалы эзерләү максатларында урман кишәрлегеннән файдаланучы зат тарафыннан урман декларациясе буенча декларацияләнгән торган чор башланган датадан 12 ай эчендә гамәлгә ашырыла. Агач материалы урман агачларын сату-алу шартнамәсе яисә РФ Урман кодексының 19 статьясының 5 өлешендә күрсәтелгән контракт нигезендә эзерләнган очрақта, агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу эшләре шартнамәдә яисә контрактта билгеләнган вакыт эчендә тиешенчә гамәлгә ашырыла.

Файдалану өчен билгеләнган диләнке күләменнән (агач алуның рөхсәт ителгән күләменнән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләр яшен бозып, агач материалы эзерләү тыела.

2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару РФ Урман кодексының 29 статьясы, «Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы Рослесхоз боерыгы, «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын сайланма кисүләр буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме 9 нчы таблицада китерелә.

Әлеге урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган агачларны сайланма кисүләр буенча диләнке исәпләмәсе 10 нчы таблицада китерелә.

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча												
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5		
			гекта р	мең куб.мет р	гекта р	мең куб.ме тр	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.метр	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
торган диләнке күләме:															
Тамыр	-	-													
Матди кыйммәт		-													
Эшкә яраклы		-													
Яклагыч урманнар категориясе буенча сайланма кисүләрнен нәтижеләре															
Барлыгы хисапка кертелгән	171	32,4													
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		21													
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	157	6,7													
Уртача кабатлану чоры	10														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:															
Тамыр	15	0,7													
Матди кыйммәт		0,5													
Эшкә яраклы		0,2													
Яклаучы урманнар категориясе - уылдык чәчү урыннарын саклаучы урман полосалары															
Хужалык бүлемтеге - каен															
Барлыгы хисапка кертелгән	76	17,7							49	12,2	25	5,2	2	0,3	
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		21								25		15		-	
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	74	3,8							49	3,0	25	0,8	-	-	
Уртача кабатлану чоры	10														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:															
Тамыр	7	0,4													
Матди кыйммәт		0,3													
Эшкә яраклы		0,2													
Хужалык бүлемтеге - усак															
Барлыгы хисапка кертелгән	4	0,9									4	0,9			
Гомуми запастан уртача сайлап алу		15										15			

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гекта р	мең куб.мет р	гекта р	мең куб.ме тр	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
торган диләнке күләме:														
Тамыр	23	1,1												
Матди кыйммәт		0,9												
Эшкә яраклы		0,4												
Хужалык бүлемтеге - усак														
Барлығы хисапка кертелгән	28	5,9					1	0,3	9	2,2	15	2,9	3	0,5
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		19						30		25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	25	1,1					1	0,1	9	0,6	15	0,4	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	3	0,1												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге - Юкә														
Барлығы хисапка кертелгән	236	63,7							58	17,4	175	45,5	3	0,8
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		18								25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	233	11,2							58	4,4	175	6,8	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	23	1,1												
Матди кыйммәт		0,9												
Эшкә яраклы		0,5												
Хужалык бүлемтеге - Тирәк культуралары														
Барлығы хисапка кертелгән	1	0,3							1	0,3				
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		25								25				

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге - каен														
Барлығы хисапка кертелгән	29	5,5									23	4,5	6	1,0
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		19										15		-
запас														
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	23	0,7									23	0,7	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	-												
Матди кыйммәт		-												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге - Усак														
Барлығы хисапка кертелгән	26	5,8							11	2,9	4	1,0	11	1,9
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		16								25		15		-
запас														
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	15	0,9							11	0,7	4	0,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	2	0,1												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге - Юкә														
Барлығы хисапка кертелгән	245	58,6							12	4,4	160	39,9	73	14,3
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		12								25		15		-
запас														
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	172	7,1							12	1,1	160	6,0	-	-

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гекта р	мең куб.мет р	гекта р	мең куб.ме тр	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	17	0,7												
Матди кыйммәт		0,5												
Эшкә яраклы		0,3												
Хужалык бүлемтеге - Тирәк культуралары														
Барлыгы хисапка кертелгән	5	1,7							5	1,7				
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		25								25				
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	5	0,4							5	0,4				
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	-												
Матди кыйммәт		-												
Эшкә яраклы		-												
Яклагыч урманнар категориясе буенча сайланма кисүләрнең нәтижеләре														
Барлыгы хисапка кертелгән	367	82,2												
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		13												
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	265	10,7												
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	24	1,0												
Матди кыйммәт		0,7												
Эшкә яраклы		0,3												
Яклагыч урманнар категориясе - урман-дала урманнары (дала зонасында, урман-дала зонасында урнашкан, саклау функцияләрен үти торган урманнар)														
Хужалык бүлемтеге - нарат														

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гекта р	мең куб.мет р	гекта р	мең куб.ме тр	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	70	3,7												
Матди кыйммәт		3,0												
Эшкә яраклы		1,5												
Хужалык бүлемтеге - Тирәк культуралары														
Барлығы хисапка кертелгән	17	5,5					3	1,3	9	3,0	4	1,0	1	0,2
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		24						30		25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	16	1,3					3	0,4	9	0,7	4	0,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	2	0,1												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		-												
Яклагыч урманнар категориясе буенча сайланма кисүләрнең нәтижеләре														
Барлығы хисапка кертелгән	2039	468,7												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		21												
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	1813	75,7												
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	181	7,5												
Матди кыйммәт		5,9												
Эшкә яраклы		2,9												
Яклагыч урман категорияләре - урман паркы зоналарында урнашкан урманнар														
Хужалык бүлемтеге - 3 нәм аннан югары бонитетка ия тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлығы хисапка кертелгән	8	1,4							1	0,2	7	1,2		

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гекта р	мең куб.мет р	гекта р	мең куб.ме тр	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.мет р	гектар	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	4	0,1												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге - каен														
Барлығы хисапка кертелгән	27	5,7							5	1,4	19	3,8	3	0,5
Гомуми застан урт. сайлап алу проценты		18								25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	24	1,0							5	0,4	19	0,6	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	2	0,1												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге - Усак														
Барлығы хисапка кертелгән	23	6,3			4	1,3	2	0,7	8	2,4	7	1,6	2	0,3
Гомуми застан урт. сайлап алу проценты		22				30		30		25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	21	1,4			4	0,4	2	0,2	8	0,6	7	0,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	2	0,1												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге - Юкә														
Барлығы хисапка кертелгән	165	52,2					1	0,3	143	46,7	11	3,1	10	2,1
Гомуми застан уртача сайлап алу		24						30		25		15		-

Өлгөргөн һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгелэнгән дилэнке күләме

Хужалык бүлөмгә һәм өстөнлек итүче токым	Урман үсемлекләре белән капланган, гектар	Шул исәптән яшь төркемнәре буенча						Өлгөргөн һәм картайган утыртмалар запасы, мең куб.метр	1 гектар эксп. фондына уртача запас, куб.метр	Урт. тамыр масс. үсеше, мең куб.метр	Кисенген яше	Тоту өчен исәплэнгән дилэнкеләр, мең куб.метр				Киңәш ителә торган дилэнке хисабы				Эксплуатация фондыннан файдалану еллары саны	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлеше, гектар		
		Үрентеләр	Урта яшьле		Өлгөрөп килүче	Өлгөргөн һәм картайган						Эзлекле файдалануда	2 нче яшькә караучы	1 нче яшь төркеме	Интеграл	мәйданы, гектар	Тамыр запасы, мең куб.метр	Матди кыйммәتكә әйләндерелә			Өлгөрөп килүче	Өлгөргөн һәм картайган	
Барлыгы	хисапка кертелгән		Барлыгы	ш.и. картайган		Барлыгы	Ш.и. эшкә яраклы	Матди кыйммәتكә әйләндереп була															
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Дилэнкедәге тоташ кисүләр - мәйданы, гектар Урманнарның максатчан билгеләнеше - файдаланыла торган урманнар																							
Нарат	1468	429	567	567	342	130		48,1	370	7,0	V	16	17	12	11	13	4,8	4,2	3,4	80	10	593	132
Чыршы	1890	1593	292	292	5					7,2	V	21										80	2
Карагай	96	48	46	46	2					0,5	V	1										32	
Биек кәүсәле имән	629	496	132	51	1					1,7	VI	6										11	
III б бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән	1557	31	120	66	112	1294	543	226,7	175	3,5	VII	24	49	70	52	33	5,8	5,1	2,6	50	39	65	1076

2.1.2. Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

11 нче таблица

Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларының файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгыге
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рөвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрэн агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Урманчылык буенча барлыгы									
Блыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	193	256					449
		мең куб.метр	11,4	18,1					29,5
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	19	16					35
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,2	1,3					2,5
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,9	0,9					1,8
	Эшкә яраклы		0,3	0,7					1,0
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	293	55					348
		мең куб.метр	9,9	2,2					12,1
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	28	5					33
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,0	0,2					1,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,7	0,2					0,9
	Эшкә яраклы		0,3	-					0,3
Өстенлек итүче токым - Карагач									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган	гектар	-	2					2
		мең	-	0,2					0,2

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	фонд	куб.метр							
2	Кабатлану чоры	ел	-						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы		-	-					-
Блыслы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	486	313					799
		мең куб.метр	21,3	20,5					41,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	47	21					68
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең	2,2	1,5					3,7
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	куб.метр	1,6	1,1					2,7
	Эшкә яраклы		0,6	0,7					1,3
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	240	12					252
		мең куб.метр	6,2	0,6					6,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	20	1					21
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең	0,6	0,1					0,7
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	куб.метр	0,3	-					0,3
	Эшкә яраклы		0,1	-					0,1
Өстенлек итүче токым - тәбәнәк кәүсәле имән									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган	гектар	3						3
		мең	0,1						0,1

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	фонд	куб.метр							
2	Кабатлану чоры	ел	-						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең	-						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	куб.метр	-						
	Эшкә яраклы		-						
Өстенлек итүче токым - Өрәңге									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1						1
		мең куб.метр	0,1						0,1
2	Кабатлану чоры	ел	-						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең	-						-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	куб.метр	-						-
	Эшкә яраклы		-						-
Каты яфраклы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	244	12					256
		мең куб.метр	6,4	0,6					7,0
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	20	1					21
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең	0,6	0,1					0,7
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	куб.метр	0,3	-					0,3
	Эшкә яраклы		0,1	-					0,1
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган	гектар	155	116					271
		мең	5,6	5,5					11,1

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	фонд	куб.метр							
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	14	12					26
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең	0,6	0,6					1,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	куб.метр	0,3	0,4					0,7
	Эшкә яраклы		-	0,3					0,3
Өстенлек итүче токым - усак									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	34	55					89
		мең куб.метр	1,0	2,3					3,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	1	4					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең	0,1	0,2					0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы		-	-					
Өстенлек итүче токым - юкә									
1	Ачыкланган фонд (урманчылык таләпләре буенча)	гектар	99	8					107
		мең куб.метр	4,2	0,5					4,7
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	12	-					12
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең	0,4	-					0,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	куб.метр	0,4	-					0,4
	Эшкә яраклы		-	-					
Өстенлек итүче токым - Тирәк культуралары									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган	гектар	14	13					27
		мең	0,6	0,6					1,2

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	фонд	куб.метр							
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-	-					-
	Эшкә яраклы		-	-					-
Йомшак яфраклы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	302	191					493
		мең куб.метр	11,4	8,9					20,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	27	17					44
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,1	0,9					2,0
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,7	0,5					1,2
	Эшкә яраклы		-	0,3					0,3
БАРЛЫГЫ									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1032	516					1548
		мең куб.метр	39,1	30,0					69,1
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	94	39					133
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	3,9	2,5					6,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		2,6	1,6					4,2
	Эшкә яраклы		0,7	1,0					1,7
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча									
Актаныш кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	31	21					52
		мең куб.метр	1,4	1,3					2,7
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	2					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,2	-					0,2
	Эшкә яраклы		-	-					-
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5	2					7
		мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
2	Кабатлану чоры	ел	-	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-	-					-
	Эшкә яраклы		-	-					-
Жәмгысе ылысылы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	36	23					59
		мең куб.метр	1,6	1,4					3,0
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	2					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,2	-					0,2
	Эшкә яраклы		-	-					-
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрэн агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	29						29
		мең куб.метр	0,6						0,6
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3						3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1						0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-						-
Эшкә яраклы	-							-	
Жәмгысе каты яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	29						29
		мең куб.метр	0,6						0,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3						3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1						0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-						-
Эшкә яраклы	-							-	
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	13						13
		мең куб.метр	0,3						0,3
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-					-	
Эшкә яраклы	-							-	
Өстенлек итүче токым - усак									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрэн агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	6						6
		мең куб.метр	0,3						0,3
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-					-	
Эшкә яраклы		-						-	
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	19						19
		мең куб.метр	0,6						0,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-					-	
Эшкә яраклы		-						-	
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	84	23					107
		мең куб.метр	2,8	1,4					4,2
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	2					8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,1					0,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,2	-					0,2
Эшкә яраклы		-	-					-	
Калинин кишәрлеге урманчылыгы									
Блыслы									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрэн агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	56	45					101
		мең куб.метр	3,1	3,7					6,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	3					9
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,3					0,6
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,2	0,2					0,4
	Эшкә яраклы		0,1	0,2					0,3
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	51						51
		мең куб.метр	1,2						1,2
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5						5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1						0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,1						0,1
	Эшкә яраклы		-						-
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	107	45					152
		мең куб.метр	4,3	3,7					8,0
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	11	3					14
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	0,3					0,7
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,3	0,2					0,5
	Эшкә яраклы		0,1	0,2					0,3
Каты яфраклы									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берән сәрән агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	95						95
		мең куб.метр	2,1						2,1
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	9						9
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2						0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,1						0,1
	Эшкә яраклы		-						-
Өстенлек итүче токым - тәбәнәк кәүсәле имән									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3						3
		мең куб.метр	0,1						0,1
2	Кабатлану чоры	ел	-						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-						
	Эшкә яраклы		-						
Жәмгысе каты яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	98						98
		мең куб.метр	2,2						2,2
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	9						9
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2						0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,1						0,1
	Эшкә яраклы		-						-
Йомшак яфраклылар									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгыһе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берән сәрән агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - каен									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	17	5					22
		мең куб.метр	0,4	0,4					0,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-	-					
Эшкә яраклы		-	-						
Өстенлек итүче токым - усак									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2						2
		мең куб.метр	0,1						0,1
2	Кабатлану чоры	ел	-						-
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-					-	
Эшкә яраклы		-						-	
Өстенлек итүче токым - юкә									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1						1
		мең куб.метр	0,1						0,1
2	Кабатлану чоры	ел	-						-
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-					-	
Эшкә яраклы		-						-	
Өстенлек итүче токым - Тирәк культуралары									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрэн агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5						5
		мең куб.метр	0,2						0,2
2	Кабатлану чоры	ел	-		-				
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-		-				-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-		-				-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-		-				-
	Эшкә яраклы		-		-				-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	25	5					30
		мең куб.метр	0,8	0,4					1,2
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-	-					-
	Эшкә яраклы		-	-					-
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	230	50					280
		мең куб.метр	7,3	4,1					11,4
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	22	3					25
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	0,3					1,0
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,4	0,2					0,6
	Эшкә яраклы		0,1	0,2					0,3
Минзәлә кишәрлеге урманчылыгы									
Блыслы									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-лөү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	41	70					111
		мең куб.метр	2,0	5,0					7,0
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	4					8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,3					0,5
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,2	0,3					0,5
Эшкә яраклы		-	0,2					0,2	
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	111	4					115
		мең куб.метр	4,3	0,1					4,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	11	-					11
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	-					0,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,3	-					0,3
Эшкә яраклы		0,2	-					0,2	
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	152	74					226
		мең куб.метр	6,3	5,1					11,4
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	15	4					19
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,6	0,3					0,9
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,5	0,3					0,8
Эшкә яраклы		0,2	0,2					0,4	
Каты яфраклы									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	85						85
		мең куб.метр	2,8						2,8
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	8						8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3						0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,2						0,2
	Эшкә яраклы		0,1						0,1
Өстенлек итүче токым - Өрәңге									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1						1
		мең куб.метр	0,1						0,1
2	Кабатлану чоры	ел	-						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-						-
	Эшкә яраклы		-						-
Жәмгысе каты яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	86						86
		мең куб.метр	2,9						2,9
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	8						8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3						0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,2						0,2
	Эшкә яраклы		0,1						0,1
Йомшак яфраклылар									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгыге
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - каен									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	46	76					122
		мең куб.метр	2,0	3,5					5,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	8					13
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,4					0,6
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,1	0,3					0,4
	Эшкә яраклы		-	0,2					0,2
Өстенлек итүче токым - усак									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	15	42					57
		мең куб.метр	0,4	1,8					2,2
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	4					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,2					0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы		-	-					-
Өстенлек итүче токым - юкә									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	31	4					35
		мең куб.метр	1,2	0,3					1,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	-					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы		-	-					-
Өстенлек итүче токым - Тирәк культуралары									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар		12					12
		мең куб.метр		0,6					0,6
2	Кабатлану чоры	ел		10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар		1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр		0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган			-					-
	Эшкә яраклы			-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	92	134					226
		мең куб.метр	3,6	6,2					9,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	10	13					23
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	0,7					1,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,2	0,4					0,6
	Эшкә яраклы		-	0,2					0,2
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	330	208					538
		мең куб.метр	12,8	11,3					24,1
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	33	17					50
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,3	1,0					2,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,9	0,7					1,6
	Эшкә яраклы		0,3	0,4					0,7
Мөслим кишәрлеге урманчылыгы									
Блыслы									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрэн агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	28	11					39
		мең куб.метр	1,8	0,7					2,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	-					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы		0,1	-					0,1
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	56	24					80
		мең куб.метр	2,1	0,7					2,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	2					7
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы		0,1	-					0,1
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	84	35					119
		мең куб.метр	3,9	1,4					5,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	8	2					10
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	0,1					0,5
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,2	0,1					0,3
	Эшкә яраклы		0,2	-					0,2
Каты яфраклылар									

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Ачыкланган фонд (урманчылык таләпләре буенча)	гектар	10						10
		мең куб.метр	0,2						0,2
2	Кабатлану чоры	ел	-						-
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган		-						-
Эшкә яраклы		-						-	
Жәмгысе каты яфраклы									
1	Ачыкланган фонд (урманчылык таләпләре буенча)	гектар	10						10
		мең куб.метр	0,2						0,2
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган		-						-
Эшкә яраклы		-						-	
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	49	27					76
		мең куб.метр	1,4	1,1					2,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	3					8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
матди кыйммәتكә әйләндереп була	0,1		0,1					0,2	

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	торган								
	Эшкә яраклы		-	0,1					0,1
Өстенлек итүче токым - юкә									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	25	4					29
		мең куб.метр	0,9	0,2					1,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	3	-					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы		-	-					
Өстенлек итүче токым - усак									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар							
		мең куб.метр							
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар							
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр							
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р							
	Эшкә яраклы								
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	74	31					105
		мең куб.метр	2,3	1,3					3,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	8	3					11
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,1					0,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,2	0,1					0,3

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгыге
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы		-	0,1					0,1
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	168	66					234
		мең куб.метр	6,4	2,7					9,1
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	16	5					21
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	0,2					0,9
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,4	0,2					0,6
	Эшкә яраклы		0,2	0,1					0,3
Усы кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	26	91					117
		мең куб.метр	2,5	6,3					8,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	6					9
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,5					0,8
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,2	0,3					0,5
	Эшкә яраклы		0,1	0,2					0,3
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	43	25					68
		мең куб.метр	1,3	1,3					2,6
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	3					7
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була		0,1	0,1					0,2

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	торган								
	Эшкә яраклы		-	-					-
Өстенлек итүче токым - Карагач									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар		2					2
		мең куб.метр		0,2					0,2
2	Кабатлану чоры	ел		-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар		-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр		-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р		-					-
	Эшкә яраклы			-					-
Жәмгысе ышылы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	69	118					187
		мең куб.метр	3,8	7,8					11,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	7	9					16
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	0,6					1,0
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,3	0,4					0,7
	Эшкә яраклы		ОД	0,2					0,3
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	10	12					22
		мең куб.метр	0,2	0,6					0,8
2	Кабатлану чоры	ел	-	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була	р	-	-					-

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-лөү	Аркылы кысү	Янартып кысү	Рәвешен үзгәртеп кысү	Реконструкция кысүләре	Берәнсәрэн агачларны кысү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	торган								
	Эшкә яраклы		-	-					-
Жәмгысе каты яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	10	12					22
		мең куб.метр	0,2	0,6					0,8
2	Кабатлану чоры	ел	-	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	-	-					-
	Эшкә яраклы		-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	25						25
		мең куб.метр	1,3						1,3
2	Кабатлану чоры	ел	10						10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2						2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1						0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,1						0,1
	Эшкә яраклы		-						-
Өстенлек итүче токым - усак									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3	4					7
		мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
2	Кабатлану чоры	ел	-	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була	р	-	-					-

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	торган								
	Эшкә яраклы		-	-					-
Өстенлек итүче токым - юкә									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	32						32
		мең куб.метр	1,5						1,5
2	Кабатлану чоры	ел	10						10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4						4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1						0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,1						0,1
	Эшкә яраклы		-						-
Өстенлек итүче токым - Тирәк культуралары									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	4						4
		мең куб.метр	0,1						0,1
2	Кабатлану чоры	ел	-						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	-						-
	Эшкә яраклы		-						-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	64	4					68
		мең куб.метр	3,0	0,1					3,1
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	-					6
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,2	-					0,2

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы		-	-					-
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	143	134					277
		мең куб.метр	7,0	8,5					15,5
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	13	10					23
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,6	0,7					1,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		0,5	0,4					0,9
	Эшкә яраклы		0,1	0,2					0,3
Юртово кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	11	18					29
		мең куб.метр	0,6	1,1					1,7
2	Кабатлану чоры	ел	-	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган		-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы		-	0,1					0,1
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	27						27
		мең куб.метр	0,8						0,8
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3						3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2						0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була		0,1						0,1

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кысу	Янартып кысу	Рәвешен үзгәртеп кысу	Реконструкция кысулары	Берәнсәрэн агачларны кысу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	торган								
	Эшкә яраклы		-						-
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	38	18					56
		мең куб.метр	1,4	1,1					2,5
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	3	1					4
	сайлап алына торган запас								
	тамыр	мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,1	0,1					0,2
	эшкә яраклы		-	0,1					0,1
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	11						11
		мең куб.метр	0,3						0,3
2	Кабатлану чоры	ел	-						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	-						-
	эшкә яраклы		-						-
Жәмгысе каты яфраклы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	11						11
		мең куб.метр	0,3						0,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	-						-
	сайлап алына торган запас								
	тамыр	мең куб.метр	-						-
	матди кыйммәткә әйләндереп була	р	-						-

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрэн агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	торган								
	эшкә яраклы		-						-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5	8					13
		мең куб.метр	0,2	0,5					0,7
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	-	-					-
	эшкә яраклы		-	-					-
Өстенлек итүче токым - Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	9					17
		мең куб.метр	0,1	0,4					0,5
2	Кабатлану чоры	ел	-	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	-	-					-
	эшкә яраклы		-	-					-
Өстенлек итүче токым - Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	10						10
		мең куб.метр	0,5						0,5
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	1						1
	сайлап алына торган запас								
	тамыр	мең куб.метр	0,1						ОД
	матди кыйммәткә әйләндереп була	р	0,1						ОД

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрэн агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	торган								
	эшкә яраклы		-						-
Өстенлек итүче токым - Тирәк культуралары									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5	-					5
		мең куб.метр	0,3	-					0,3
2	Кабатлану чоры	ел	-	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	-	-					-
	эшкә яраклы		-	-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	28	17					45
		мең куб.метр	1,1	0,9					2,0
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	1	1					2
	сайлап алына торган запас								
	тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,1	-					0,1
	эшкә яраклы		-	-					-
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	77	35					112
		мең куб.метр	2,8	2,0					4,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	4	2					6
	сайлап алына торган запас								
	тамыр	мең куб.метр	0,3	0,2					0,5
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	р	0,2	0,1					0,3

т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлекләре	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрэн агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	эшкә яраклы		-	0,1					0,1

Тәрбияви кисүләр Россия Табигать министрлыгының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгы нигезендә башкарыла.

Урманны карау буенча кисүнең яшь чорлары боерык нигезендә киләсе 12 нче таблицада китерелә.

12 нче таблица.

Урманны карау буенча кисүләрнең яшь чорлары

Урманнарны караганда кисү төрләре	Урман утыртмаларының яше, ел				
	Кисенте яшенә карап, шытым бирүче агач токымыннан барлыкка килгән орлыклы һәм беренче генерацияле ылыслы һәм каты яфраклы		Кисенте яшенә карап, башка агач токымнары		
	100 елдан артык	100 елдан азрак	60 елдан артык	50-60 яшь	50 елдан азрак
1	2	3	4	5	6
Яктылык кертү өчен кисү	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	5 кадәр
Кирәкмәгән үсемлекләргә кисү	11-20	11-20	11-20	11-20	6-10
Сирәкләү	21 - 60	21-40	21-40	21-30	11-20
Аркылы кисү	60 артык	40 артык	40 артык	30 артык	20 артык

Үсү шартлары типларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, бонитетлар классларын, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыклыгын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кисү режимы нормативлары 13 нче таблицада китерелә.

13 нче таблица.

Тәрбияви кисү режимының нормативлары

Урман	Урман типлары	Тәр-	Сирәкләү	Аркылы кисү	Кисентен

утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	төркемнәре (бонитет классы)	бияли баш- лау яше, ел	Тәрбия- гә алганчы ябал- дашлар- ның мини- маль йомык- лыгы	Кисү ешлығы, запасы буенча про- центы	Тәрбиягә алганчы ябалдаш- ларның мини- маль йомык- лыгы	Кисү ешлығы, запасы буенча про- центы	яшенә (өлгерү дәржә- сенә) карата максат- чан составы
			Кара- ганнан соң	Кабатла- нучан- лыгы, ел	Караган нан соң	Кабатла- нучан- лыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Нарат утыртмалары							
1.1. Нарат утыртмалары, саф һәм 2 берәмлеккә кадәр яфраклы катнашмалы	мүкле (III-IV)	8-10	0,9 0,7	15-20 10-15	0,9 0,8	10-15 15-20	8Нарат 2Каен
	нарат жиләкле (II-I)	5-10	0,8 0,6	20-25 10-12	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Нарат (1- 2) Каен
	катлаулы (I-Ia)	5-10	0,8 0,6	20-30 10-12	0,8 0,7	20-25 15-20	(9-10) Нарат (1- +) Каен
	кара жиләкле (I-II)	5-10	0,9 0,7	20-25 10-12	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Нарат (1- 2) Каен
	озын мүкле (III)	8-10	0,9 0,7	15-20 10-15	0,9 0,8	10-15 15-20	8Нарат 2Каен
1.2. Составында нарат өстенлек итүче наратлы- яфраклы (5-7 нарат, 3-5 яфраклы)	мүкле (III-IV)	4-7	0,9 0,7	20-30 10-15	0,9 0,8	15-20 15-20	(7-8) Нарат (2- 3) Каен
	нарат жиләкле (II-I)	3-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,7 0,6	25-30 15-20	(8-9) Нарат (1- 2) Каен
	катлаулы (I-Ia)	3-5	0,7 0,4	30-45 10-15	0,7 0,5	25-35 15-20	(8-10) Нарат (0- 2) Каен
	кара жиләкле (I-II)	3-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,7 0,5	25-35 15-20	(7-9) Нарат (1- 3) Каен
	озын мүкле (III)	4-7	0,8 0,6	20-30 10-15	0,8 0,6	20-25 15-20	(6-8) Нарат (2- 4) Каен
1.2.1. Составында 3-4 берәмлек нарат һәм 6-7 яфраклы катнашындагы наратлы-яфраклы	нарат жиләкле (II-I)	3-5	0,7 0,5	30-50 10-15	0,7 0,5	25-40 15-20	(6-8) Нарат (2- 4) Каен
	катлаулы (I-Ia)	3-5	0,7 0,4	30-50 10-15	0,7 0,5	25-40 15-20	(6-9) Нарат (1- 4) Каен
	кара жиләкле (I-II)	3-5	0,7 0,5	30-45 10-15	0,8 0,6	25-35 15-20	(6-8) Нарат (2- 4) Каен
	озын мүкле (III)	4-6	0,8 0,6	25-35 10-15	0,8 0,6	20-30 15-20	(5-7) Нарат (3- 5) Каен
1.3. Яфраклы-	Нарат жиләкле	3-5	-	-	-	-	(5-8)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
наратлы (яфраклылар 7 берәмлектән артык, агачлар саны житәрлек булганда 3 берәмлектән ким нарат)							Нарат (2-5) Каен
	катлаулы	3-5	-	-	-	-	(6-9) Нарат (1-4) Каен
	кара жиләкле	4-6	-	-	-	-	(5-8) Нарат (2-5) Каен
	озын мүкле	4-7	-	-	-	-	(4-7) Нарат (3-6) Каен
2. Чыршы утыртмалары							
2.1. Чыршы утыртмалары, саф һәм 2 берәмлеккә кадәр яфраклы агачлар катнашында	катлаулы (Ia-I)	8-10	0,8 0,7	15-25 8-12	0,8 0,7	15-20 10-20	(9-10) Чыршы (0-1) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	8-10	0,8 0,7	15-20 8-10	0,8 0,7	15-20 10-20	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	8-10	0,8 0,7	15-20 8-10	0,8 0,7	15-20 10-20	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.2. Арасында чыршы өстенлек итә торган чыршы-яфраклы агачлар: 5-7 чыршы һәм 3-5 яфраклы агач	катлаулы (Ia-I)	6-8	0,7 0,5	30-40 10-12	0,7 0,6	25-35 10-15 (20)	(9-10) Чыршы (0-1) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	6-8	0,7 0,5	20-35 10-12	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	6-8	0,7 0,6	20-35 10-12	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
							(Усак)
2.2.1. Составында 3-4 берәмлек чыршы һәм 6-7 яфраклы катнашындагы чыршылы-яфраклы	катлаулы (Ia-I)	4-6	0,7 0,5	30-50 8-12	0,7 0,5	30-40 10-15 (20)	(8-10) Чыршы (0-2) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	4-6	0,7 0,6	25-35 8-10	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	4-6	0,7 0,6	25-35 8-10	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.3. Яфраклылар чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы булган яфраклы-чыршылы	катлаулы (Ia-I)	4-6	чикл. юк 0,4	чикл. юк 6-10	чикл. юк 0,5	чикл. юк 8-12	(8-10) Чыршы (0-2) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	4-6	чикл. юк 0,5	30- 40/100 8-10	чикл. юк 0,6	30- 40/100 8-12	(7-8) Чыршы (2-3) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	4-6	-	-	-	-	(>4) Чыршы (<6) Каен (Усак)
3. Имән утыртмалары							
3.1. Чиста һәм 2 берәмлеккә кадәр башка токымнар катнашындагы имән утыртмалары	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	10-15	0,8 0,6	25-35 10-15	0-1 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка токымнар
	Саф имәнлекләр (III-II; IV)	10-15	0,8 0,7	20-35 10-15	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Имән (1-2)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
							Юкә, Чыршы, башка токымнар
	Имәнлекләр дымлы тугайлы	10-15	0,8 0,7	20-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка токымнар
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	10-15	0,8 0,7	20-30 10-15	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка токымнар
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	10-15	0,8 0,7	20-30 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Кара зирек, башка токымнар
3.2. Составында 5-7 берәмлек имән өстенлек итүче катнаш утыртмалар (йомшак яфраклы һәм каты яфраклы токымнар белән)	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	4-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,8 0,6	20-35 15-20	(7-9) Имән (1-3) Юкә, Яс, Е
	Саф имәнлекләр (III-II; IV)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Чыршы, башка токымнар
	Эре үләнле имәнлекләр (II-III; I)	4-6	0,7 0,6	30-35 10-15	0,8 0,6	20-30 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Чыршы,

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
							башка токымнар
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,6	20-25 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Чыршы, башка токымнар
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-30 15-20	(7-9) Имән (1-3) Кара зирек, башка токымнар
3.2.1. Составында 3-4 берәмлек имән катнашулы катнаш утыртмалар	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	3-5	0,7 0,5	30-50 7-12	0,7 0,6	25-40 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, башка токымнар
	Саф юкәле-күрәнле имәнлекләр (III-II; IV)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-30 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, башка токымнар
	Эре үләнле имәнлекләр (II-III; I)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-35 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, башка токымнар
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-35 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы,

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
							башка токымнар
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	3-5	0,7 0,5	30-50 7-12	0,7 0,6	25-40 10-15	(6-7) Имән (3-4) Кара зирек, башка токымнар
3.3. Йомшак яфраклы агачлар өстенлек итүче һәм составында кимендә 3 берәмлек, ләкин имән өстенлек итүче агачлыкларны формалаштыру өчен житәрлек дәрәжәдә имән катнаша торган	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	2-4					(5-7) Имән (3-5) башка токымнар
	Саф юкәле-күрәнле имәнлекләр (III-II; IV)	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка ток.
	Имәнлекләр дымлы тугайлы	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка ток.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка ток.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	2-4					(4-7) Имән (3-6) Кара зирек, б.ток.
4. Каен утыртмалары							
4.1. Каен утыртмалары: саф һәм өлешчә башка токымнар катнашында	нарат жиләкле-чәчбайлы (II-I)	10-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат
	катлаулы вак үләнле (II-I)	8-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
							2) Нарат (Чыршы)
	кара жиләкле-вак үләнле (II-III)	8-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (Чыршы)
	озын мүкле (III-IV)	12-15	>0,8 0,7	20-25 8-10	0,8 0,6	20-25 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	8-10	>0,8 0,7	25-35 8-10	0,8 0,6	25-35 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (Нарат)
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	8-10	>0,8 0,7	25-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (Нарат)
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	8-10	>0,8 0,7	20-25 8-10	0,8 0,7	20-25 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы
4.2. Каенлы-усаклы утыртмалар, башка токымнар	катлаулы вак үләнле (II-I)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (0-+) Усак
	кара жиләкле-вак үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (0-+) Усак
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы, Нарат (0-+) Усак
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
							2) Чыршы (0-+) Усак
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,6	20-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (0-+) Усак
4.3. Каенлы-чыршылы (каен чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы - чыршының икенче ярусы яки яшь агачы булган)	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	4-6	0,8 0,6	20-35 10-15	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	4-6	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	4-6	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,6	25-30 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
5. Усак утыртмалары							
5.1. Төп үсемлекләр: чиста һәм башка токымнар катнаша торган	катлаулы вак үләнле (II-I)	10-15	0,8 0,6	30-40 8-12	0,8 0,6	30-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
	кара жиләкле-вак үләнле (III-II)	10-15	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	8-12	0,8 0,6	30-40 8-12	0,8 0,6	30-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	8-12	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-I)	8-12	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
5.2. Усаклы-чыршылы (усак чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы - икенче ярусы яки яшь агачы булган)	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	4-8	0,7 0,5	30-40 10-12	0,7 0,5	30-40 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	4-8	0,8 0,6	30-35 10-12	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен II ярус (Ярус өлеше) 10 Чыршы
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-I)	4-8	0,8 0,6	30-35 10-12	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен II яр. (ярус

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
1	2	3	4	5	6	7	8
							өлеше) 10 Чыршы
6. Юкә утыртмалары							
6.1. Күп максатларга, шул исәптән агач материалы алу өчен билгеләнгән утыртмалар							
6.1.1. Саф чиста юкә утыртмалары һәм өлешчә башка токымдагылар кушылмасы белән (2 берәмлеккә кадәр)	катлаулы вак үләнле юкәлекләр (II-III)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Нарат, Чыршы, башка токымнар
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Нарат, Чыршы, башка токымнар
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-25 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Чыршы, Имән, башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Чыршы, Имән, башка ток.
6.1.2. Составында юкә өстенлек итүче катнаш утыртмалар	катлаулы вак үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Нарат, Чыршы, башка ток.
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Нарат, Чыршы, башка ток.
	катлаулы киң	6-8	0,8	25-35	0,8	20-30	(7-10)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
	яфраклы (I-II)		0,6	8-12	0,6	10-15	Юкә (0-3) Чыршы, Имән, башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Чыршы. Имән, башка ток.
6.2. Умартачылык (нектар бүлемтеге) максатларында үстерелә торган утыртмалар							
6.2.1. Саф чиста юкә утыртмалары һәм өлешчә башка токымдагылар кушылмасы белән (2 берәмлеккә кадәр)	катлаулы вак үләнле юкәлекләр (II-III)	5-7	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	6-8	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	5-7	0,7 0,5	20-35 8-12	0,6 0,4	20-40 10-15	10 Юкә, башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	6-8	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
6.2.2. Составында юкә өстенлек итүче катнаш утыртмалар	катлаулы вак үләнле (II-III)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	(9-10) Юкә (0-1) башка ток.
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	(9-10) Юкә (0-1) башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	4-6	0,6 0,6	20-40 8-12	0,6 0,4	20-40 10-15	(9-10) Юкә (0-1) башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	(9-10) Юкә (0-1) башка ток.
7. Зирек утыртмалары							

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисентен яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы, ел	
1	2	3	4	5	6	7	8
7.1. Саф кара зирек утыртмалары һәм составында башка йомшак яфраклы токымнар катнашында	Елга буенда үсә торган-зур үләнле кара зиреклекләр (II-I)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-10	>0,8 0,8	15-25 10-15	(7-10) Кара зирек (0-3) Чыршы, Имән
	Кара зиреклек сазлыклы-зур үләнле (III-II)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-10	>0,8 0,8	15-25 10-15	10 Кара зирек, башк. ток.
7.2. Кара зирек өстенлек итүче һәм составында башка кыйммәтле токымнар булган катнаш утыртмалар	Елга буенда үсә торган-зур үләнле кара зиреклекләр (II-I)	8-10	0,8 0,6	20-30 8-10	0,8 0,7	20-25 10-15	(6-8) Кара зирек, (2-4) Чыршы. Имән, башка ток.
8. Тирәк утыртмалары							
Саф һәм өлешчә башка токымнар катнашындагы тирәк утыртмалары		2-4	0,8 0,7	15-30 5-8	0,9 0,7	20-35 7-10	
9. Чәчбай утыртмалары							
Саф һәм өлешчә башка токымнар катнашындагы чәчбай утыртмалары		3-4	0,8 0,7	20-30 5-7	0,8 0,7	15-20 7-8	

Искәрмәләр:

1. Кисүләренң максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0гә тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисү ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Запас буенча технологик коридорларны 5-7 процентка кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру

рөхсәт ителергә мөмкин.

2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Барлык төр кисүләрдә ел саен рөхсәт ителгән агач материалы алу күләме 14 нче таблицада китерелә.

РФ Урман кодексының 60.8 статьясының 3 өлеше буенча зарарлы организмнарның чыганаclarын бетергәндә чаралар уздыру барышында (һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә) әзерләнгән агач материалы күләме файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменә кертелми.

Кисүләрнең барлык төрләре буенча ел саен файдалану күләме 99,4 мең куб.метр матди кыйммәتكә әйләндереп була торган агач материалы тәшкил итә. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларны кисү өлешенә 78,5 проценты, урманнарны караганда урман утыртмаларын кисү өлешенә матди кыйммәتكә әйләндереп була торган запасының гомуми күләменнән 21,5 проценты туры килә.

Барлык төр кисүлөрдө файдалану өчен билгелэнгән диләнке күләме
(агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Мөйданы - гектар, запасы - мең куб.метр

Хужалык	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны тәрбияләгәндә, агачларны кискәндә			Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмалары кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасыоештыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгелэнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлыгы		
	мөйданы	запасы		мөйданы	запасы		мөйданы	запасы		мөйданы	запасы		мөйданы	запасы	
матди кыйммәткә әйләндереп булган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган		эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Урманчылык буенча барлыгы															
Блыслы	16	4,3	3,5	68	2,7	1,3	-	-	-	-	-	-	84	7,0	4,8
Каты яфраклы	142	10,1	5,1	21	0,3	0,1	-	-	-	-	-	-	163	10,4	5,2
йомшак яфраклы	917	124,7	58,9	44	1,2	0,3	-	-	-	16	-	-	977	125,9	59,2
жәмгысе	1075	139,1	67,5	133	4,2	1,7	-	-	-	16	-	-	1224	143,3	69,2
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча:															
Актаньш															
Блыслы	-	-	-	5	0,2	-	-	-	-	-	-	-	5	0,2	-
Каты яфраклы	23	1,5	0,8	3	-	-	-	-	-	-	-	-	26	1,5	0,8
йомшак яфраклы	82	9,1	4,5	-	-	-	-	-	-	2	-	-	84	9,1	4,5

Хужалык	Ел саян алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны тәрбияләгәндә, агачларны кискәндә			Һалак булган һәм зыян күргән урман утыртмалары кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасыөештируга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлығы		
	мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы	
матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
жәмгысе	105	10,6	5,3	8	0,2	-	-	-	-	2	-	-	115	10,8	5,3
Калинино															
Ылыслы	-	-	-	14	0,5	0,3	-	-	-	-	-	-	14	0,5	0,3
Каты яфраклы	36	1,2	0,6	9	0,1	-	-	-	-	-	-	-	45	1,3	0,6
Йомшак яфраклы	238	12,5	6,4	2	-	-	-	-	-	3	-	-	243	12,5	6,4
жәмгысе	274	13,7	7	25	0,6	0,3	-	-	-	3	-	-	302	14,3	7,3
Минзәлә															
Ылыслы	5	1,9	1,5	19	0,8	0,4	-	-	-	-	-	-	24	2,7	1,9
Каты яфраклы	21	2,3	1,1	8	0,2	0,1	-	-	-	-	-	-	29	2,5	1,2
Йомшак яфраклы	195	34,9	15,4	23	0,6	0,2	-	-	-	2	-	-	220	35,5	15,6
жәмгысе	221	39,1	18	50	1,6	0,7	-	-	-	2	-	-	273	40,7	18,7
Мөслим															
Ылыслы	-	-	-	10	0,3	0,2	-	-	-	-	-	-	10	0,3	0,2
Каты яфраклы	23	1,5	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	1,5	0,8
Йомшак яфраклы	150	26,7	12,8	11	0,3	0,1	-	-	-	3	-	-	164	27	12,9
жәмгысе	173	28,2	13,6	21	0,6	0,3	-	-	-	3	-	-	197	28,8	13,9
Усы															

Хужалык	Ел саян алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны тәрбияләгәндә, агачларны кискәндә			Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмалары кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы өештиргә бәйлә булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлығы		
	мәйда ны	запасы		мәйда ны	запасы		мәйда ны	запасы		мәйда ны	запасы		мәйда ны	запасы	
матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Блыслы	7	1,3	1,1	16	0,7	0,3	-	-	-	-	-	-	23	2,0	1,4
Каты яфраклы	12	1,1	0,6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	13	1,1	0,6
йомшак яфраклы	198	33,2	16,1	6	0,2	-	-	-	-	4	-	-	208	33,4	16,1
жәмгысе	217	35,6	17,8	23	0,9	0,3	-	-	-	4	-	-	244	36,5	18,1
Юртово															
Блыслы	4	1,1	0,9	4	0,2	0,1	-	-	-	-	-	-	8	1,3	1,0
Каты яфраклы	27	2,5	1,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	2,5	1,2
йомшак яфраклы	54	8,3	3,7	2	0,1	-	-	-	-	2	-	-	58	8,4	3,7
жәмгысе	85	11,9	5,8	6	0,3	0,1	-	-	-	2	-	-	93	12,2	5,9

2.1.4. Кисентелэрнең яше

Урман утыртмалары кисентелэрнең «Кисентелэрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелдәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы белән билгеләнгән яше 15 нче таблицада китерелә.

15 нче таблица

Кисентелэрнең яше

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре, шул исәптән яклаучы урманнарның категорияләре	Хужалык бүлемтекләре һәм аларга керә торган, өстенлек итүче токымнар	Бонитет класслары	Кисентелэрнең яше, ел	
1	2	3	4	
Урман үсә торган зона: Урман-дала зонасы				
Урманлы район: Россия Федерациясенң Европа өлешендәге урман-дала районы				
Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлы урман полосалары - яклаучы урманнар категориясеннән тыш)	Ылыслы			
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	101-120	
	Каты яфраклы			
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	121-140	
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	71-80	
		IV һәм түбәнрәк	61-70	
	Карама, өрәңге	Барысы да	71-80	
	Йомшак яфраклылар			
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90	
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык),	Барысы да	71-80	
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	51-60	
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	36-40	
	Куаклыклар			
	Таллык	Барысы да	5	
	Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары), эксплуатация урманнары	Ылыслы		
		Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	81-100
		Каты яфраклы		
Орлыклык имән, корычагач		Барысы да	101-120	
Үсентеле имән		III һәм югарырак	61-70	
		IV һәм түбәнрәк	51-60	
Карама, өрәңге		Барысы да	61-70	
Йомшак яфраклылар				
Бал бирүче (нектарлы) юкә		Барысы да	81-90	
Каен, кара зирек, юкә (товарлык)		Барысы да	61-70	
Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал		Барысы да	41-50	
Тирәк (культуралар)		Барысы да	31-35	
Куаклыклар				
Таллык		Барысы да	5	

2.1.5. Агачлыктарның тулылыгын һәм составын, дилэнкеләрнең күләмнәрен, дилэнкеләрнең тоташу чорларын, киртеккеләр санын, кисүләрнең кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)

Агач материалы эзерләүгә карата таләпләр Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының 2020 елның 1 декабрдәге 993 номерлы боерыгы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Диләнке эшләре төрләрен, аларны уздыру тәртибен һәм эзлеклелеген, диләнке эшләренә технологик картасы формасын, диләнкене карау акты формасын һәм диләнкене карау тәртибен раслау турында» 2016 елның 27 июндәге 367 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы эзерләү кагыйдәләрендә билгеләнгән.

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү буенча төп оештыру-техник элементларның параметрлары 16 нчы таблицада китерелә.

16 нчы таблица

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисүләрдә төп оештыру-техник элемент параметрлары

т/с	Агач материалы эзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисү	Тоташ кисү
1	2	3	4
Россия Федерациясе Европа өлешенең урман-далалы урман районы			
1.	Сайланма кисү ешлыгы, процент		
	Бик зәгыйфь	10 кадәр	
	Зәгыйфь	11-20	
	Уртача	21-30	
	Уртача-югары	31-40	
	югары	41-50	
	Бик югары (сайланма санитар кисү өчен)	51-70	
2.	Дилэнкеләрнең (сайланма кисүләрдә) чик мәйданы, гектар		
	Яклаучы урманнар:		
	Ирекле-сайланма кисү	25	
	Төркемле-сайланма кисү	15	
	Тигез-эзлекле кисү	15	
	Төркемле-эзлекле кисү	10	
	Полоса аша эзлекле кисү	5	
	Эксплуатация урманнары		
	Ирекле-сайланма кисү	50	
	Төркемле-сайланма кисү	30	
	Тигез-эзлекле кисү	30	
	Төркемле-эзлекле кисү	25	
	Полоса аша эзлекле кисү	15	
3.	Сайланма кисүләрдә дилэнкеләрнең чик дәрәжәдәге		

т/с	Агач материалы эзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисү	Тоташ кисү
1	2	3	4
	мәйданы, гектар		
	нарат, карагай		5
	Чыршы, пихта		5
	орлыктан яңартылганда имән		2,5
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар		10
	йомшак яфраклылар		10
4.	Тоташ кисүләрдәге диләнкеләрнең чик дәрәжәдәге киңлегә, м		
	нарат, карагай		50
	Чыршы, пихта		50
	орлыктан яңартылганда имән		50
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар		100
	йомшак яфраклылар		100
5.	Диләнкеләр тоташу чоры, ел		
	нарат, карагай		4
	Чыршы, пихта		4
	орлыктан яңартылганда имән		4
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар		4
	йомшак яфраклылар		2
6.	Кисүләр кабатлану чоры, ел		
	Ирекле-сайланма кисү	8-30	
	Төркемле-сайланма кисү	8-30	
	Тигез-эзлекле кисү	4-8	
	Төркемле-эзлекле кисү	30-40	
	Полоса аша эзлекле кисү	4-8	
7.	Урман кварталының 1 км ягына хисаплаганда киртекләр саны		
	диләнкеләр киңлегә (озынлыгы) 50 м кадәр булганда		4 артык түгел
	диләнкеләр киңлегә (озынлыгы) 51-150 м булганда		3 артык түгел
	диләнкеләр киңлегә (озынлыгы) 151-250 м булганда		2 артык түгел
	диләнкеләр киңлегә (озынлыгы) 250 м артырак булганда		1
8.	Төяү пунктлары, житештерү һәм көнкүреш объектлары өчен гомуми мәйдан (диләнкенең гомуми мәйданыннан)		
	- алга таба ясалма урман торгызып		чикләнми
	Мәйданы 10 гектардан артык булган диләнкеләрдә	3 проценттан артык түгел	5 проценттан артык түгел
	- сезонара агач материалы запаслары булдыру өчен		15 проценттан артык түгел
	- туфракка зыян салып		3 проценттан артык түгел
	10 гектар һәм аннан да кимрәк булган урман		

т/с	Агач материалы эзерлэу параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисү	Тоташ кисү
1	2	3	4
	полосаларында:		
	- алга таба яңартып		0,4 гектарга кадәр
	- алдан торгызып		0,3 гектарга кадәр
	- эзлекле кисүләрдә	0,3 гектарга кадәр	
	- сайланма кисүләрдә	0,25 гектарга кадәр	
9.	Сөйрәмә жир трассалары һәм диләнкедәге юллар майданы (диләнке майданыннан проценты)	15 проценттан артык түгел	20 проценттан артык түгел
	- күп операцияле техника кулланып		30 процентка кадәр
	- алга таба ясалма урман торгызып		чикләнми

2.1.6. Урманнарны торгызу алымнары

Урманнарны торгызу урманнарны табигый, ясалма яки катнаш ысул белән торгызу юлы белән гамәлгә ашырыла һәм Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 4 декабрендәге 1014 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны торгызу кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урман төрләре һәм урманнарны торгызу ысуллары Урманнарны торгызу кагыйдәләре белән жайга салына.

2.1.7. Урманнардан агач материалы эзерлэу өчен файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар

Урман кишәрлекләренең аренда шартнамәләре нигезендә агач материалын эзерлэу гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан Урман планы, урманчылыкның урман хужалыгы регламенты, шулай ук арендага тапшырылган урман кишәрлегендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла. Урман кишәрлеген бирмичә агач материалын эзерлэу гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә Урман планы, урманчылыкның урман хужалыгы регламентына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Урман кишәрлегеннән агач эзерлэу максатларында файдаланучы зат тарафыннан урман утыртмаларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау һәм эзер агачны алып чыгу, урман декларациясе нигезендә декларацияләнергә тиешле датадан башлап 12 ай эчендә, яисә, агачны урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе нигезендә эзерлэгән очракта, - урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсендә билгеләнгән чор дәвамында гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмаларын кисүнең, агач материалы саклауның һәм алып чыгуның әлеге пунктта күрсәтелгән чорларын озынайту күрсәтелгән таләпләрне үз вакытында үтәүгә юл калдырмаган начар һава шартлары барлыкка килгән очракта рөхсәт ителә.

Урман утыртмаларын кисүнең, агач материалы саклауның һәм алып чыгуның чорлары урманнан файдаланучы затның язмача гаризасы нигезендә, вәкаләтле орган тарафыннан иң күбе 12 айга арттырылырга мөмкин.

Исемлеге Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерыгы белән расланган агачларның һәм куаклыкларның төрләренә (токымнарының) агач материалын эзерләү рөхсәт ителми. Агач материалы эзерләгәндә урманнарның биотөрлелеген арттыру максатларында теләсә кайсы ярусында һәм аларның төркемнәрендә аерым кыйммәтле агачлар (карт агачлар, куышлы, кош оялары булган, шулай ук оя кору һәм вак жәнлекләренә качу урыны һ.б. өчен яраклы агачлар) сакланырга мөмкин.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу вакытларын үзгәртүгә рөхсәт язмача рәвештә диләнкенең (кишәрлек урманчылыгын, урман кварталы номерын, урман-таксация бүлемтеге номерын, диләнке номерын) урнашкан урынын, диләнкенең мәйданын, агач материалының күләмен һәм агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу буенча билгеләнгән (озынайтылган) вакытны (датаны) күрсәтеп бирелә.

Агач материалы эзерләү өчен урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәрге чорга төзелә.

2.2. Урманнардан чәер эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 31 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Чәер эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерыгы белән регламентлаштырыла.

Чәер эзерләү ылыссы өлгергән һәм картайган агачлыкларда гамәлгә ашырыла, алар кирт ясау буенча билгеләнгән чор тәмамлангач агач материалы эзерләү өчен билгеләнә.

Урманчылыкта урманнарны тәртипкә китергәндә кирт салу фонды ачыкланмады, чөнки кирт салу эше башкарылмый һәм алдагы исәпкә алу чорына проектланмый һәм таблица тутырылмый. Шуңа бәйле рәвештә, урманчылык буенча урман хужалыгы регламентында кирт салу төрләре, агачларда каррлар күләме һәм агачларның диаметрына карап, каррлар арасындагы каешларның киңлеге, урманнардан чәер эзерләү өчен файдалану чорлары каралмый.

Агачларга кирт салу фонды

мәйданы, мең.гектар

Т/с	Күрсәткечләр	Кирт салу		
		урманнарның максатчан билгеләнеше		
		яклаучы урманнар	эксплуатация урманнары	жәмгысе
1	2	3	4	5
1	Кирт салуга яраклы, өлгергән һәм картайган утыртмалар, барлығы:	-	-	-
1.1	Алардан:	-	-	-
	кирт салуга жәлеп ителмәгән	-	-	-
	кирт салу буенча табышлы түгел	-	-	-
2	Ел саен кирт салу күләме	-	-	-

2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану РФ Урман кодексының 32 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталларының һәм аларның өлешләренең исемлекләре 8 нче таблицада күрсәтелә.

2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен урманнардан рөхсәтле файдалануның ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре 18 нче таблицада китерелде.

18 нче таблица

Агач булмаган урман ресурслары эзерләү өчен урманнардан рөхсәтле файдалану параметрлары

Т/с	Агач булмаган урман ресурсы төре	Үлчәү берәмлеге	Эзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4

1.	Туз	тонна	7,0
2.	Агачларның, куакларның кайрысы	тонна	39,0
3.	Озын корыган ботак	мең куб.метр	5,0
4.	Ботак азыгы (каен, юкә, усак)	тонна	26,0
5.	Чыршы һәм нарат ботаклары	тонна	30,0
6.	Чыршылар һәм (яки) яңа ел бәйрәмнәре өчен башка ылыслы токым агачлары	мең данә	1,2
7.	Мунчала	тонна	5,0

Агач булмаган урман ресурсларының классификациясе бар, аның нигезендә ресурсларны, барлыкка килү (эзерлек) урынына, ресурсны исәпкә алу (бәяләү) ысулына, файдалану холкына карап, 3 төркемгә бүлү каралган.

2.3.2. Урманнарда агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю өчен файдалану чорлары

Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю өчен урманнарда рөхсәтле файдалану чорлары урман кишәрлегенә аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4. Урманнарда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен урманнарда файдалану РФ Урман кодексының 34, 35 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы Рослесхоз боерыгы белән расланган Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу кагыйдәләре, «Татарстан Республикасында урманнарда файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Азык-төлек урман ресурсларына кыргый жимешләр, жиләкләр, чикләвекләр, гөмбәләр, орлыклар, каен суты һәм башка урман ресурслары керә.

Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу гражданнар, юридик затлар тарафыннан эшкуарлык максатларында, шулай ук гражданнар тарафыннан - шәхси ихтыяжлар өчен гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Эшкуарлык эшчәнлегенә максатларында азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәрге чорга төзелә.

Шәхси ихтыяжларда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу РФ Урман кодексының 11 статьясының 1 өлешенә ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Чикләрендә азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен урманнарда файдалану рөхсәт ителгән урман кварталлары һәм аларның өлешләре исемлегенә 8 нче таблицада күрсәтелгән.

2.4.1. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләрә буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Азык-төлек урман ресурслары эзерләгәндә һәм дару үсемлекләрен жыйганда ел саен урманнардан рөхсәтле файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре 19 нчы таблицада китерелә.

19 нчы таблица

Азык-төлек урман ресурсларын эзерләгәндә һәм дару үләннәрен жыеп алганда урманнардан файдалану параметрлары

Т/с	Азык-төлек урман ресурсларының, дару үләннәренең төре	Үлчәү берәмлеге	Эзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
Азык-төлек ресурслары			
1.	Жиләкләр: жир жиләге	тонна	0,5
	клубника	тонна	0,5
	кызыл бөрлегән	тонна	0,5
	кура жиләге	тонна	3,0
	миләш	тонна	25,0
	шомырт	тонна	25,0
	Жәмгысе:	тонна	54,5
2.	Гөмбә: ак	тонна	2,0
	майлы	тонна	5,0
	ал гөмбә	тонна	2,0
	кызыл гөмбә	тонна	18,0
	каен гөмбәсе	тонна	20,0
	гөрөждәләр	тонна	3,0
	сары гөмбә	тонна	3,0
	этәч гөмбәсе	тонна	1,0
	баллы гөмбә	тонна	15,0
	жәмгысе	тонна	69,0
	3.	Чикләвек: урман чикләвеге	тонна
4.	Агач соклары: каен	тонна	100,0
Дару чималы			
5.	Сары мәтрүшкә, икеөйле кычыткан, ландыш, аю табаны, дару ромашкасы, акбаш, эт тигәнәге, канлы үлән, песи үләнә, сәдәп гөле, лапчатка, үги ана яфрагы, кыр наратбашы һ.б.	тонна	1,0 (коры килеш)

Жиләк, гөмбә һәм дару чималлары уңышының 90 процентына кадәр өлеше жирле халык тарафыннан үзләштерелә.

2.4.2. Эзерләү һәм жыеп алу вакытлары

Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәре жыю өчен урманнардан рөхсәтле файдалану чорлары урман кишәрлегенең аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4.3. Агач сутлары эзерлэгәндә нормативлар һәм параметрлар

Каен суты эзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисәренә 5 елдан да ким булмаган вакыт кала рөхсәт ителә.

Каен суты эзерләү сайланма кисүләр башкарыла торган утыртмаларда кирт салу ысулы белән гамәлгә ашырыла, кисүгә билгеләнгән агачлардан алу рөхсәт ителә.

Кисеп жибәрү өчен тулылыгы кимендә 0,4 һәм бер гектарга кимендә 200 данә агачлы, бонитетның I-III классларына караган урманның сәламәт өлеше сайлап алына. Кисеп жибәргәндә күкрәк биеклегендәге диаметры 20 см һәм аннан да юанрак булган агачларны билгелиләр.

Агач тамыры башланган жирдән 20-35 см биеклектә канал бораулау эшләрен башкаралар. Агачта бер һәм аннан да күбрәк кирт салу тишекләре ясалган очракта, алар кәүсәнең бер ягында бер-берсеннән, сут бер савытка агып төшәрлек итеп, 8-15 см ераклыкта урнаштырыла.

Агач диаметрына карап, бораулана торган каналлар саны нормативлары киләсе таблицада китерелде.

Агачның күкрәк биеклегендәге диаметры, см	Кирт салганда каналлар саны	Искәрмә
20-22	1	Диаметры 16 см булган агачларга кисәргә бер ел калгач кирт салу рөхсәт ителә, түбәндәгечә басым нормалары булганда: 16-20 см - 1 канал 21-24 см - 2 канал 25 см һәм күбрәк - 3 канал
23-27	2	
28-32	3	
33 һәм аннан күбрәк	3	

Кирт салу чоры тәмамланганнан соң, агачларның чирләп китүен кисәтү максатларында, тишекләр сагыз пастасы белән сылап куелырга яисә агач бөке белән ябылырга һәм вар, бакча замазкасы яисә известьлы балчык белән сылап куелырга тиеш.

2.4.4. Абага-кара абага эзерләү

Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү аларның үсентеләренә зыян китермәслек алымнар белән гамәлгә ашырылырга тиеш. Үсемлекләрне тамыры белән йолкып алу, яфракларына һәм тамыр үзәгенә зыян китерү тыела.

Кара абага чималын эзерләү бер кишәрлектә 3-4 ел дәвамында алып барыла. Аннары үсемлекләрне торгызу өчен тәнәфес кирәк: чималны бер тапкыр жыйган вакытта (бер сезонда) - 2-3 ел, ике тапкыр жыйган очракта - 3-4 ел.

2.4.5. Урманнарда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыйп алу өчен файдалану чорлары

Дәүләт милкендә яисә муниципаль милектә булган урман кишәрлегенен аренда шартнамәсе РФ Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше нигезендә урманнарны азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу өчен файдалану максатларында, РФ Урман кодексының 36, 43-46 статьяларында, 73.1 статьясының 3 өлешендәге 3 пункттында каралган очрақлардан тыш, тугыз елдан кырык тугыз елга кадәрге чорга төзелә.

Урман кишәрлегенен аренда шартнамәсенен вакыты урман хужалыгы регламентында урманнардан файдалану буенча каралган чорга туры китереп билгеләнә.

2.5. Урманнардан аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Аучылык хужалыгы кыргый хайваннарның популяцияләре белән рациональ идарә итү һәм ел саен продукция алу рәвешендә урманнардан комплекслы файдалануга үз өлешен кертә.

Ау 209-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнардан аучылык хужалыгы алып бару һәм ауны гамәлгә ашыру өчен файдалану РФ Урман кодексының 25, 36 статьялары белән регламентлана.

Урманнардан аучылык хужалыгын алып бару өчен файдалануны хокукый жайга салу Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлекләрен бирмичә аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану очрақлары исемлеген раслау турында» 2017 елның 12 декабрендәге 661 номерлы боерыгы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Аучылык инфраструктурасына карый торган объектлар исемлеге турында» 2017 елның 11 июлендәге 1469-р номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Аучылык биләмәләре чикләренә хокукый режимында аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен башкару рөхсәт ителә торган жирләр кертелә.

Аучылык биләмәләре түбәндәгеләргә бүленә:

1) 209-ФЗ номерлы федераль законда каралган нигезләрдә юридик затлар, шәхси эшкуарлар тарафыннан файдаланыла торган аучылык биләмәләре (алга таба - беркетелгән аучылык биләмәләре);

2) ау максатларында физик затлар ирекле йөри алу хокукына ия булган аучылык биләмәләре (алга таба - гомуми файдаланудагы аучылык биләмәләре).

Гомуми файдаланудагы аучылык биләмәләре Россия Федерациясе субъектындагы аучылык биләмәләренен гомуми майданында кимендә егерме процентын тәшкил итәргә тиеш.

Аучылык биләмәләре ауның бер яки берничә төрен гамәлгә ашыру өчен кулланылырга мөмкин.

Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре

исемлеге элге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен биотехник чаралар уздыру исемлеге һәм нормалары

Ел саен үткәRELә торган биотехник чаралар күләме киләсе таблицада китерелгән.

Т/с	Чараларның төрләре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган
1	2	3	4
1.	Куяннар өчен ашату майданнары ясау	данә	130
2.	Пошилар, кыр кәжәләре өчен жимлекләр урнаштыру	данә	60
3.	Пошилар, кабан дунгызлары, куяннар өчен тоз салынган катырлар урнаштыру	данә/т	150/3,0
4.	Бөртек калдыклары эзерләү	тонна	5,0
5.	Азык эзерләү һәм хайваннарны ашату:		
	а) пошилар, кыр кәжәләре өчен себеркеләр	мең данә	5,0
	б) пошилар, кыр кәжәләре, куяннар өчен печән	тонна	5,0
6.	Су өслеге дәрәжәсендә чәнечкеләргә кую, шулай ук күлләрнең сай урыннары буйлап онга тарттырылмаган тары, солы, кәрешкә һәм башка культура күлтәләрен сибеп чыгу су өслегенә 1 гектарына 15 күлтә исәбеннән башкарыла.	күлтә/ мең данә	5,0
7.	Суерлар, божырлар өчен чуер ташлыклар кору	данә	50
8.	Гөрелдәвекләр кору	данә	50
9.	Кабан өчен ашату кырлары ясау	гектар	4
10.	Ауны чикли һәм тыя торган аншлагла, күрсәткечләр урнаштыру	данә	50

2.6. Авыл хужалыгын алып бару өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, балыкчылыкны гамәлгә ашыру, һәм авыл хужалыгына тыш

Урманнардан файдалану авыл хужалыгын алып бару Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан авыл хужалыгын алып бару өчен файдалану кагыйдәләре һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә, урман кишәрлеге бирмичә генә авыл хужалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану исемлеге нигезендә регламентлана.

Урманнар авыл хужалыгын алып бару (печән чабу, авыл хужалыгы терлекләрен күтү, умартачылык, төньяк боланчылык, товарлык аквакультурасы (товарлык балыкчылык), авыл хужалыгы культураларын үстерү һәм башка төрле авыл хужалыгы эшчәнлегенә) өчен кулланылырга мөмкин.

Авыл хужалыгын алып бару өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге элге регламентның 8 нче таблицасында китерелгән.

2.6.1. Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары

20 нче таблица

Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары

Т/с	Файдалану төрләре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
1.	Сөрүлектән файдалану	гектар	50
2.	Печән чабу	гектар /тонна	956/670
3.	Авыл хужалыгы терлекләре көтү:		
	а) урманда	гектар /баш	21500/8600
	б) утлавыкларда, жәйләүләрдә	гектар /баш	715/480
4.	Умартачылык		
	а) бал бирүчеләр:		
	- юкә (урманнарның бал бирә торган урыннары)	гектар	7500
	- печәнлекләрдә, аланлыкларда, агач киселгән урыннарда үләннәр	гектар	1430
	б) бал продуктлылыгы:		
	- юкә	кг/гектар	100
	- үләннәр	кг/гектар	100
	в) умарта ояларын тээмин итү мөмкинлеге	Саны	2500

2.7. Урманнардан фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 40 статьясына ярашлы рәвештә урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану урманчылыкның барча территориясендә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Урманнардан файдалану Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген башкару өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Фәнни-тикшеренү, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.8. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

2.8.1. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары

Рекреация эшчәнлегенә РФ Урман кодексында ял итү, туристлык, физкультура-савыктыру һәм спорт эшчәнлеген оештыруга кагылышлы эшчәнлек буларак карала.

Урманнардан күздә тотылганча файдалану (РФ Урман кодексының 41 статьясы) урман кишәрлекләрен бирүне таләп итә торган, ләкин урман ресурсларын алмыйча гамәлгә ашырыла, тапшырылган урман кишәрлекләрендә кирәкле урман инфраструктурасы төзелә, урман инфраструктурасын төзүгә, реконструкцияләүгә бәйлә булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү рөхсәт ителә, шул исәптән капитал булмаган төзелмәләр һәм корылмалар, территорияне төзекләндерү башкарыла (РФ Урман кодексының 13, 21, 41 статьялары).

Рекреация эшчәнлеген оештыру үзенчәлекләре Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерыгы белән расланган Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрендә бәян ителгән.

2.8.2. Рекреация эшчәнлегенә бәйлә зона кварталларының һәм (яки) аларның өлешләре исемлегенә

Кишәрлек урманчылыклары буенча рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренә исемлегенә элекке регламентның 8 нче таблицасында китерелгән.

Чикләрендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру объектларын төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү күздә тотылган урманнарны үзләштерүнең планлаштырыла торган зоналары

Урманчылык	Кишәрлек урманчылыгы	Квартал №	Файдаланучының, объектның исеме	Планлаштырыла торган чаралар
1	2	3	4	5
Минзәлә	Юртово	152	«Балалар ижаты йорты» ӨББ МБУ	Балаларны ял иттерү һәм савыктыру максатларында балаларны савыктыру лагерын үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү планлаштырыла
Минзәлә	Юртово	153	«Олимп» БЯСМ ӨББ МБМУ	Рекреация зоналарын үстерү максатларында чаңгы һәм жәяүле юллары өчен маршрут булдыру планлаштырыла
Минзәлә	Юртово	153, 194, 196	«Мәгариф бүлеген» муниципаль казна учреждениесе	Үзгәртеп кору максатларында физкультура-савыктыру корылмаларын төзү планлаштырыла
Минзәлә	Юртово	16:2 8:00 00:1 5 36	Минзәлә шәһәренә «Солнышко» балаларны савыктыру лагере	Үзгәртеп кору максатларында физкультура-савыктыру корылмаларын төзү планлаштырыла
Минзәлә	Мөслим	35	«Мәктәптән тыш эшләр үзәге» МБУ «Лесная страна» балаларны	Үзгәртеп кору максатларында физкультура-савыктыру корылмаларын төзү планлаштырыла

2.8.3. Рекреация эшчэнлегенэ караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү

Рекреациялэу зоналары вазифаи зоналарга түбэндэгечэ бүлгэлэнэ:

1. Интенсив кулланылышлы.
2. Уртача кулланылышлы.
3. Концентрацияле ял итүгэ бэйле.
4. Резерватлы.
5. Заказник.
6. Катгый режимлы.
7. Хужалык.

2.8.4. Урман кишэрлеклэрендэ капитал булмаган төзелгэн, корылмалар исемлеге һәм аларны төзеклэндерү нормативлары

Рекреация билгелэнешендэге урманнарда территорияне төзеклэндерү нормалары (гомуми майданның 100 гектары буенча)

Т/с	Чаралар	Үлчәү берәмлеге	Кү-ләме	Урнашкан урыны (кишэрлек урманчылыгы, квартал)
1	2	3	4	5
1.	Яңгырдан әвеслекләр, павильоннар урнаштыру	данә	6	Минзәлә кишэрлеге урманчылыгы, кварталлар: 1-5, Юртово кишэрлеге урманчылыгы, кварталлар: 149-155
2.	Чокырлар, күлләр, агынтылар аша жэяүле күперләре кору	данә	3	
3.	Утыргычлар һәм диваннар кую	данә	6	
4.	Автотукталыш урыннары ясау	данә	2	
5.	Бэдрэфләр кую	данә	2	
6.	Күрсэтмэ такталар, аншлаглар урнаштыру	данә	7	
7.	Пикник өстэлләре урнаштыру	данә	3	
8.	Учак урыннары ясау	данә	3	
9.	Палаткалар өчен урыннар ясау	данә	3	
10.	Сукмаклар салу	км	2	
11.	Чүп-чар өчен эржэләр һәм савытлар урнаштыру	данә	5	
12.	Уен майданчыклары һәм стадионнар ясау	данә	1	

2.8.5. Урманнардан рекреация эшчэнлеген гамэлгэ ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары

Рекреация эшчәнлеге урманнарында хужалык эшчәнлеге халыкны ял иттерү өчен иң яхшы шартларны оештыруга, эстетик һәм санитар-гигиеник таләпләргә жавап бирә торган урман ландшафтларын саклауга һәм яхшыртуга, ландшафтларның типларын рациональ (оптималь) ярашлылыгын билгеләүгә юнәлдерелгән булырга тиеш.

Рекреация билгеләнешендәге урманнар өчен эшләрнең әһәмиятле элементы булып аларның территорияләрен төзекләндерү тора, ул юллар төзү һәм ремонтлаудан, ял итү өчен урыннар һәм майданчыклар корудан, кече архитектура формаларын, урман скульптурасын урнаштырудан, төрле урман янгыннары корылмаларын төзүдән һәм башка төрле чараларны гамәлгә ашырудан гыйбарәт. Юл-сукмак челтәре барча территорияне бердәм композиция бөтенлегенә берләштерергә тиеш.

Рекреация басымы йогынтысында урман тирәлегенә үзгәрү дәрәжәсен ял итү режимы билгели, ә ял режимы - урманнарның территориясен оештыруны.

Урманнардан рекреация эшчәнлегенә гамәлгә ашыру өчен файдаланганда урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелмәләр, корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары өстәмә тикшерүләр уздырганнан соң урманнарны үзләштерү проектларында аталган максатларда (ял, туризм оештыру, физик культура-савыктыру, спорт эшчәнлеге һ.б.) файдалану өчен тапшырылган конкрет урман кишәрлеге өчен бирелә.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә рекреация эшчәнлегенә гамәлгә ашыру максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

2.9. Урманнардан урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү билгеле бер токым (максатчан токым) урман үсемлекләрен үстерүгә бәйле эшқуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Билегеле бер токым урман утыртмаларына алар хисабыннан алдан билгеле сыйфатламалары булган агач материалын алу тәмин ителә торган ясалма утыртылган урман утыртмалары карый.

Урман плантацияләре урман фонды жирләрендә дә, башка категориядәге жирләрдә дә оештырыла ала.

Гражданнарга, юридик затларга урман плантацияләрен ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен урман кишәрлекләре - РФ Урман кодексы нигезендә, жир кишәрлекләре - жир законнары нигезендә арендага тапшырыла.

Урман плантацияләрендә урман утыртмаларын кисү һәм урман утыртмаларына кирт салу эшләрен башкару чикләмәләрсез рөхсәт ителә.

Урманчылыкта урман плантацияләре, урман плантацияләрен техник проектлау материаллары юк, урманчылыкта урман плантацияләренә нигез салу өчен махсус тикшерүләр уздырылмады.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле сроқка төзелә.

2.10. Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман жимешләрен, жиләкләрне, декоратив үсемлекләрне һәм дару үләннәрен үстерү жимешләр, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре, жиләкләр һәм башка шуңа охшаш урман ресурсларын алуға бәйле эшмәкәрлек эшчәнлегеннән гыйбарәт. Урманнардан файдалануның әлеге төре Россия Табиғат министрлығының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрендә регламентлана һәм урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе нигезендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды жирләре составындагы урмансыз жирләр, шулай ук урман булып житешмәгән диләнкеләр, аланнар һәм урман культураларын утыртканчыға кадәр урманның табиғый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман утыртмалары белән капланмаган жирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшкә яраклы үзлеге беткән торфлыклар һ.б.) жирләр файдаланыла.

Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен үзгәртеп коруға билгеләнмәгән, азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылырга мөмкин.

Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану РФ Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә яки тыелырга мөмкин.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле сроқка төзелә.

Кишәрлек урманчылыклары буенча жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелгән.

2.11. Урманнардан урман питомниклары ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү урманнарны торгызу һәм үрчетү максатларында тормышка ашырыла торган эшқуарлык эшчәнлеге булып тора.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы тарафыннан билгеләнә.

Урман питомниклары булдыру һәм алардан файдалану өчен урманнардан

файдалану РФ Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә мөмкин.

Урман питомниклары төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрдә рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 39.1 статьясы).

Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман питомниклары оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны кишәрлек урманчылыклары буенча эксплуатацияләү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге элекке Регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

Хәзерге вакытта Минзәлә урманчылыгы чикләрендә 3 даими урман питомнигы бар, аларда төп урман хасил итүче токымнар үстерелә.

2.12. Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 43 статьясы нигезендә жайга салына.

Жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре һәм урманчылыкларның кишәрлек урманчылыклары кисемдә урман кишәрлекләренең урнашкан урыны 8 нче таблицада чагылдырылган.

Жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен дөүләт милегендә яки муниципаль милектә торган урман кишәрлекләре арендага бирелә яки үз вәкаләтләре чикләрендә дөүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары рөхсәтләре нигезендә бирелә. Урман кишәрлеген бирмичә генә урман фонды жирләрендә жир асты байлыкларын геологик өйрәнү эшләрен башкарырга рөхсәт ителә, әгәр мондый эшләрне башкару урман утыртмаларын кисүгә, капитал төзелеш объектларын төзүгә китермәсә.

Урманнардан жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, эзләү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен файдалану Россия Табигать министрлыгының «Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, эзләү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану тәртибен һәм, жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру максатларында, урман кишәрлеге бирелмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатында урманнардан файдалана торган затлар түбәндәгеләрне тәэмин

итә:

файдаланыла торган урманнарны һәм аның янәшәсендәге урман кырыйларын, ясалма һәм табигый су агып чыгу урыннарын төзелеш, сәнәгать, агач кисүдән калган, көнкүреш һәм бүтән калдыклардан, чүп-чарлардан даими рәвештә чистартып торуны;

житештерү эшчәнлегенә барышында жиңмерелгән юлларны, киптерү канауларын, дренаж системаларын, күперләрне, башка гидротехника корылмаларын, квартал баганаларын, квартал юлларын, аншлагларны, урманнар территориясен төзекләндерү элементларын торгызуны;

Россия Федерациясә законнарына ярашлы рәвештә урман инфраструктурасы булдыруга бәйлә булмаган, Жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыруга бәйлә объектларны тиешле эшләрне үтәү чорлары тәмамлану белән консервацияләүне яисә юк итүне һәм күрсәтелгән объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм (яки) эксплуатацияләү өчен файдаланылган жирләрне рекультивацияләүне;

аталган затлар гаебе белән барлыкка килгән һәлакәт очрактарын һәм урман янғыннарын юкка чыгару, шулай ук башка шундый хәлләрне бетерү буенча кирәкле чаралар күрелүне;

сейсмик разведка эшләрне планлаштыру һәм үткәрү, шулай ук хәрәкәт составын һәм йөкләрне яңа урынга күчерү максатларында квартал ызаннары, урман юллары биләгән һәм урман утыртмалары белән капланмаган башка жирләрдән максималь рәвештә файдалануны.

РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардаң файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенекә була.

Әлегә агач материалы Россия Федерациясә Хөкүмәтенең «Россия Федерациясә Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардаң файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәгә 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

РФ Урман кодексының 73.1 статьясының 3 өлешендә РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардаң файдалану өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә агач материалы эзерләү өчен аукцион уздырмыйча урман кишәрлекләренең аренда шартнамәләрен төзү каралган.

РФ Урман кодексының 73.1 статьясының 3 өлешендәгә 3 пункттында 43, 45 статьяларда каралган очрактарда, дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлеген файдалануга алу шартнамәсә жир асты байлыктарыннан файдалануга лицензия гамәлдә булган чорга төзелә.

Кишәрлек урманчылыклары буенча жир асты байлыктарын геологик өйрәнүне, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлегә әлегә Регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясә Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчәтүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенекә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәгә 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясә Урман кодексына һәм Россия Федерациясенекә аерым закон актларына

үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.13. Урманнардан сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 44 статьясы нигезендә сусаклагычларны, башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм аларны эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану су законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман законнары нормаларында билгеләнгәнчә, РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенекә була.

Әлеге агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

РФ Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше һәм 74 статьясының 3 өлеше нигезендә урман кишәрлекләре атап үтелгән максатларда дәүләт органнары карарлары нигезендә, аукционнар уздырмыйча гына, бер елдан алып кырык тугыз елга кадәрге чорга арендага тапшырыла.

Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре гражданнарга, юридик затларга РФ Урман кодексының 9 статьясы нигезендә сусаклагычлар, башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү өчен бирелә.

Сусаклагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен кишәрлек урманчылыклары буенча урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлегә әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль

законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.14. Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясы нигезендә чыбыклы объектларга электр энергиясе тапшыру чыбыклары, элемент чыбыклары, юллар, торбаүткәргечләр һәм чыбыклы башка объектлар, шулай ук күрсәтелгән объектларның аерылгысыз технологик өлешен тәшкит итүче корылмалар керә.

Урманнардан әлеге төр файдалану РФ Урман кодексының 45 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану очраklары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерыгы нигезендә регламентлана.

Сусаклагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, елга портлары, причаллар төзү өчен гражданнарга һәм юридик затларга урманчылыкның барча территориясе буйлап урман кишәрлекләрен даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшыру аренда хокукында гамәлгә ашырылырга мөмкин, ә махсус якланучы урман кишәрлекләрендә фәкәт күрсәтелгән эшләрне урнаштыру ихтималының башка вариантлары булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре гражданнарга һәм юридик затларга РФ Урман кодексының 9 статьясы һәм 73.1 статьясының 3 өлеше нигезендә аукцион уздырмыйча кырык тугыз елга кадәр бирелә.

Чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында, барыннан элек, урмансыз жирләр, ә урман кишәрлегендә андый жирләр булмаганда - торгызылмаган кисенте жирләре, янгыннан калган жирләр, бушлыклар, ачык урыннар, шулай ук тулылыгы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган жирләр файдаланылырга тиеш.

Чыбыклы объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында арендага, даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылган урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кисү урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Урманнардан файдалануның әлеге төрендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан шушы рәвешле файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенекә була (РФ

Урман кодексының 20 статьясының 2 өлеше). Әлеге ағач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрәндә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган ағач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

Гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм чыбыклы объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны тудыру өчен билгеләнгән сак һәм санитар-яклау зоналарында урман утыртмаларын кисү күрсәтелгән зоналарда билгеләнгән режимга туры китереп гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Электр челтәрләре хужалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануда махсус шартлар билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары нигезендә көчәнеше 1000 вольтка (алга таба - В) кадәр булган электр челтәрләре өчен түбәндәгечә саклык зонасы билгеләнә:

электр тапшыру буенча һава чыбыклары буйлап (биналарга кергү өлешендә тармакларыннан тыш) жир өсләгендә кырый үткәргечләр проекцияләреннән һәр ягыннан 2 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чикләнгән жир кишәрлеге рәвешендә (алар үз торышыннан читкә чыгып тормаганда);

жир астыннан электр тапшыручы кабель чыбыклары буйлап кырый кабельләрдән һәр ягыннан 1 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чикләнгән жир кишәрлеге рәвешендә.

1000 В югары булган электр челтәрләренен саклык зонасы киләсе таблицага туры китереп билгеләнә.

Көчәнеше 1000 В югары булган электр челтәрләренен саклык зонасы

Көчәнеш, киловольт	Саклык зонасы, м
1-20	10
35	15
110	20
150, 220	25
330, 500, +-400	30
750, +-750	40
1150	55

Торбаүткәргечләргә (алар нинди ысул белән салынган булса да) зыян салыну ихтималын булдырмас өчен саклык зоналары билгеләнә:

нефть, табиғый газ, нефть продуктлары, нефть һәм ясалма углеводород газы транспортлаучы торбаүткәргеч трассалары буйлап, - торбаүткәргеч күчәрененен һәр ягыннан 25 м ераклыкта узучы шартлы сызыклар белән чикләнгән жир кишәрлеге рәвешендә;

сыегайтылган углеводородлы газлар, тотрыклы булмаган бензин һәм конденсат транспортлаучы торбаүткәргеч трассалары буйлап, - торбаүткәргеч күчәрененен һәр ягыннан 100 м ераклыкта уза торган шартлы сызыклар белән

чиклэнгэн жир кишэрлеге рэвешендэ;

күптармаклы торбаүткэргеч трассалары буйлап - кырый торбаүткэргечлэрнең күчэрлэрэннән югарыда күрсәтелгән аралыкларда уза торган шартлы сызыклар белән чиклэнгэн жир кишэрлеге рэвешендэ;

су асты кичүлэре буйлап - кичүлэрнең кырый тармаклары күчэрлэрэннән һәр ягыннан 100 м аралыкта торучы параллель яссылыклардан гыйбарэт булган су өслегеннән төпкә кадэрге су тирэлегенең бер өлеше рэвешендэ;

конденсатны саклау һәм газсызландыру савытлары, продукцияне аварияле чыгару өчен жир амбарлары тирэли - күрсәтелгән объектлар территориясе чиклэрэннең һәр ягыннан 50 м ераклыкта торучы, йомык сызык белән чиклэнгэн жир кишэрлеге рэвешендэ;

продукцияне транспортка эзерләүче технологик жайланмалар, суырту һәм тутыру буенча төп һәм аралык насос станцияләре, резервуар парклары, компрессор һәм газ бүлү станцияләре, продукцияне үлчәү төеннэре, салу һәм бушату эстакадалары, газны жир астында саклау станцияләре, нефть, нефть продуктларын жылыту пунктлары тирэли - күрсәтелгән объектларның территорияләре чиклэрэннән һәр ягыннан 100 м торучы йомык сызыклар белән чиклэнгэн жир кишэрлеге рэвешендэ (Магистраль торбаүткэргечлэрне саклау кагыйдэлэре (Россиянең Федераль тау һәм сәнэгий күзэтчелегенең 1992 елның 22 апрелендэге 9 номерлы карары белән расланган) (Россиянең Федераль тау һәм сәнэгий күзэтчелегенең 1994 елның 23 ноябрэндэге 61 номерлы карары редакциясендэ).

Аерып чыгару полосаларының чиклэре аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирэкле жир кишэрлеклэрэн аерып чыгаруның Россия Федерациясе Транспорт министрлыгы раслаган нормаларын исэпкэ алып билгелэнэ.

Аерып чыгару сызыкларының һәм саклык зоналарының үлчэме Россия Федерациясе Транспорт министрлыгының 2008 елның 6 августындагы 126 номерлы боерыгында билгелэнгэн Тимер юлларны аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирэкле жир кишэрлеклэрэн аерып чыгару нормалары, шулай ук тимер юлларның саклык зоналарын исэплэп чыгару нормалары, жир корылышы, шәһэр төзелеше һәм проект документациясе, тимер юл линиялэрэн, төеннэрэн һәм станциялэрэн үстерүнең генераль схемалары нигезендэ, шулай ук барлыкка килгэн жирдэн файдалану тэртибен һәм аерып чыгару полосаларының һәм саклык зоналарының элегрэк расланган зурлыкларын һәм чиклэрэн исэпкэ алып билгелэнэ.

Чыбыклы объектларны төзү, үзгэртеп кору, эксплуатацияләү өчен урман кварталларының яки аларның өлешлэрэннең исемлеге кишэрлек урманчылыклары буенча элэге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендэ Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгэрешлэр кертү турында» 2018 елның 19 июлендэге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгэрешлэр кертү турында» 2021 елның 2 июлендэге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендэ элэге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмэте билгелэгэн тэртиптэ урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рэвештэ урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгэн майданга тигез майданга

Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.15. Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану агач материалыннан эшләнмәләр һәм мондый эшкәртүдән бүтән продукция житештерүгә бәйле булган эшқуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Дәүләт милегендә яисә муниципаль милектәге урман кишәрлекләре гражданнарга, юридик затларга агач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен арендага бирелә.

Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе бер елдан башлап кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

Әгәр федераль законнарда агач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртүне федераль дәүләт учреждениеләре тарафыннан гамәлгә ашыру рөхсәт ителсә, урман кишәрлекләре элекке учреждениеләргә күрсәтелгән максатка даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылырга мөмкин.

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру максатларында, барыннан да элек, урмансыз жирләр, ә урман кишәрлегендә андый жирләр булмаганда - кисүләрдән соң торгызылмаган кишәрлекләр, янғыннан калган жирләр, бушлыклар, ачык урыннар, шулай ук тулылыгы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган жирләр файдаланыла.

Бүтән урман кишәрлекләреннән күрсәтелгән максатларда файдалану күрсәтелгән объектларны урнаштыруның башка вариантлары булмаганда рөхсәт ителә.

Яклаучы урманнарда урман эшкәртү инфраструктурасын оештыру тыела.

Урманнарны агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдаланганда түбәндәге очраklar булдырылмаска тиеш:

урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив матдәләр белән) һәм урманнарда башка төрле тискәре йогынты ясау;

РФ Урман кодексының 53.5 статьясы нигезендә урманнарда урман куркынычсызлыгын тәмин итү максатларында транспорт чаралары белән үтеп керү.

Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренә исемлеге кишәрлек урманчылыклары буенча элекке регламентның 8 нче таблицасында китерелгән.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.16. Урманнардан дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнарны дини оешмалар 125-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен куллана ала.

Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә дини һәм хәйриячелек билгеләнешендәге биналарны, корылмаларны, төзелмәләрне торгызу рөхсәт ителә. Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре дини оешмаларга дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен түләүсез нигездә файдалануга тапшырыла (РФ Урман кодексының 47 статьясы).

Кишәрлек урманчылыклары буенча дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелгән.

2.17. Урманнарны саклауга, яклауга һәм торгызуга карата таләпләр

2.17.1. Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр

Россия Федерациясе Конституциясенен 9 статьясы һәм РФ Урман кодексының 51 статьясы нигезендә урманнар янгыннардан саклануырга тиеш.

Урманнарны янгыннардан саклау РФ Урман кодексы һәм 69-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә биологик, урманчылык, экологик һәм төбәк үзенчәлекләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла һәм урманнардагы янгыннарны булдырмый калуга, вакытында ачыклауга һәм сүндерүгә юнәлдерелгән оештыру, хокукый һәм багка чаралар комплексын үз эченә ала.

Урманнардан файдаланганда, аларны саклаганда, яклаганда, торгызганда, урманнарда бүтән төрле эшчәнлекне гамәлгә ашырганда, шулай ук урманнарда

гражданнар йөргәндә урманнарда янғын куркынычсызлыгын тәмин итү буенча бердәм таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2020 елның 7 октябрәндәге 1614 номерлы карары белән расланган. Урманнарда янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрендә билгеләнгән. Урманнарда янғыннарны кискәтү һәм сүндерү чараларының төрләре, әлеге чаралар белән урманнардан файдаланучы затларны тәмин итү нормативлары, урманнардан файдаланганда урман янғыннарны кискәтү һәм сүндерү чараларының булу нормалары Россия Табигать министрлыгының 2014 елның 28 мартындагы 161 номерлы боерыгында расланган. Урманнарның табигый янғын куркынычлыгы классификациясе, һава шартларына бәйлә рәвештә урманнарда янғын куркынычы классификациясе 2011 елның 5 июләнәдәге 287 номерлы Рослесхоз боерыгы белән расланган.

Урманнарны янғыннардан саклауның нәтижәләлеген арттыру максатларында Рослесхозның 1997 елның 19 декабрәндәге 167 номерлы боерыгы белән Янғын-химия станцияләре турында нигезләмә расланган.

Минзәлә урманчылыгы майданының янғын куркынычы классларына бүленеше түбәнәдәге таблицада күрсәтелде.

Т/с	Кишәрлек урманчылыгы	Янғын чыгу куркынычы классы					Майданы, гектар	
		I.	II.	III.	IV.	V.	Жәм-гысе	Уртача класс
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Актаныш	1794	419	1595	5780	6690	16278	3,9
2.	Калинино	948	689	935	6869	584	10025	3,5
3.	Минзәлә	708	870	634	9465	1887	13564	3,8
4.	Мөслим	746	203	627	7890	634	10100	3,7
5.	Усы	916	745	1011	8985	816	12473	3,6
6.	Юртово	187	162	2463	4821	1845	9478	3,8
Урманчылык буенча барлыгы		5299	3088	7265	43810	12456	71918	3,7
Процент		7	5	10	61	17	100	

Урманда янғын барлыкка килү һәм таралу ихтималы, шулай ук аның интенсивлыгы һава шартларына карап билгеләнә. Бу вакытта метеорологик шартлар арасында янучан материалларны дымландыру яки корыту процессларына бәйләсе зуррак әһәмияткә ия булып тора. Мондый факторларга түбәнәдәгеләр керә: явым-төшемнәр, һаваның дымлылыгы һәм һава температурасы, жыл һәм болытлылык.

Урманнарда һава торышына карап, янғын чыгу куркынычының федераль класслары

Урманнардагы янғын чыгу куркынычы классы	Комплекслы күрсәткеч зурлыгы	Янғын чыгу буенча куркыныч дәрәжәсе
1	2	3
I.	0 ... 300	Юк
II.	301 ... 1000	Аз
III.	1001 ... 4000	Уртача
IV.	4001 ... 10000	югары
V.	10 000 артык	Гадәттән тыш

Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Урманнарны янғынга каршы кору

чаралары турында» 2011 елның 16 апрелдәге 281 номерлы карарына, «Урманнарны янгынга каршы кору нормативлары раслау турында» 2012 елның 27 апрелдәге 174 номерлы боерыгына таянып, регламентта табигый һәм икътисадый шартларны, урманнарның пирологик сыйфатламаларын, янгынның потенциал чыганаclarын исәпкә алып, янгынга каршы чаралар комплексы билгеләнде.

Янгынга каршы кору чараларының ел саен башкарыла торган күләме киләсе таблицада күрсәтелде.

Янгынга каршы кору буенча чаралар күләме

Т/с	Чаралар исеме	Үлчәү берәмлеге	Таләп ителә
1	2	3	4
1.	Кисәтү чаралары		
1.1	Даими күргәзмәләр һәм витриналар	данә	1
1.2	Даими стендлар	данә	1
1.3	Кисәтүче аншлаглар	данә	3
1.4	Авыл хужалыгы формированиеләре вәкилләре белән киңәшмәләр	данә	зарурлыкка карап даими
1.5	Шлагбаумнар урнаштыру	данә	7
1.6	Ял итү һәм тәмәке тарту урыннарын оештыру	данә	2
2.	Янгыннар таралуны чикләү чаралары		
2.1	Янгынга каршы киртәләр, чокырлар ясау	км	-
2.2	Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	км	30
2.3	Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм яңарту	км	320
3.	Юллар төзелеше		
3.1	Янгынга каршы юллар төзелеше	км	2
3.2	Янгынга каршы билгеләнештә юлларны үзгәртеп кору	км	3
4.	Дозор-сак хезмәте		
4.1	ЯХС биналары төзү	данә	-
4.2	Вақытлы янгын сакчыларын яллау	кеше	4
5.	Янгыннарга каршы көрәш чаралары		
5.1	Я/к су белән тәэмин итү чыганаclarына килү юллары ясау	данә	0
5.2	Янгынга каршы инвентарь туплау пунктлары оештыру	данә	7
5.3	Янгын сүндерү сулыклары ясау	данә	0
6.	Янгынга каршы жайланмалар сатып алу		
6.1	Урман-янгын сүндерү автомашиналары	данә	1
6.2	АЦ 3,0-40	данә	1
6.3	МЛПК УАЗ	данә	1
6.4	МЛПК ГАЗ (Соболь)	данә	1
6.5	Ярымтагылма-цистерна	данә	1
6.6	Культиватор	данә	1
6.7	Янгын мотопомпалары	данә	1
6.8	20 м очлыклары булган этемле янгын жиңсәсе.	данә	10
6.9	Басымлы янгын жиңсәләре	погонлы метр	300
6.10	кабызгыч аппаратлар	данә	1
6.11	бензин пычкылары	данә	-
6.12	Ранецлы урман янгын сүндергечләре	данә	5
6.13	Кул кораллары:		
	Көрәкләр	данә	10

Т/с	Чаралар исеме	Үлчәү берәмлеге	Таләп ителә
1	2	3	4
	Балталар	данә	5
	тәкмәннәр	данә	5
	тырмалар	данә	5
	аркылы пычкылар	данә	2
6.14	Спутник навигациясе жайланмасы (навигатор)	данә	2
7.	Янгын чыгу куркынычын мониторинглау	мең гектар	71,9
8.	Ел саен урманнарны янгыннардан саклау буенча планлаштырылган чараларга чыгымнар күләме - барлыгы	мең сум	Республика буенча тулаем каралган
	Шул исәптән:		
	- Урман янгыннарын сүндерү системалары һәм чаралар булдыру (ПНВ, радио-телефон элементсен, моторлы транспортны карап тоту, янгын сакчылары яллау)	мең сум	-//-
	- Урман янгыннарын сүндерү	мең сум	-//-
	- Авиапатруль	мең сум	-//-
	- Башка төрле чаралар (ш.и. янгынга каршы пропаганда)	мең сум	-//-

Урманнарда янгынга каршы профилактика уздыруда урман янгыннарына каршы пропаганда әһәмиятле роль уйный, ул урманнарны саклау һәм урман янгыннарын булдырмый калуга җаваплылык рухында җәмәгатьчелек фикерен һәм аерым кешеләрнең карашларын формалаштыру максатында аңга планлы рәвештә йогынты ясауга юнәлдерелгән мәгълүмат-пропаганда чаралары һәм гамәлләре җыелмасыннан гыйбарәт. Урман янгыннарына каршы пропаганда максатчан, оператив булырга, ел чорына, урманнарда халыкның конкрет төркеме тарафыннан башкарыла торган эшчәнлекнең (ял итү, агач эзәрләү, экспедицияләр һ.б.) торышына һәм холкына туры килергә, конкрет фактларны үз эченә алырга тиеш, ә басма матбугат чаралары эчтәлекле, кызыклы һәм образлы булырга тиеш.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары белән расланган Урманнардагы янгыннарны сүндерү планын һәм аның формасын эшләү һәм раслау кагыйдәләре нигезендә ел саен Урманнардагы янгыннарны сүндерү планы раслана.

2.17.2. Урманнарны яклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны яклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганакларын бетерү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары)

Урманнарны яклау урманнарда зарарлы организмнарны ачыклауга һәм аларның таралуын кисәтүгә, ә зарарлы организм чыганаклары барлыкка килгән очракта, аларны бетерүгә юнәлдерелгән.

Урманнарны яклау дәүләт хакимияте органнары тарафыннан аларның РФ Урман кодексының 81-84 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны зарарлы организмнардан яклау РФ Урман кодексының 60.1-60.11

статьялары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 9 декабрдәге 2047 номерлы карары белән расланган Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре (алга таба - Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарда санитар куркынычсызлык чараларын түбәндәгеләрне үз эченә ала: урманны саклау, урман авыруларына дәүләт мониторингы, урман авырулары буенча тикшерүләр үткөрү, зарарлы организмнар таралуын кисәтү, урманнарда санитар куркынычсызлыкның башка чаралары.

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан урман фонды жирләрендә урманнарны яклау районнарына бүлү «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы - Татарстан Республикасы Урманнарны яклау үзәге тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урманнарны яклау районнарына бүлү тәртибе Россия Табигать министрлыгының 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын уздыру тәртибе шулай ук «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы - Татарстан Республикасы Урманнарны яклау үзәге тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын уздыру тәртибе Россия Табигать министрлыгының 2017 елның 5 апрелдәге 156 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман авырулары буенча тикшеренүләр (алга таба - УАТ) урманнарда урман авырулары буенча дәүләт мониторингы белешмәләрен, шулай ук урманнарның санитар һәм урман авыруларына бәйле торышы турында башка мәгълүматларны исәпкә алып уздырыла.

Урман авырулары буенча тикшеренүләр үткөрү тәртибе, урман авыруларын тикшерү актының рәвеше Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрдәге 910 номерлы боерыгы белән расланган.

УАТ урман кишәрлекләренең хәзерге санитар һәм урман авырулары буенча торышы турында мәгълүмат алу, шулай ук зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын нигезләү һәм билгеләү максатларында уздырыла.

УАТ материаллары нигезендә санитар-савыктыру чаралары (алга таба - ССЧ) уздырыла.

ССЧ урман утыртмаларының санитар торышын яхшырту, зарарлы организмнар таралу куркынычын киметү, урман утыртмаларының үзләренең максатчан функцияләрен үтәвен тәмин итү, шулай ук тискәре факторлар йогынтысыннан килгән зыянны киметү максатында РФ Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрдәге 912 номерлы боерыгы белән расланган Зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләре нигезендә уздырыла.

Зыянлы организмнарның таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрендә зыянлы организмнарга каршы көрәш алып бару буенча санитар-савыктыру, профилактикалау һәм агитацияләү чараларын, аларның чиратын һәм башкару тәртибен үз эченә ала торган урман хужалыгы эшләренең комплексы тасвирлана.

Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнарда

зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын уздыру территорияләрне махсус саклау режимын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисүнең, матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агач материалын, шулай ук аварияле агачларны жыештыруның планлаштырылган күләмнәре 21 нче таблицада китерелә.

21 нче таблица

Санитар-савыктыру чараларының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәм-леге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Ава-рияле агач-ларны жыеш-тыру	Матди кыйм-мәткә әйлән-дереп булмый торган агач-ларны жыеш-тыру	Жәмгысе
			Бар-лыгы	шул исәптән				
				Тоташ	Сайлан-ма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар								
Ылыслы								
Өстенлек итүче токым - Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	121	3	118		210	331
		мең куб.ме тр	7,5	0,5	7,0		5,9	13,4
Өстенлек итүче токым - Чыршы								
2	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	9	6	3		22	31
		мең куб.ме тр	1,2	1,1	0,1		0,7	1,9
Жәмгысе ылыслы								
3	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	130	9	121		232	362
		мең куб.ме тр	8,7	1,6	7,1		6,6	15,3
Каты яфраклы								
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән								
4	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	11	-	11		5	16
		мең куб.ме тр	0,3	-	0,3		0,1	0,4
Өстенлек итүче токым - тәбәнәк кәүсәле имән								
5	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	181	32	149		69	250
		мең куб.ме тр	10,6	5,1	5,5		1,9	12,5
Жәмгысе каты яфраклылар								
6	Урманчылык таләпләре буенча	гектар	192	32	160		74	266
		мең	10,9	5,1	5,8		2,0	12,9

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәм-леге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Ава-рияле агач-ларны жыеш-тыру	Матди кыйм-мәткә әйлән-дереп булмый торган агач-ларны жыеш-тыру	Жәмгысе
			Бар-лыгы	шул исәптән				
				Тоташ	Сайлан-ма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ачыкланган фонд	куб.ме тр						
Йомшак яфраклылар								
Өстенлек итүче токым - Каен								
7	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	461	186	275		86	547
		мең куб.ме тр	50,0	36,2	13,8		1,7	51,7
Өстенлек итүче токым - Усак								
8	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	227	174	53		63	290
		мең куб.ме тр	42,6	39,0	3,6		0,9	43,5
Өстенлек итүче токым - товарлык Юкә								
9	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	150	69	81		37	187
		мең куб.ме тр	22,0	17,6	4,4		0,9	22,9
Өстенлек итүче токым - нектарлы Юкә								
10	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	-	2		6	8
		мең куб.ме тр	0,1	-	0,1		0,2	0,3
Өстенлек итүче токым - Тирәк								
11	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	1	-		-	1
		мең куб.ме тр	0,2	0,2	-		-	0,2
Жәмгысе йомшак яфраклы								
12	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	841	430	411		192	1033
		мең куб.ме тр	114,9	93,0	21,9		3,7	118,6
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе								
13	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1163	471	692		498	1661
		мең куб.ме тр	134,5	99,7	34,8		12,3	146,8
Урманнарның максатчан билгеләнеше - файдаланыла торган урманнар								
Ылыслы								
Өстенлек итүче токым - Нарат								
14	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	9	2	7		45	54
		мең куб.ме	0,6	0,3	0,3		0,5	1,1

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәм-леге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Ава-рияле агач-ларны жыеш-тыру	Матди кыйм-мәткә әйлән-дереп булмый торган агач-ларны жыеш-тыру	Жәмгысе
			Бар-лыгы	шул исәптән				
				Тоташ	Сайлан-ма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		тр						
Өстенлек итүче токым - Чыршы								
15	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	15	6	9		8	23
		мең куб.ме тр	1,4	1,0	0,4		0,1	1,5
Жәмгысе ылыслы								
16	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	24	8	16		53	77
		мең куб.ме тр	2,0	1,3	0,7		0,6	2,6
Каты яфраклы								
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән								
17	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3	-	3		-	3
		мең куб.ме тр	0,1	-	0,1		-	0,1
Өстенлек итүче токым - тәбәнәк кәүсәле имән								
18	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	3	5		-	8
		мең куб.ме тр	0,4	0,2	0,2		-	0,4
Өстенлек итүче токым - Өрәңге								
19	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		7	7
		мең куб.ме тр	-	-	-		0,5	0,5
Жәмгысе каты яфраклылар								
20	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	11	3	8		7	18
		мең куб.ме тр	0,5	0,2	0,3		0,5	1,0
Йомшак яфраклылар								
Өстенлек итүче токым - Каен								
21	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	65	19	46		5	70
		мең куб.ме тр	6,0	3,2	2,8		0,1	6,1
Өстенлек итүче токым - Усак								
22	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	78	43	35		64	142
		мең куб.ме тр	11,8	10,1	1,7		1,0	12,8
Өстенлек итүче токым - товарлык Юкә								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәм-леге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү		Ава-рияле агач-ларны жыеш-тыру	Матди кыйм-мәткә әйлән-дереп булмый торган агач-ларны жыеш-тыру	Жәмгысе	
			Бар-лыгы	шул исәптән				
				Тоташ				Сайлан-ма
1	2	3	4	5	6	7	8	9
23	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	103	34	69		52	155
		мең куб.ме тр	12,6	8,9	3,7		0,8	13,4
Өстенлек итүче токым - нектарлы Юкә								
24	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	72	9	63		-	72
		мең куб.ме тр	5,5	2,5	3,0		-	5,5
Жәмгысе йомшак яфраклы								
25	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	318	105	213		121	439
		мең куб.ме тр	35,9	24,7	11,2		1,9	37,8
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе								
26	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	353	116	237		181	534
		мең куб.ме тр	38,4	26,2	12,2		3,0	41,4
Урманчылык буенча барлыгы								
Ылыслы								
Өстенлек итүче токым - Нарат								
27	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	130	5	125		255	385
		мең куб.ме тр	8,1	0,8	7,3		6,4	14,5
Өстенлек итүче токым - Чыршы								
28	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	24	12	12		30	54
		мең куб.ме тр	2,6	2,1	0,5		0,8	3,4
Жәмгысе ылыслы								
29	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	154	17	137		285	439
		мең куб.ме тр	10,7	2,9	7,8		7,2	17,9
Каты яфраклы								
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән								
30	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	14	-	14		5	19
		мең куб.ме тр	0,4	-	0,4		0,1	0,5
Өстенлек итүче токым - тәбәнәк кәүсәле имән								
31	Урманчылык	гектар	189	35	154		69	258

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәм-леге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Ава-рияле агач-ларны жыеш-тыру	Матди кыйм-мәткә әйлән-дереп булмый торган агач-ларны жыеш-тыру	Жәмгысе
			Бар-лыгы	шул исәптән				
				Тоташ	Сайлан-ма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	таләпләре буенча ачыкланган фонд	мең куб.ме тр	11,0	5,3	5,7		1,9	12,9
Өстенлек итүче токым - Өрәңге								
32	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		7	7
		мең куб.ме тр	-	-	-		0,5	0,5
Жәмгысе каты яфраклылар								
33	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	203	35	168		81	284
		мең куб.ме тр	11,4	5,3	6,1		2,5	13,9
Йомшак яфраклылар								
Өстенлек итүче токым - Каен								
34	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	526	205	321		91	617
		мең куб.ме тр	56,0	39,4	16,6		1,8	57,8
Өстенлек итүче токым - Усак								
35	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	305	217	88		127	432
		мең куб.ме тр	54,4	49,1	5,3		1,9	56,3
Өстенлек итүче токым - товарлык Юкә								
36	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	253	103	150		89	342
		мең куб.ме тр	34,6	26,5	8,1		1,7	36,3
Өстенлек итүче токым - нектарлы Юкә								
37	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	74	9	65		6	80
		мең куб.ме тр	5,6	2,5	3,1		0,2	5,8
Өстенлек итүче токым - Тирәк								
38	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	1	-		-	1
		мең куб.ме тр	0,2	0,2	-		-	0,2
Жәмгысе йомшак яфраклы								
39	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1159	535	624		313	1472
		мең куб.ме тр	150,8	117,7	33,1		5,6	156,4

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәм-леге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Ава-рияле агач-ларны жыеш-тыру	Матди кыйм-мәткә әйлән-дереп булмый торган агач-ларны жыеш-тыру	Жәмгысе
			Бар-лыгы	шул исәптән				
				Тоташ	Сайлан-ма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Барлыгы								
40	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1516	587	929		679	2195
		мең куб.ме тр	172,9	125,9	47,0		15,3	188,2
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча:								
Актаныш киш. урм.								
Ылыслы								
41	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	138	9	129		55	193
		мең куб.ме тр	8,9	1,5	7,4		1,6	10,5
Каты яфраклы								
42	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	19	2	17		14	33
		мең куб.ме тр	0,9	0,1	0,8		0,6	1,5
Йомшак яфраклылар								
43	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	114	62	52		16	130
		мең куб.ме тр	14,8	11,8	3,0		0,5	15,3
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы								
44	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	271	73	198		85	356
		мең куб.ме тр	24,6	13,4	11,2		2,7	27,3
Калинин киш. урм.								
Ылыслы								
45	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	6	5	1		35	41
		мең куб.ме тр	0,9	0,8	0,1		1,1	2,0
Каты яфраклы								
46	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	51	21	30		9	60
		мең куб.ме тр	5,2	3,7	1,5		0,2	5,4
Йомшак яфраклылар								
47	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	468	247	221		51	519
		мең куб.ме тр	67,5	55,0	12,5		1,0	68,5
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәм-легә	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Ава-рияле агач-ларны жыеш-тыру	Матди кыйм-мәткә әйлән-дереп булмый торган агач-ларны жыеш-тыру	Жәмгысе
			Бар-лыгы	шул исәптән				
				Тоташ	Сайлан-ма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
48	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	525	273	252		95	620
		мең куб.ме тр	73,6	59,5	14,1		2,3	75,9
Минзәлә кишәрлегә урманчылыгы								
Ылыслы								
49	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	-	2		22	24
		мең куб.ме тр	0,1	-	0,1		0,3	0,4
Каты яфраклы								
50	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	27	2	25		3	30
		мең куб.ме тр	0,9	0,2	0,7		-	0,9
Йомшак яфраклылар								
51	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	99	57	42	82	140	239
		мең куб.ме тр	15,2	13,3	1,9	0,9	1,5	16,7
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы								
52	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	128	59	69		165	293
		мең куб.ме тр	16,2	13,5	2,7		1,8	18,0
Мөслим киш. урм.								
Ылыслы								
53	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	-	2		3	5
		мең куб.ме тр	0,1	-	0,1		0,1	0,2
Каты яфраклы								
54	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	11	-	11		2	13
		мең куб.ме тр	0,5	-	0,5		0,1	0,6
Йомшак яфраклылар								
55	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	135	48	87		59	194
		мең куб.ме тр	15,4	11,0	4,4		1,1	16,5
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы								
56	Урманчылык таләпләре буенча	гектар	148	48	100		64	212
		мең	16,0	11,0	5,0		1,3	17,3

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәм-леге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Ава-рияле агач-ларны жыеш-тыру	Матди кыйм-мәткә әйлән-дереп булмый торган агач-ларны жыеш-тыру	Жәмгысе
			Бар-лыгы	шул исәптән				
				Тоташ	Сайлан-ма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ачыкланган фонд	куб.ме тр						
Усы киш. урм.								
Ылыслы								
57	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		33	33
		мең куб.ме тр	-	-	-		0,3	0,3
Каты яфраклы								
58	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	45	6	39		9	54
		мең куб.ме тр	1,9	0,7	1,2		0,6	2,5
Йомшак яфраклылар								
59	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	172	48	124		12	184
		мең куб.ме тр	17,3	11,1	6,2		0,3	17,6
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы								
60	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	217	54	163		54	271
		мең куб.ме тр	19,2	11,8	7,4		1,2	20,4
Юргово киш. урм.								
Ылыслы								
61	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	6	3	-		135	141
		мең куб.ме тр	0,8	0,6	-		3,8	4,6
Каты яфраклы								
62	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	50	5	45		45	95
		мең куб.ме тр	2,0	0,5	1,5		1,1	3,1
Йомшак яфраклылар								
63	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	171	72	99		36	207
		мең куб.ме тр	20,5	15,6	4,9		1,1	21,6
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы								
65	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	227	80	147		216	443
		мең куб.ме тр	23,3	16,7	6,6		6,0	29,3

Искәрмә: Санитар-савыктыру чараларының күләменә урман авырулары буенча тикшерүләр акты нигезендә үзгәрешләр кертелә («Урманнарны зарарлы организмнардан яклауны жайга салуны камилләштерү өлешендә Россия Федерациясе Урман кодексына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 30 декабрдәгә 455 номерлы федераль закон буенча).

Урманны яклау буенча чаралар күләме корткычларның яңа чыганаclarы һәм урман авырулары барлыкка килүгә бәйле рәвештә һәм утыртмаларның санитар торышы үзгәрүгә карап үзгәртелергә тиеш.

УАТ нәтижеләре профилактика чараларын планлаштыру нигезе булып тора. Профилактика чараларын планлаштыру нәтижеләре урман хужалыгы регламентларында һәм урманнарны үзләштерү проектларында чагылдырыла.

22 нче таблица

Зарарлы организмнар таралуны кисәтү буенча профилактика һәм башка төрле чараларның параметрлары

Чараның атамасы	Үлчәү берәмлекләре	Чараның күләме	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күләме
1. Профилактик				
1.1. Урман хужалыгы				
1. Бер мәртәбәгә исәпләгәндә питомникларга сибү (серкәләндерү)	гектар	310	10	31
1.2 Биотехник				
1. Оялыктар эерләү	данә/ мең гектар	720/720	10	72/72
2. Оялыктарны төзәтү	данә/ мең гектар	720/720	10	72/72
3. Аттрактант тозақлар куллану	данә	6000	10	600 (кирәк булуга карап)
4. Кырмыскалыкларны киртәләп алу	данә	300	10	30 (бер кишәрлек урманчылыгына 5 данә)
5. Кырмыскалыкларның урынын алмаштыру (күчерү)	оя	300	10	30
2. Башка чаралар				
1. Яклау почмаклары булдыру һәм карап тоту	данә	6	1	6
2. Корткыч һәм авыру чыганаclarы барлыкка килүне күзәтеп тору	мең гектар	71,9	1	71,9
3. Халык белән, агач эерләүчеләр белән әңгәмәләр кору, лекцияләр уздыру	әңгәмә	100	10	10
4. Аншлаглар һәм плакатлар урнаштыру һәм элү	данә	100	10	10

23 нче таблица

Зарарлы организмнарның чыганаclarын юкка чыгару чараларының параметрлары

Чараның атамасы	Үлчөү берәмлеклөрү	Чараның күлөмө	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күлөмө
1. Урман патологиясе буенча тикшеренү	гектар	20000	10	2000
2. Жир өслегендө юк итү чаралары	гектар	зарарлану чыганакалары барлыкка килүгө карап		
3. Туфрак казу	чокыр	400	10	40

2.17.3. Урманнарны торгызуга карата таләпләр

Киселгән, һәлак булган, зарар күргән урманнар торгызылырга тиешле.

РФ Урман кодексының 61 статьясының 2 пункты нигезендә урманнарны торгызу түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) урман орлыкчылыгы;

2) урманнарны торгызу;

3) урманнарны карау;

4) урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кертү.

Урман орлыкчылыгы 149-ФЗ номерлы федераль закон һәм РФ Урман кодексының 65 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу РФ Урман кодексының 61, 62 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 4 декабрдәге 1014 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны торгызу кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны үрчетү РФ Урман кодексының 63 статьясы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 30 июлдәге 541 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны үрчетү кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны үрчетү кагыйдәләре) нигезендә башкарыла. Урманчылыкта төп урман барлыкка китерүче токымнар булып гади нарат, Европа чыршысы, Себер карагае, сабакчалы имән, вак яфраклы юкә, иенке каен, гади усақ, корычагач, өрәңге, тирәк тора

Урманнарны карау РФ Урман кодексының 64 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлдәге 534 номерлы боерыгы (алга таба - Урманнарны карау кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урманнарны карау эшләре урманнарны урман кишәрлегенң аренда шартнамәсе, урман кишәрлегеннән даими (вакыты чикләнмиçә) файдалану хокукы яки урман кишәрлегеннән түләүсез нигездә файдалану хокукы нигезендә файдаланучы затлар тарафыннан яки дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренң РФ Урман кодексының 81-84 статьяларында, РФ Урман кодексының 19 статьясында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә (алга таба - дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары) гамәлгә ашырылырга тиеш.

Урманнарны тәрбия кылу эшләре Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләренә

туры китереп, чара төрлөре буенча Россия Федерациясе субъектларының урман планнарында, урманчылыкларның (урман паркларының) урман хужалыгы регламентларында, урманнарны үзлөштөрү проектларында күрсәтелгән күләмнәрдә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны карап тоту чараларына урман утыртмаларын карау максатларында уздырыла торган кисүләр; агроурман-меолиоратив чаралар; бүтән чаралар, шул исәптән урман утыртмаларын яңарту; урман утыртмаларының формасын үзгөртү; урман утыртмаларын реконструкцияләү; урманнарны урманчылык-урман яклау буенча тәрбияләү; урманның яңарышын, шытымнарын һәм утыртмаларның башка кыйммәтле компонентларын (тәрбия объектларын) карау; урманнарны рекреацион-ландшафт тәрбияләү; урманнарны карау буенча ярдәмче төрләр; урманнарны карауның махсус төрлөре керә.

Урманнарны карау чаралары эксплуатация урманнарының максатчан билгеләнешен, яклаучы урманнарның һәм махсус якланучы урман кишәрлекләренә категорияләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Эксплуатация урманнарында урманнарны тәрбия кылу чаралары урманнарның продуктлылыгын арттыруга, югары сыйфатлы агач материалы һәм агач булмаган урман ресурслары алуга юнәлдерелгән.

Эксплуатация урманнарында ясалма һәм табигый барлыкка килгән, агач материалына ихтыяж зур булган максатчан агач токымнарына карата тәрбияви чаралар башкарыла. Максатчан агач токымнары Россия Федерациясе субъектының урман планында агач материалын житештерү структурасына һәм аңа булган ихтыяжга ясалган анализ нигезендә билгеләнергә тиеш.

Яклаучы урманнарда һәм махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урманнарны карау чаралары тирәлек урманнарның хасил итүче, су саклаучы, яклаучы, санитар-гигиена, савыктыру һәм файдалы функцияләрен саклауга һәм торгызуга юнәлдерелгән.

Яклаучы урманнар һәм урманнарның махсус якланучы кишәрлекләре өчен максатчан токымлы агачлар булып яклаучы урманнарның һәм махсус яклана торган урман кишәрлекләренә максатчан билгеләнешенә җавап бирә торган агач токымнары санала.

Урманнарны карау буенча уздырылган чараларның сыйфатлылыгын һәм нәтижелелеген бәяләү дөүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары тарафыннан, Россия Табигать министрлыгының 2016 елның 27 июнендәге 367 номерлы боерыгы белән расланган Диләнкеләрне карау тәртибенә туры китереп, диләнке эшләре тәмамланганнан соң диләнкеләрне караганда, Россия Табигать министрлыгының «Дөүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматларны кертүгә һәм аны үзгөртүгә нигез булган документларның исемлеген, формасын һәм аларны эзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрәндәге 496 номерлы боерыгы белән расланган тәртиптә дөүләт урман реестрына мәгълүмат керткәндә һәм аны үзгөрткәндә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләренә урман утыртмалары биләгән жирләргә кертү РФ Урман кодексының 64.1 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмалары вәкаләтле федераль башкарма хакимияте билгеләгән критерияләргә һәм таләпләргә җавап биргән очракта, урманнарны торгызу өчен

билгелэнгән жирләрне урман утыртмалары били торган жирләргә кертү дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан аларның РФ Урман кодексының 81-84 статьяларына ярашлы рәвештә билгелэнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу өчен билгелэнгән жирләрне урман утыртмалары били торган жирләргә кертү тәртібе һәм тиешле акт формасы вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә.

Яшь агачларны карау һәм урманнарны карауга бәйлә булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары 24 нче таблицادا китерелә.

24 нче таблица

Яшь агачларны карау һәм урманнарны карауга бәйлә булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары

Урманнарны карау төрләренең исеме	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач токымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб. метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб. метр	
								Гомуми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Яшь агачлар арасында урманнарны карау буенча кисүләргә уздыру				1026	13730		172	2228	13
Шул исәптән:									
Яктылык кертү өчен кисү	Актаныш	Ылыслы	Нарат	26	210	5	5	42	8
		-//-	Чыршы	23	120	5	5	24	5
		Жәмгысе ылыслы		49	330		10	66	7
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	23	90	5	5	18	4
		Йомшак яфраклы	Каен	6	30	5	1	6	5
		-//-	Тирәк культура-лары	9	30	5	2	6	3
		Жәмгысе йом. яфр.		15	60		3	12	4
Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе				87	480		18	96	6
Калинино		Ылыслы	Нарат	4	10	5	1	2	3
		-//-	Чыршы	32	160	5	6	32	5
		-//-	карагай	2	20	5	-	4	8
		Жәмгысе ылыслы		38	190		7	38	5
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	48	350	5	10	70	7

Урманнар- ны карау төрлөрөнөң исеме	Кишәрлек урманчы- лыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Мәй да- ны, гек- тар	Ки- селә торган запас, куб. метр	Ка- бат- лану чо- ры, ел	Еллык күләме		
							Мәй да- ны, гек- тар	Киселә торган запас, куб.метр	
								Го- му- ми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		-//-	Түбән кәүсәле имән	2	20	5	-	4	8
		Каты яфр. жәмгысе		50	370		10	74	7
		Йомшак яфраклы	Юкә	1	20	5	-	4	14
		-//-	Тирәк культура- лары	5	40	5	1	8	9
		Жәмгысе йом. яфр.		6	60		1	12	10
		Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе		94	620		18	124	7
	Минзәлә	Ылыслы	Нарат	1	-	5	-	-	-
		-//-	Чыршы	17	100	5	3	20	6
		-//-	карагай	16	50	5	4	10	3
		Жәмгысе ылыслы		34	150		7	30	4
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	9	30	5	1	6	3
		йомшак яфраклы	Тирәк культура- лары	2	5	5	-	1	3
		Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе		45	185		8	37	4
	Мөслим	Ылыслы	Нарат	8	60	5	2	12	7
		-//-	Чыршы	14	70	5	3	14	5
		Жәмгысе ылыслы		22	130		5	26	6
		йомшак яфраклы	Каен	10	40	5	2	8	4
		Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе		32	170		7	34	5
	Усы	Ылыслы	Чыршы	25	60	5	5	12	2
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	7	20	5	1	4	3
		йомшак яфраклы	Каен	2	10	5	-	2	5
		-//-	Тирәк культура- лары	3	10	5	1	2	4
		Жәмгысе йом. яфр.		5	20		1	4	4
		Кишәрлек урманчылыгы		37	100		7	20	3

Урманнар- ны карау төрлөрөнөң исеме	Кишәрлек урманчы- лыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Мәй да- ны, гек- тар	Ки- селә торган запас, куб. метр	Ка- бат- лану чо- ры, ел	Еллык күләме		
							Мәй да- ны, гек- тар	Киселә торган запас, куб.метр	
								Го- му- ми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	буенча жәмгысе								
	Юргово	Ылыслы	Нарат	30	90	5	6	18	3
		-//-	Чыршы	17	175	5	3	35	10
		-//-	карагай	8	70	5	2	14	8
		Жәмгысе ылыслы		55	335		11	67	6
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	7	40	5	1	8	6
		йомшак яфраклы	Каен	6	20	5	1	4	3
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			68	395		13	79	6
Урманчылык буенча яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе				359	1920		71	384	5
Кирәкмәгән үсемлекләр не кисү	Актаныш	Ылыслы	Нарат	38	710	10	4	71	19
		-//-	Чыршы	63	770	8	8	97	12
		Жәмгысе ылыслы		101	1480		12	168	15
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	27	380	5	5	76	14
		-//-	Түбән кәүсәле имән	4	90	5	1	18	23
		Каты яфр. жәмгысе		31	470		6	94	15
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			132	1950		18	262	15
	Калинино	Ылыслы	Нарат	30	560	10	3	56	18
		-//-	Чыршы	56	820	8	6	103	15
		-//-	карагай	6	60	10	1	6	10
		Жәмгысе ылыслы		92	1440		10	165	16
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	67	980	5	13	196	14
		-//-	Түбән кәүсәле имән	7	120	5	1	24	17
Каты яфр. жәмгысе			74	1100		14	220	14	
йомшак яфраклы		Каен	7	60	5	1	12	9	
-//-		усак	4	120	5	1	24	28	
-//-		Юкә	12	470	5	2	94	38	
Жәмгысе			23	650		4	130	28	

Урманнары карау төрлөрөнөң исеме	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб. метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб. метр	
								Гомуми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		йом. яфр.							
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			189	3190		28	515	17
	Минзәлә	Ылыслы	Нарат	2	80	10	-	8	38
		---	Чыршы	69	1360	8	9	170	20
		Жәмгысе ылыслы		71	1440		9	178	20
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	11	210	5	2	42	19
		йомшак яфраклы	Каен	1	50	5	-	10	36
		---	усак	6	110	5	1	22	20
		---	Юкә	24	610	5	5	122	26
		Жәмгысе йом. яфр.		31	770		6	154	25
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			113	2420		17	374	21
	Мөслим	Ылыслы	Чыршы	7	100	8	1	13	14
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	21	270	5	4	54	13
		йомшак яфраклы	Каен	11	340	5	2	68	31
		---	Юкә	4	140	5	1	28	35
		Жәмгысе йом. яфр.		15	480		3	96	32
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			43	850		8	163	20
	Усы	Ылыслы	Чыршы	24	380	8	4	48	16
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	1	20	5	-	4	20
		---	Өрәңге	2	50	5	1	10	22
		Каты яфр. жәмгысе		3	70		1	14	21
		Йомшак яфраклы	Каен	5	110	5	1	22	16
		---	Юкә	10	390	5	2	78	39
		---	Тирәк культуралары	7	40	5	1	8	6
		Жәмгысе йом. яфр.		22	540		4	108	24
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			49	990		9	170	20
	Юртово	Ылыслы	Нарат	15	370	10	1	37	26

Урманнарны карау төрлөрөнөн исеме	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач токымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб. метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме			
							Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб. метр		
								Гомуми	1 га	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
		-//-	Чыршы	54	860	8	7	108	16	
		-//-	карагай	6	160	10	1	16	26	
		Жәмгысе ылыслы		75	1390		9	161	18	
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	38	560	5	8	112	14	
		-//-	Тәбәнәк кәүсәле имән	1	40	5	-	8	33	
		Каты яфр. жәмгысе		39	600		8	120	15	
		йомшак яфраклы	Каен	7	100	5	1	20	14	
		-//-	усак	4	120	5	1	24	28	
		-//-	Юкә	11	370	5	2	74	34	
		Жәмгысе йом. яфр.		22	590		4	118	28	
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			136	2580		21	399	19	
Урманчылык буенча кирәкмәгән үсемлекләрне кисү, жәмгысе					667	11810		101	1844	18

Урман үскән шартларның типларын, бонитет классларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыктыгын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кисү режимының нормативлары Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләрендә билгеләнгән.

1. Кисүләреннән максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0 тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисү ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Технологик коридорларны (запасы буенча 5-7 процентка) кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру рөхсәт ителергә мөмкин.

Урманнарны торгызу һәм үрчетү буенча чаралар үткөрү таләп ителгән майданнар күләме 25 нче таблицада күрсәтелә.

25 нче таблица

Урманнарны торгызу һәм үрчетү чаралары нормативлары һәм параметрлары

Майданы, гектар

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү дилән- келәре	Урман үрчетү	Бар- лыгы	Ел саен баш- кары- ла тор- ган күләм
	Көек- ләр һәм һәлак булган утырт- малар	Ки- сел- гән урын- нар	Алан- лык- лар һәм буш урын- нар	Жәм- гысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урманчылык буенча барлыгы								
Урманнарны торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	2	319	154	475	6160	-	6635	664
шул исәптән яшь төркемнәре буенча:								
Ылыслы	1	35	34	70	148	-	218	22
Каты яфраклы	-	54	20	74	536	-	610	61
Йомшак яфраклылар	1	230	100	331	5476	-	5807	581
Шул исәптән түбәндәге урман торгызу ысуллар буенча:								
ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы	2	300	138	440	888	-	1328	133
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	2	239	103	344	667	-	1011	101
Каты яфраклы	-	16	10	26	76	-	102	10
Йомшак яфраклылар	-	45	25	70	145	-	215	22
Табиғый урман торгызу, барлыгы	-	19	16	35	5272	-	5307	531
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	16	-	16	1
Каты яфраклы	-	-	-	-	26	-	26	3
Йомшак яфраклылар	-	19	16	35	5230	-	5265	526
Шул исәптән:								
шытым саклау	-	-	-	-	42	-	42	4
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	16	-	16	1
Каты яфраклы	-	-	-	-	26	-	26	3
Йомшак яфраклылар	-	-	-	-	-	-	-	-
табиғат процесслары нәтижәсендә урманнарның табиғый торгызылуы	-	19	16	35	5230	-	5265	527
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Каты яфраклы	-	-	-	-	208	-	208	21
Йомшак яфраклылар	-	19	16	35	5022	-	5057	506
Урман үрчетүгә мохтаж жирләр	-	-	-	-	-	-	-	-
шул исәптән кишәрлек урманчылыктары буенча:								
Актаныш кишәрлеге урманчылыгы								

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү дилән- келәре	Урман үрчәтү	Бар- лыгы	Ел саен баш- кары- ла тор- ган күләм
	Көек- ләр һәм һәлак булган утырт- малар	Ки- сел- гән урын- нар	Алан- лык- лар һәм буш урын- нар	Жәм- гысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урманнарны торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	-	94	10	104	541	-	645	64
Ш.и. яшь төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	11	2	13	9	-	22	2
Каты яфраклы	-	16	1	17	90	-	107	11
Йомшак яфраклылар	-	67	7	74	442	-	516	51
Шул исәптән урманнарны торгызу ысуллары буенча:								
ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы	-	88	9	97	94	-	191	19
Шулардан ток. төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	70	7	77	66	-	143	14
Каты яфраклы	-	5	1	6	10	-	16	2
Йомшак яфраклылар	-	13	1	14	18	-	32	3
Табиғый урман торгызу, барлыгы	-	6	1	7	447	-	454	45
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	1	-	1	-
Каты яфраклы	-	-	-	-	50	-	50	5
Йомшак яфраклылар	-	6	1	7	396	-	403	40
Шул исәптән:								
шытым саклау	-	-	-	-	2	-	2	-
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	1	-	1	-
Каты яфраклы	-	-	-	-	1	-	1	-
табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табиғый торгызылуы	-	6	1	7	445	-	452	45
Каты яфраклы	-	-	-	-	49	-	49	5
Йомшак яфраклылар	-	6	1	7	396	-	403	40
Урман үрчәтүгә мохтаж жирләр	-	-	-	-	-	-	-	-
Калинин кишәрлеге урманчылыгы								
Урманнарны торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	1	102	24	127	284	-	411	41
шул исәптән яшь төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	11	5	16	5	-	21	2
Каты яфраклы	-	17	3	20	23	-	43	4
Йомшак яфраклылар	1	74	16	91	256	-	347	35
Шул исәптән түбәндәге урман торгызу ысуллар буенча:								
ясалма (урман культуралары	1	96	22	119	179	-	298	30

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү дилән- келәре	Урман үрчетү	Бар- лыгы	Ел саен баш- кары- ла тор- ган күләм
	Көек- ләр һәм һәлак булган утырт- малар	Ки- сел- гән урын- нар	Алан- лык- лар һәм буш урын- нар	Жәм- гысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
булдыру), барлыгы								
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	1	77	17	95	131	-	226	23
Каты яфраклы	-	5	2	7	16	-	23	2
Йомшак яфраклылар	-	14	3	17	32	-	49	5
Табиғый урман торгызу, барлыгы	-	6	2	8	105	-	113	11
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	1	-	1	-
Каты яфраклы	-	-	-	-	4	-	4	-
Йомшак яфраклылар	-	6	2	8	100	-	108	11
Шул исәптән:								
шытым саклау	-	-	-	-	5	-	5	-
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	1	-	1	-
Каты яфраклы	-	-	-	-	4	-	4	-
табиғат процесслары нәтижәсендә урманнарның табиғый торгызылуы	-	6	2	8	100	-	108	11
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	6	2	8	100	-	108	11
Урман үрчетүгә мохтаж жирләр	-	-	-	-	-	-	-	-
Минзәлә кишәрлеге урманчылыгы								
Урманнарны торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	-	34	22	56	1771	-	1827	183
шул исәптән яшь төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	4	4	8	50	-	58	6
Каты яфраклы	-	6	3	9	132	-	141	14
Йомшак яфраклылар	-	24	15	39	1589	-	1628	163
Шул исәптән түбәндәге урман торгызу ысуллар буенча:								
Ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы:	-	32	20	52	192	-	244	24
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	26	15	41	145	-	186	18
Каты яфраклы	-	2	1	3	18	-	21	2
Йомшак яфраклылар	-	4	4	8	29	-	37	4
Табиғый урман торгызу,	-	2	2	4	1579	-	1583	159

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү дилән- келәре	Урман үрчәтү	Бар- лыгы	Ел саен баш- кары- ла тор- ган күләм
	Көек- ләр һәм һәлак булган утырт- малар	Ки- сел- гән урын- нар	Алан- лык- лар һәм буш урын- нар	Жәм- гысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
шытым саклау	-	-	-	-	16	-	16	2
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	8	-	8	1
Каты яфраклы	-	-	-	-	8	-	8	1
табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы	-	1	3	4	1156	-	1160	116
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	1	3	4	1156	-	1160	116
Урман үрчәтүгә мохтаж жирләр	-	-	-	-	-	-	-	-
Усы кишәрлеге урманчылыгы								
Урманнарны торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	-	30	22	52	1645	-	1697	170
шул исәптән яшь төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	3	5	8	41	-	49	5
Каты яфраклы	-	5	3	8	66	-	74	7
Йомшак яфраклылар	-	22	14	36	1538	-	1574	158
Шул исәптән түбәндәге урман торгызу ысуллар буенча:								
ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы	-	28	20	48	179	-	227	23
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	22	15	37	136	-	173	17
Каты яфраклы	-	2	1	3	16	-	19	2
Йомшак яфраклылар	-	4	4	8	27	-	35	4
Табигый урман торгызу, барлыгы	-	2	2	4	1466	-	1470	147
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	5	-	5	1
Каты яфраклы	-	-	-	-	12	-	12	1
Йомшак яфраклылар	-	2	2	4	1449	-	1453	145
Шул исәптән:	-							
шытым саклау	-	-	-	-	17	-	17	2
Алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	5	-	5	1
Каты яфраклы	-	-	-	-	12	-	12	1
табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның	-	2	2	4	1449	-	1453	145

Искәрмә: Тоташ кисүләр буенча ел саен файдалануга рөхсәт ителә торган диләнке күләме үзләштерелмәгән очракта, урманнарны торгызу эшләренә күләме үзгәртелгә мөмкин.

Урман культураларын булдыру технологиясе туфрақ-типологик шартларга бәйле. Технологиянең нигезе сыйфатында урманчылык һәм урман хужалыгын механикалаштыру буенча Россиякүләм фәнни-тикшеренү институты тарафыннан эшләнгән урманнарны торгызу буенча хисап-технологик карталар киңәш ителә.

Урман ағач токымнарының утырту материалына һәм урманнарны ясалма һәм катнаш торгызганда булдырылган, майданнары урман үсемлекләре белән капланган жирләргә кертелә торган яшь ағачлар сыйфатына карата белдерелә торган критерияләр һәм таләпләр Урманнарны торгызу кагыйдәләре белән регламентлана.

«Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 12 пункты нигезендә урманнарны торгызганда утыртылган, майданнары урман урнашкан жирләргә кертелгә тиешле, Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 1-40 кушымталарына кертелмәгән урман ағач токымы үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр урманчылыкларның урман хужалыгы регламентларында билгеләнә.

26 нчы таблица

Минзәлә урманчылыгы урманнары урнашкан жирләргә кертелгә тиешле майданнардагы урман ағач токымының утырту материалына һәм үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр

Урман ағач токымы атамасы	Утырту материалына таләпләр			Майданнары урманнар урнашкан жирләргә кертелгә тиешле яшь үсентеләргә карата таләпләр һәм критерийлар		
	Яше, кимендә, ел	Тамыр башланган жирдә уртача кәүсә диаметры, кимендә, миллиметр	кәүсәнең уртача озынлыгы, кимендә, см	Яше, кимендә, ел	Төп токым ағачлары саны, кимендә, 1 гектарга мең данә	Төп токым ағачларының уртача биеклеге, кимендә, м
Өрәңге	1-2	4,0	15	7	1,5	0,9
Вак яфраклы юкә	2	2,5	20	5	2,0	1,7
Гади усак	2	2,5	20	4	2,5	2,0
Тирәк	1	3,0	15	4	1,0	2,5
Корычагач	2	2,0	12	6	2,0	1,7

2.18. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре

РФ Табигать ресурслары министрлыгының «Россия Федерациясендә урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясе Урманлы районнар исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерыгы нигезендә Урманчылыкның барча территориясе Россия Федерациясенә Европа өлешендәге

Урман-дала зонасы Урман-дала районунда урнашкан.

Урман хужалыгы регламентының әлеге бүлегендә китерелгән нормативлар Россия Федерациясенен Европа өлешендәге Урман-дала зонасы Урман-дала районуна туры килә.

3 БҮЛЕК. Урманнардан файдалануда чиклэмэлэр

3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрлөрө буенча чиклэмэлэр

Урманнарны максатчан билгеләнеш төрлөрө һәм яклаучы урман категорияләре буенча чикләүләр 27 нче таблицада китерелә.

27 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрлөрө буенча чиклэмэлэр

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Яклагыч урманнар	Яклагыч урманнарда тоташ кисүләрне уздыру өлеге Кодексның 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очракларда һәм сайланма кисүләр үзләрөнөң тирәлек хасил итә, су саклый торган, санитар-гигиеник, савыктыру һәм башка төрле функцияләрен югалта башлаган урман утыртмаларын яклагыч урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар башкара торган файдалы вазыйфаларны саклауны тәмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәмин итмәгән очракларда гамәлгә ашырыла, әгәр өлеге Кодекста башкача билгеләнмәсә.
2.	Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) авыл хужалыгы алып бару, умартачылык һәм печән чабудан гайре; 3) урман плантацияләре төзү һәм алардан файдалану; 4) чыбыклы объектлар, гидротехника корылмалары һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану.
3.	Табигый һәм башка төр объектларны яклау вазыйфасын үтәүче урманнар	
	а) яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлегенә турында законнар нигезендә билгеләнгән тиммер юлларга бүлөп бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларында урнашкан урманнар)	Тыела: 1) техник регламентта каралганнан кинрәк итеп чыбыклы корылмалар ясау; 2) урман түшәмәсен белән мүк жыю һәм эзерләү.
	б) урман паркы зоналарында урнашкан урманнар (урман фонды жирләрендә һәм халыкның ялын	Тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрлөрөн

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
	оештыру, санитария-гигиена, савыктыру функцияләрен һәм табигый ландшафтларның эстетик кыйммәтен саклау максатларында кулланыла торган башка категория жирләрендә урнашкан урманнар) в) яшел зоналарда урнашкан урманнар (халыкны табигый һәм техноген чыгышның тискәре күренешләре йогынтысыннан яклауны тәмин итү, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм торгызу максатларында бүлеп бирелә торган урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрендә урнашкан урманнар)	гамәлгә ашыру; 3) авыл хужалыгы алып бару; 4) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару; 5) капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану, чыбыклы объектлар һәм гидротехника корылмаларыннан тыш Тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, әгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүне үткәргүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китермәсә; 3) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару; 4) авыл хужалыгын алып бару, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында коймалар кую; 5) капитал төзелеш объектлары төзү һәм алардан файдалану, гидротехника корылмаларыннан, элемент чыбыкларыннан, электр үткөрү чыбыкларыннан, жир асты торбаүткәргечләрәннән гайре
4.	Кыйммәтле урманнар	Чыбыклы объектлардан һәм гидротехника корылмаларыннан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела. Су объектлары буйларында урнашкан яклагыч урман полосаларында чыбыклы объектлардан, гидротехника корылмаларыннан һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела. Чикләвекле-кәсепчелек зоналарында урнашкан урманнарда агач материалы эзерләү тыела
5.	Эксплуатация урманнары	Урманнардан файдалануның барлык төрләре дә рөхсәт ителә

3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләре буенча чикләмәләр

Махсус саклана торган урманнарның хокукый режимы РФ Урман кодексының 119 статьясы белән регламентлана.

Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә аларның максатчан билгеләнеше белән файдалы үзлекләренә ярашмаган эшчәнлекне гамәлгә ашыру тыела.

Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрләре буенча чикләмәләр 28 нче таблицада күрсәтелә.

Махсус яклана торган урман кишәрлеге төрлөрө буенча чикләмэләр

Т/с	Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрлөрө	Урманнардаң файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Су объектлары, чокыр сөзәклекләрендә урнашкан ярсаклагыч, туфраксаклагыч урман кишәрлекләре	Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә, РФ Урман кодексының 119 статьясының 3 өлешендә күрсәтелгәннәрдән тыш, түбәндәгеләр тыела: 1) әлеге Кодексының 17 статьясының 4 өлешендә, 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очрақлардан тыш, урман утыртмаларына тоташ кисүләр үткәру; 2) авыл хужалыгы алып бару, умартачылык һәм печән чабудан гайре; 3) капитал төзелеш объектлары урнаштыру, чыбыклы объектлардан һәм гидротехника корылмаларыннан тыш. 3. Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә сайланма кисүләр уздыру фәкәт һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү максатларында гына уздырыла.
2.	Урмансыз киңлекләр белән чиктәш булып торучы урман кырыйлары	
3.	Урман-орлык плантацияләре, даими урман-орлык кишәрлекләре һәм урман орлыкчылыгының башка объектлары	
4.	Реликт һәм эндемик үсемлекләре булган урман кишәрлекләре	
5.	Сирәк һәм югалу куркынычы янаган кыргый жәнлекләрнең яшәу урыннары	
6.	Махсус якланучы башка урман кишәрлекләре	
7.	Тыюлы урман кишәрлекләре	

Искәрмә: Махсус якланучы урман кишәрлекләре урнашкан жир һәм аларның мәйданы урманнар коруны проектлаганда күрсәтелә.

3.3. Урманнардаң файдалану төрлөрө буенча чикләүләр

Урманнардаң файдалану төрлөрө буенча чикләмэләр түбәндәге таблицада китерелә.

Т/с	Урманнардаң рөхсәтле файдалану төрлөрө	Урманнардаң файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1	Агач материалы эзерләү	Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменнән (рөхсәт ителгән агач алу күләменнән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләрнең яшен бозып агач эзерләү рөхсәт ителми (РФ Урман кодексының 29 статьясының 4 өлеше). Россия Табигать

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		министрлығының 2020 елның 1 декабрдәгә 993 номерлы боерыгы белән расланган Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда ағач материалы эзерләү кагыйдәләре һәм ағач материалы эзерләү үзенчәлекләренен 12 пункты нигезендә: а) елга һәм чишмә үзәннәрен сөйрәмә жир трассалары һәм урман юллары сыйфатында куллану рөхсәт ителми; б) диләнкедән читтә урман утыртмаларын, үсемчелек катламын һәм туфракларны зарарлау, урманнарны сәнәгать һәм башка төрле калдыклар белән чүпләү рөхсәт ителми; в) юлларны, күперләрне һәм ызаннарны, шулай ук киптерүче челтәрне, юл, гидромелиоратив һәм башка корымаларны, су агымнарын, чишмәләрне, елгаларны саклау мөһим; г) аударылыган һәм асылынып төшкән, киселгән ағачларны (киселгән һәм диләнкедә калдырылган ағачларны исәпкә алып) калдыру, сакланьрга тиешле яшь шытымны зарарлау яисә һәлак итү тыела; д) чиктәш булып торучы, кварталлардагы, диләнкеләрдәгә һәм башка баганаларны һәм тамгаларны юк итү тыела; е) кисү өчен билгеләнмәгән һәм Ағач материалы эзерләү кагыйдәләре һәм Россия Федерациясе урман законнары нигезендә сакланьрга тиешле, шул исәптән орлык бирүче ағачларны һәм плюс ағачларын кисү һәм аларга зыян китерү тыела; ж) рөхсәт ителгән вакыты (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) тәмамлангач ағач эзерләү, шулай ук файдалану хокукы туктатылгач яисә тәмамлангач ағач эзерләү рөхсәт ителми; з) билгеләнгән вакытына (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) алып чыгылмаган ағачны диләнкедә калдыру рөхсәт ителми; и) диләнке ясауның технологик картасында каралмаган урыннарда ағач чыгару, тарттыру рөхсәт ителми; к) диләнкене киселгән ағач калдыкларынан чистарту эшләрен үтәмәү яисә үз вакытында үтәмәү рөхсәт ителми; л) сөйрәмә жирләрдән һәм төяү майданнарыннан кала, туфракның өске уңдырышлы катламын юк итү рөхсәт ителми. Диләнкеләрдә ағач материалы эзерләгәндә яшәргә яраклы, аларның табигый ареалы чикләрендә үсеп китүче (әгәр дә тиешле ағач токымының урманнар составындагы майданы өлеше урманчылык майданының 1 процентыннан артып китмәсә) кыйммәтле ағач токымнарын (имән, бук, корычагач, эрбет, юкә, күг, элмә, кара зирек, чәчә торган каштан) кисү рөхсәт ителми. Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән зат төрләре сакланьрга тиешле. Ағач материалы эзерләгәндә урман утыртмалары ағачлары составында өч һәм аннан да күбрәк берәмлектә эрбет булган, өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү рөхсәт ителми
2.	Чәер эзерләү	Түбәндәгеләргә кирт салу тыела: а) юкка чыгарганчыга кадәр зарарлы организм чыганакларында урнашкан урман утыртмаларына; б) урман янғыннары, зарарлы организмнар һәм башка тискәре факторлар нәтижәсендә зарарланган һәм зәгыйфьләнгән урман

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		утыртмаларына; в) Россия Федерациясе законнары нигезендә агач эзерләү максатында өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын тоташ яки сайланма кисүләр рөхсәт ителмәгән урманнардагы урман утыртмаларына; г) даими урман-орлык кишәрлекләрендә, урман-орлык плантацияләрендә, генетика резервацияләрендә урнашкан урман утыртмаларына, шулай ук плюс агачларына, орлыклыктарга, орлык чөчәклекләренә һәм полосаларына (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрендәге 911 номерлы боерыгы белән расланган Чәер эзерләү кагыйдәләренен 7 пункты).
3.	Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу	Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен үсемлекләреннән түбәндәге төрләр куллану тыела: - Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгәннәрне; - наркотик матдәләр дип таныла торганнарны; - агачын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыктарның төрләре (токимнары) исемлегенә кертелгәннәрне. Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу чикләнергә яки радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә тыелырга мөмкин. Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы белән расланган Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю кагыйдәләре нигезендә: - эрозиягә каршы урманнарда; су объектлары, чокыр авышлыклары буйларында урнашкан ярсаклагыч һәм туфраксаклагыч урман кишәрлекләрендә, фәнни яисә тарихи эһәмияткә ия урманнарда, шулай ук тулылыгы 0,8-1,0 тигез булган яшь агачларда һәм йомылмаган урман культураларында түмәр сагызын эзерләү рөхсәт ителми (13 пункт); - агачларны туз эзерләү өчен кисү тыела (14 пункт); - табигый һәм башка объектларны яклау функцияләрен башкаручы урманнарда, су саклау зоналарында урнашкан урманнарда кыйммәтле урманнарда түшәмләренә жыю тыела (21 пункт)
4.	Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю	Төрләре Кызыл китапка, Татарстан Республикасы кызыл китабына кертелгән яки наркотик матдәләр булып саналган гөмбәләренә һәм кыргый үсүче үсемлекләренә эзерләү һәм жыеп алу рөхсәт ителми. Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә чикләнергә мөмкин. Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерыгы белән расланган Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыю кагыйдәләре нигезендә: - агачларны һәм куакларны кисү, шулай ук агачларга һәм куакларга зыян сала торган ысулларны куллану тыела (14 пункт); - гөмбәләр эзерләү аларның ресурсларын саклауны тәмин итүче ысуллар белән башкарылырга тиеш (15 пункт); - каен суы эзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисеренә

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		кимендә 5 ел калгач рөхсәт ителә (16 пункт); - башка төрле азык-төлек ресурслары эзерләү аларның үрентеләре торышына зыян салмый торган ысуллар белән башкарылырга тиеш; үсемлекләргә тамырлары белән өзеп алырга, яфракларына (ботакларына) һәм тамырларына зыян салырга рөхсәт ителми (17 пункт)
5.	Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	Яшел зоналарда урнашкан урманнарда аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, эгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын төзүгә китермәсә, һәм урман-парк зоналарында, шулай ук шәһәр урманнарында тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешенәң 2 пункты)
6.	Авыл хужалыгын алып бару, балыкчылык белән шөгылләнү, һәвәскәр балыкчылыктан кала	Су саклау зоналарында урнашкан урманнарда, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 113 статьясының 2 пункты). Яклагыч урманнарның яр буе чикләрендәге жирләргә сөрү, авыл хужалыгы хайваннарын көтү һәм алар өчен жәйге лагерьлар, ванналар оештыру тыела (РФ Су кодексының 65 статьясының 17 өлешендәге 1, 3 пунктлары). Урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 3 пункты). Яшел зоналарда урнашкан урманнарда, печән чабу һәм умартачылыктан, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында киртәләп алулардан гайре, авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 4 өлешендәге 2 пункты). Шәһәр урманнарында (РФ Урман кодексының 116 статьясындагы 3 өлешенәң 3 пункты) Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә, печән чабудан һәм умартачылыктан кала, авыл хужалыгын алып бару тыела (РФ Урман кодексының 119 статьясының 4 өлешенәң 2 пункты). Урман культуралары, кыйммәтле агач токымнарының табигый яшь үсентеләре, селекция-орлыкчылык, нарат, чыршы-пихта, тал, каты яфраклы, чикләвек плантацияләре үсә торган, урманнарны табигый торгызу һәм ылыслы һәм каты яфраклы токымнар белән урманнарны торгызу чаралары проектлана торган, жиңел юыла һәм жилләтелә торган туфраklar булган урман фонды жирләреннән файдалану тыела. (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгының 19 пункты).
7.	Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Урманнарны фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлегенә өчен файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми: а) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу; б) тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның чикләрендәге территорияләргә төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, бүтән калдыklar белән чүпләү; в) тапшырылган урман кишәрлегенә майданнарын һәм аннан читтәге территорияләргә химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 27

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләренең 9 пункты). Агулы химик препаратлар куллану тыела (РФ Урман кодексының 112 статьясының 4 өлеше, 113 статьясының 1 өлеше, 114 статьясының 2 өлешенең 1 пункты, 4 өлешенең 1 пункты).
8.	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә табигый ландшафтлар, хайваннар дөньясы объектлары, су объектлары сакланьрга тиеш (РФ Урман кодексының 41 статьясындагы 3 өлеше). Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерыгы белән расланган Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләре нигезендә: - рекреацияләү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану әйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә зыян китерми торган ысуллар ярдәмендә башкарыла (6 пункт); - капитал булмаган төзелмәләр һәм корымалар урнаштыру, барыннан да элек, агачлар һәм куаклар биләми торган кишәрлекләрдә рөхсәт ителә (5 пункт)
9.	Урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	Плантация ясау максатларында түбәндәгеләрне файдалану рөхсәт ителми: а) су саклау зоналарында урнашкан урманнарны; б) табигый һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнарны; в) кыйммәтле урманнарны; г) махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә урнашкан урманнарны.
10.	Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләре нигезендә: - жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды жирләре составындагы урмансыз жирләр, шулай ук урманга әверелмәгән диләнкеләр, аланнарны һәм аларга урман культураларын утыртканчы урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман үсемлекләре белән капланмаган жирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшләнелгән торфлыклар һ.б.) (11 пункт) жирләр файдаланыла. - жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен - үстерү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылырга мөмкин (12 пункт); - РФ Урман кодексының 60.15 статьясы нигезендә Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләреннән жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану тыела
11.	Урман питомникларын булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	Урман питомникларын булдыру һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы тарафыннан билгеләнә. Урман питомникларын төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		эшчәнлек аларның хокукий режимына каршы килмәсә, урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрдә рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 39.1 статьясы). Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла. Россия Федерациясе Кызыл китабына, Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләрен урман утыртмаларының утырту материалын (үрентеләр, чәчкеннәр) үстерү өчен файдалану РФ Урман кодексының 60.15 статьясы нигезендә тыела.
12.	Жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару	Яшел зоналарда һәм урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда файдалы казылма ятмаларын эшкәртү тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешенең 4 пункты, 4 өлешенең 1 пункты). Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатында урманнардан файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми: а) бульдозер ярдәмендә агачлар аудару һәм урман кишәрлекләрен агач үсемлекләреннән чистарту, чик буе полосаларын һәм урман авызларын агач калдыклары белән чүпләү, урман авызындагы агач кәүсәләрен һәм скелет тамырларын зарарлау, жәйге чорда яңа киселгән агачларны махсус чараларсыз гына урманда саклау; б) урман утыртмаларын суга батыру һәм озак итеп су бастыру; в) бирелгән урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларын, үсемлекләр капламын һәм туфракны зарарлау; г) урманнарны житештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләү; д) бирелгән урман кишәрлеге майданын һәм аның чикләрендәге территорияләре химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату; е) урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган жирләрдән тыш, ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча, шул исәптән билгеләнмәгән, башка механизмнар буенча транспорт чаралары һәм башка механизмнар йөрү (Урманнардан жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, разведкалау һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләре һәм жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, разведкалау һәм файдалы казылмаларны чыгару өчен урманнардан урман кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә файдалану очраклары исемлегенң 18 пункты)
13.	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	Тыюлыклы урман кишәрлекләрендә сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары һәм махсуслаштырылган портлар төзү һәм эксплуатацияләү тыела (РФ Урман кодексының 119 статьясының 3 өлешендәге 5 пункты)
14.	Чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, алардан файдалану	Урманнарны чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		ителми: а) аларда урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган һәм чыбыклы объектларның саклау зоналарындагы жирләрдән читтәге урман утыртмаларына, үсемлек капламына һәм туфракка зыян китерү; б) урманнардан, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чарыннан, агач калдыкларыннан файдаланучы жирләргә якин территорияләрне чүпләү; в) урманнардан һәм жирләргә якин территорияләрдән файдалану гамәлгә ашырыла торган; урманнардан химик һәм радиоактив матдәләр белән файдалану гамәлгә ашырыла торган жирләрне пычрату; г) транспорт чараларын һәм башка механизмнарны ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча йөртү (Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлätү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлätү өчен файдалану очраклары исемлегенә 15 пункты). Урман паркы зоналарында урманнарда чыбыклар объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм алардан файдалану максатларында урманнардан файдалану тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 5 пункты).
15.	Агач материалын һәм башка урман ресурсларын эшкәртү	Яклагыч урманнарда, шулай ук махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урман эшкәртү инфраструктурасы ясау тыела (РФ Урман кодексының 14 статьясындагы 2 өлеш). Урманнарны агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдаланганда түбәндәге очраклар булдырылмаса тиеш: - РФ Урман кодексының 60.13 статьясы нигезендә урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив матдәләр) һәм урманнарда башка тискәре йогынты ясау; - РФ Урман кодексының 53.5 статьясы нигезендә урманнарда янгын һәм санитар куркынычсызлык тәэмин итү максатларында транспорт чаралары белән үтеп керү; (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы һәм башка урман ресурсларын эшкәртү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләренә 6 пункты)
16.	Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру	Дини эшчәнлек башкаганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми: а) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу; б) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә өске һәм туфрак эче сулары агып төшүне бозарлык, урман кишәрлекләрен су бастырырлык яисә сазландырырлык итеп эшләр башкару һәм корылмалар төзү; в) тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның янындагы территорияләрне төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, башка калдыклар белән чүпләү; г) ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча транспорт чараларында һәм бүтән механизмнарда үтеп керү

Гамәлдәге урман орлыкчылык объектларының нормативлары һәм параметрлары әлеге урман хужалыгы регламентында әзерләнми, урман орлыкчылык объектлары турында белешмәләр ел саен Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Дәүләт урман реестрын алып бару формаларын раслау турында» 2016 елның 06 октябрәндәге 514 номерлы боекы белән расланган 14-ГЛР формасы буенча яңартыла.